

Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü

Türkiyat Araştırmaları Anabilim Dalı

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Yüksek Lisans Programı

**YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRENEN SURİYELİ
ÖĞRENCİLERİN YAZILI ANLATIMLARINDA HATA
ÇÖZÜMLEMESİ**

Mesude GÜRLER

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2019

**YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRENEN SURİYELİ
ÖĞRENCİLERİN YAZILI ANLATIMLARINDA HATA
ÇÖZÜMLEMESİ**

Mesude GÜRLER

Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü
Türkiyat Araştırmaları Anabilim Dalı
Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Yüksek Lisans Programı

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2019

KABUL VE ONAY

Mesude GÜRLER tarafından hazırlanan “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Suriyeli Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarında Hata Çözümlemesi ” başlıklı bu çalışma, 26/06/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Dr. Öğretim Üyesi Melike ÜZÜM (Başkan)

Doç. Dr. Sema ASLAN DEMİR (Danışman)

Doç. Dr. Meltem EKTİ

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

Prof. Dr. Yunus KOÇ
Enstitü Müdürü

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kağıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan "**Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge**" kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / H.Ü. Kütüphaneleri Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- o Enstitü / Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. ⁽¹⁾
- o Enstitü / Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ... ay ertelenmiştir. ⁽²⁾
- o Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. ⁽³⁾

26/06/2019

Mesude GÜRLER

¹Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge"

- (1) Madde 6. 1. Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.
- (2) Madde 6. 2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.
- (3) Madde 7. 1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir *. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir

*Tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu tarafından karar verilir.

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu, Sema ASLAN DEMİR danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığımı beyan ederim.

26/06/2019

Mesude GÜRLER

ADAMA SAYFASI

*Bu yüksek lisans tezimi, benim bugünlere gelmem için hiçbir fedakârlıktan kaçınmayan
ebediyete intikal etmiş olan canım babam Derviş KARKIN'a ithaf ediyorum...*

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında bana inanan, kıymetli bilgilerini benimle paylaşan, ne zaman yardımına ihtiyaç duysam bana değerli zamanını ayırarak yardımcı olan, yaptığı doğru yönlendirmeleriyle çalışmamın şekillenmesini sağlayan, sabırla ve tüm özverisiyle elinden gelenin daha fazlasını yapan çok kıymetli danışmanım Doç. Dr. Sema ASLAN DEMİR'e yürekten teşekkür ediyorum.

Benim yetişmemde emeği geçen tüm öğretmenlerime de teşekkürü bir borç biliyorum.

Bu çalışmanın uygulama aşamasında benden desteğini esirgemeyen ve bana her türlü kolaylığı sağlayan Batman Üniversitesi Sürekli Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi'ne, değerli çalışma arkadaşlarım Öğr. Gör. Hüseyin Fatih BUDAK'a, Öğr. Gör. Dr. Murat KARA'ya, Öğr. Gör. Havva YAVUZ'a, Öğr. Gör. Zekeriya AKSOY'a ve hayatımda çok özel yeri olan, desteğini daima hissettiğim arkadaşım Kübra BAKIRCI'ya ayrıca teşekkür ederim.

Çalışmamda ve hayatımda bana olan inançlarını asla yitirmeyen, benim bu günlere gelmem için her türlü fedakârlığı yapan başta annem Tefide KARKIN olmak üzere, kız kardeşlerim Hatice KARKIN ve Merve YILDIZ'a teşekkür ederim.

Son olarak gerek yüksek lisansa başlamamda gerekse tez sürecinde her zaman yanımda olan, beni destekleyen sevgili eşim Ümit GÜRLER'e, çalışmamdan dolayı kendilerine yeterince zaman ayıramadığım ama benden gülümsemelerini hiç esirgemeyen ve bana sevgi dolu gözlerle bakan, merakla ve sabırla çalışmamın bitmesini bekleyen hayattaki en değerli varlıklarım olan oğlum Ethem Kutalmış GÜRLER'e, kızlarım Tuana Umay GÜRLER ve Çolpan Almila GÜRLER'e sonsuz teşekkür ediyorum.

ÖZET

[GÜRLER, Mesude]. [*Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Suriyeli Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarında Hata Çözümlemesi*], [Yüksek lisans Tezi], Ankara, [2019].

Yabancı dil öğretiminde konuşma, dinleme, okuma ve yazma olmak üzere dört temel beceri vardır. Bu dört temel beceri kendi içinde anlama ve anlatma becerileri olarak ikiye ayrılmaktadır. Anlama becerilerini dinleme ve okuma anlatma becerilerini ise konuşma ve yazma oluşturmaktadır. Bu beceri alanlarını birbirinden bağımsız düşünmek mümkün değildir. Yabancı dil öğrenenlerden neyi ne kadar anladıklarını görmek ve bunları değerlendirebilmek için konuşma ve yazma becerisini kullanmaları beklenmektedir. Bu da yazma becerinin geliştirilmesinin gerekliliği ön plana çıkarmaktadır. Yazma becerisinin geliştirilmesi için yazma becerisiyle ilgili etkinliklerin artırılmasının yanında öğrenenlerin yazılı anlatımlarında yapmış oldukları hataların belirlenmesi ve bu hataların en aza indirgenmesi de gerekmektedir. Öğrenenlerin yazılı anlatımlarda yaptıkları hataların belirlenmesi ve sınıflandırılabilmesi için kullanılan yöntem ve tekniklerden biri de hata çözümlemesidir. Bu çalışma öğrenenlerin yazılı anlatımlarında yapmış oldukları hataların çözümlenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu çalışma Batman Üniversitesi Sürekli Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi bünyesinde B1 seviyesinde Türkçe öğrenen 27 Suriyeli öğrencinin yazılı anlatımları incelenerek oluşturulmuştur. Suriyeli öğrenenlerin yazılı anlatımlarında yapmış oldukları hatalar ses bilimsel, biçim bilimsel, söz dizimsel ve yazım noktalama hataları açısından çözümlenmiş ve sınıflandırılmıştır. Araştırmanın bulgularında öğrenenlerin en çok ses bilimsel hatalar ile yazım ve noktalama hataları yaptıkları tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler

Yabancı dil, Türkçe, yazma becerisi, hata çözümlemesi

ABSTRACT

[GÜRLER, Mesude]. [*Error Analysis in Written Expressions of Syrian Students Learning Turkish as a Foreign Language*], [Master's Thesis, Ankara], [2019].

There are four basic skills; speaking, listening, reading and writing in foreign language teaching. These four basic skills are divided into two as comprehension and narrative skills. Listening and reading constitute the understanding skills and speaking and writing constitute the expression skills. It is not possible to think these skill areas independently. Foreign language learners are expected to use their speaking and writing skills in order to see what and to what extent they understand and to evaluate them. This emphasizes the necessity of developing writing skills. In addition to increasing the writing skills related to the development of writing skills, it is necessary to determine the mistakes made by the in their written expressions and to minimize these errors. One of the methods and techniques used to identify and classify the mistakes of learners in written expressions is error analysis. This study was carried out in order to analyze the mistakes made by the learners in their written statements. In this study, written expressions of 27 Syrian learners who were learning Turkish at B1 level in Batman University Continuing Education Application and Research Center were formed. The mistakes made by Syrian learners in their written narratives have been solved and classified in terms of phonological, morphological, syntactic and spelling and punctuation mistakes. In the findings of the research, it has been determined that the majority of the mistakes made by the learners are about phonology and punctuation and spelling.

Key Words:

Foreign Language, Turkish, writing skill, error analysis

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI.....	ii
ETİK BEYAN.....	iii
ADAMA SAYFASI	iv
TEŞEKKÜR	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
KISALTMALAR DİZİNİ	xiii
ŞEKİL VE TABLOLAR DİZİNİ	xiv
GİRİŞ	1
Çalışmanın Konusu	3
Çalışmanın Amacı ve Önemi	4
Sınırlılıklar.....	4
1. BÖLÜM: YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE YAZMA BECERİSİ.....	5
1.1. Yazma Eğitimi Yaklaşımları	6
1.1.1. Biçimsel (Form- focused) Yaklaşım.....	7
1.1.2. İşlevsel (Functional) Yaklaşım.....	8
1.1.3. Yaratıcı (Creative) İfade Yaklaşımı.....	8
1.1.4. Süreç (Process) Odaklı Yaklaşım.....	9
1.1.5. İçerik (Content- based) Yaklaşımı.....	11
1.1.6. Okur/Janra Odaklı Yaklaşım.....	12
1.2. Yazma Eğitiminin Temel Süreçleri	13
1.2.1. Yazma Öncesi.....	14
1.2.2. Yazma Sırası.....	15
1.2.3. Yazma Sonrası	16
1.3. Yazma Eğitiminde Kullanılan Yöntem ve Teknikler	17
1.3.1. Not Alma Tekniği	17

1.3.2. Özet Çıkarma Tekniği	18
1.3.3. Boşluk Doldurma Tekniği	19
1.3.4. Sözcük ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma Tekniği	19
1.3.5. Serbest Yazma Tekniği.....	19
1.3.6. Kontrollü Yazma Tekniği	20
1.3.7. Güdümlü Yazma Tekniği	21
1.3.7. Yaratıcı Yazma Tekniği.....	21
1.3.9. Metin Tamamlama Tekniği.....	22
1.3.10. Tahminde Bulunma Tekniği	23
1.3.11. Bir Metni Kendi Kelimeleriyle Yeniden Oluşturma Tekniği	23
1.3.12. Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma Tekniği.....	23
1.3.13. Duyulardan Hareketle Yazma Tekniği	24
1.3.14. Grup Olarak Yazma Tekniği.....	24
1.3.15. Tümevarım Tekniği.....	24
1.3.16. Tümdengelim Tekniği	25
1.3.17. Eleştirel Yazma Tekniği	25
1.4. Avrupa Ortak Başvuru Metninde Yazma Becerisi	25
1.4.1. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metnine Göre Dil Düzeyleri.....	26
1.4.2. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni B1 Düzeyi Yazma.....	28
1.5. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders Kitapları	29
1.5.1.Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarında B1 Düzeyi Yazma Etkinlikleri	30
1.5.1.1. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 Düzeyi Ders Kitabının Değerlendirmesi	30
1.5.1.2. Yedi İklim Türkçe B1 Düzeyi Ders Kitabının Değerlendirmesi	34
1.5.1.3. Yeni Hitit 2 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabının Değerlendirmesi	38
1.5.1.4. Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B1(Orta Düzey) Ders Kitabının Değerlendirmesi	42
1.6. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazma Becerisinin Aşamaları....	49
1.6.1. Alfabe Öğretimi	49
1.6.2. Kelime Öğretimi	50

1.6.3. Cümle Öğretimi	51
1.6.4. Paragraf Öğretimi.....	52
1.6.5. Metin Öğretimi	53
1.7. Türkçe ve Arapçanın Dünya Dilleri Arasındaki Yeri	54
1.8. Yabancı Dil Öğretiminde Hata Çözümlemesi.....	58
1.8.1. Hata ve Yanlış Kavramlarının Tanımlanması	58
1.8.2. Hata Türleri	62
1.8.2.1. Diller Arası Hatalar	63
1.8.2.1.1. Ana Dilden Kaynaklanan Olumsuz Aktarım Hataları (Interlingual/Transfer Errors).....	63
1.8.2.1.1.1. Dilsel Özellikleri Açısından Hatalar	64
1.8.2.1.1.1.1. Yazımsal Hatalar (Orthographic Errors)	64
1.8.2.1.1.1.2. Ses bilimsel Hatalar (Phonological Errors)	64
1.8.2.1.1.1.3. Sözlüksel- Anlamsal Hatalar (Lexico-Semantic Errors).....	65
1.8.2.1.1.1.4. Söz dizimsel Hatalar (Syntactic Errors)	65
1.8.2.1.1.1.5. Biçim bilimsel Hatalar (Morphological Errors).....	65
1.8.2.1.1.2. Bilişsel İşleme Özellikleri Açısından Hatalar	65
1.8.2.1.1.2.1. Eksiltme (Omission)	66
1.8.2.1.1.2.2. Ekleme (Addition)	66
1.8.2.1.1.2.3. Değişirir (Substitution).....	66
1.8.2.1.1.2.4. Yer Değişirir (Permutation)	67
1.8.2.1.1.3. Kaynakları Açısından Hatalar	67
1.8.2.1.1.4. İletişimsel Özellikleri Açısından Hatalar	67
1.8.2.2. Dil İçi Gelişimsel Hatalar (Intralingual/Developmental Errors)	67
1.8.2.2.1. Aşırı Genelleme	68
1.8.2.2.1. Kural Kısıtlamalarını Bilmeme	68
1.8.2.2.1. Kuralların Eksik Uygulanması.....	68
1.8.2.2.1. Yanlış Kavram Geliştirme	69
2. BÖLÜM: ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	70
2.1. Araştırmanın Modeli	70
2.2. Çalışma Grubu	70

2.2. Verilerin Toplanması	71
2.2. Verilerin Analizi	71
3. BÖLÜM: BULGULAR VE YORUM	73
3.1. Hataların Çözümleme Aşaması.....	73
3.1.1. Öğrenenlerin Yazılı Anlatımlarındaki Hatalara İlişkin Bulgular	73
3.1.1.1. Yazım, Noktalama ve Ses Bilimsel Hatalar	73
3.1.1.1.1. Önlük- Artlık Uyumu Hataları	74
3.1.1.1.2. Ünsüzlerde Ötümlüleşme (Sert Sessiz) Hataları	76
3.1.1.2. Birbirine Yakın Seslerin Karıştırılması Sonucu Yapılan Hatalar	76
3.1.1.2.1. /ı/, /i/ Seslerinin Karıştırılması Sonucu Yapılan Hatalar	77
3.1.1.2.2. /e/, /i/ Seslerinin Karıştırılması Sonucu Yapılan Hatalar	79
3.1.1.2.3. /e/, /ı/ Seslerinin Karıştırılması Sonucu Yapılan Hatalar	80
3.1.1.2.4. /o/, /ö/ Seslerinin Karıştırılması Sonucu Yapılan Hatalar	80
3.1.1.2.5. /u/, /ü/ Seslerinin Karıştırılması Sonucu Yapılan Hatalar	80
3.1.1.2.6. /ü/, /ö/ Seslerinin Karıştırılması Sonucu Yapılan Hatalar	81
3.1.1.2.7. /o/, /u/ Seslerinin Karıştırılması Sonucu Yapılan Hatalar	81
3.1.1.2.8. /a/, /e/ Seslerinin Karıştırılması Sonucu Yapılan Hatalar	82
3.1.1.2.9. /a/, /ı/ Seslerinin Karıştırılması Sonucu Yapılan Hatalar	83
3.1.1.2.10. /c/, /ç/ Seslerinin Karıştırılması Sonucu Yapılan Hatalar	83
3.1.1.2.11. /p/, /b/ Seslerinin Karıştırılması Sonucu Yapılan Hatalar	83
3.1.1.2.12. /s/, /z/ Seslerinin Karıştırılması Sonucu Yapılan Hatalar	84
3.1.1.2.13. /ğ/, /y/ Seslerinin Karıştırılması Sonucu Yapılan Hatalar	84
3.1.1.3. Biçim bilimsel-Söz Dizimsel Hatalar	84
3.1.1.3.1. Çokluk Eki Hataları.....	85
3.1.1.3.2. Durum Eki Hataları	86
3.1.1.3.2.1. Belirtme Durumu Eki Hataları	87
3.1.1.3.2.2. Yönelme Durumu Eki Hataları	89
3.1.1.3.2.3. Bulunma Durumu Eki Hataları	90
3.1.1.3.2.4. Ayrılma (Çıkma) Durumu Eki Hataları	90
3.1.1.3.2.5. Zaman Eki Hataları	92
3.1.1.4. Sözlüksel-Anlamsal Hatalar	92

3.1.1.4.1. Türkçe ve Arapça Ortak Sözcüklerin Kullanımından Kaynaklanan Hatalar	93
3.1.1.4.2. Yabancı Sözcük Kullanımından Kaynaklanan Hatalar	97
3.1.1.4.3. Yanlış Sözcük Seçiminden Kaynaklanan Hatalar	99
3.1.1.5. Söz Dizimsel Hatalar	100
3.1.1.5.1. Cümle Dizilişi Hataları.....	101
3.1.1.5.2. Tamlama Hataları.....	102
3.1.1.6. Yazım ve Noktalama Hataları	104
3.1.1.7. Bilişsel İşleme Özellikleri Açısından Hatalar	110
3.1.1.7.1. Eksiltme Hataları	111
3.1.1.7.2. Ekleme Hataları	113
SONUÇ	116
ÖNERİLER	119
KAYNAKÇA	123
EK 1. Kurum Onay İzni.....	129
EK 2. Etik Kurul İzni Muafiyeti Formu	130
EK 4. Orijinallik Raporu	132
EK 5. Turnitin Benzerlik İndeksi	134
ÖZGEÇMİŞ	135

KISALTMALAR DİZİNİ

AKT: Aktaran

AOBM: Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni

CEFR: Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

N: Öğrenen Sayısı

TDK: Türk Dil Kurumu

TÖMER: Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi

s: Sayfa

ss: Sayfadan sayfaya

vd: ve diğerleri

ŞEKİL VE TABLOLAR DİZİNİ

Şekil 1: Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni'ne Göre Dil Düzeyleri	26
Tablo 1: Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni Dil Düzeyleri Genel Basamaklar Kümesi	27
Tablo 2: Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni'nde Tanımlanan Yazılı Anlatım Becerisi Dil Yeterlilik Ölçütleri	28
Tablo 3: İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı B1 Düzeyi Yazma Etkinlikleri Çizelgesi	30
Tablo 4: Yedi İklim Türkçe B1 Düzeyi Ders Kitabı Yazma Etkinlikleri Çizelgesi	34
Tablo 5: Yeni Hitit 2 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı Yazma Etkinlikleri Çizelgesi	38
Tablo 6: Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı B1 Düzeyi Yazma Etkinlikleri Çizelgesi	42
Tablo 7: Türkçe Öğrenen Suriyeli Öğrenenlerin Cinsiyet Dağılımlarına İlişkin Bilgiler.....	72

GİRİŞ

Dil, insanlar arasındaki iletişimi sağlayan bir araç görevini üstlenmektedir. Çok yönlü ve çok geniş bir kavram olan dil, insanın diğer canlılardan ayrılmasını sağlamakla birlikte gelişmiş bir iletişim sistemine sahip olduğunun da göstergesidir. Dil ile ilgili kaynaklarda dilin bugüne kadar pek çok tanımının yapıldığı görülür. Yapılan tanımlar incelendiğinde her birinde dilin farklı bir özelliğinin vurgulandığını görülür. Bu tanımlardan bazılarına aşağıda yer verilmiştir.

Aksan' a göre (2015, s. 11), “Dil, bir anda düşünemeyeceğimiz kadar çok yönlü, değişik açılardan bakınca değişik nitelikleri beliren, kimi sınırlarını bugün de çözemediğimiz büyümlü bir varlıktır.”.

Vardar (1988, s. 75) dili, “Belli bir insan topluluğuna ait çift eklemli ve sesli göstergeler dizgesi” olarak ifade etmektedir. Dilin birçok özelliğine vurgu yapması açısından dikkat çekici olan Ergin'in tanımı ise şöyledir: “Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış gizli bir antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimai bir müessesedir.” (Ergin, 2002, s. 3).

Dil sözlü, sözsüz (jest ve mimikler) ve yazılı iletişimi sağlayan bir araçtır. Sosyal bir varlık olan insanoğlunun başka insanlarla iletişime geçebilmesi, bilgi alışverişinde bulunabilmesi dil ile mümkün olabilmektedir. İnsanlar iletişimde sözlü dili veya yazılı dili tercih edilebilmektedir. Her iki dilin kendine ait kuralları bulunmaktadır. Özellikle yazılı dilde kurallar çok önemlidir. Sözsüz dildeki jest ve mimikler, yapılan hataları telafi edici görev üstlenebilirken ve sözlü dildeki söylemsel hatalar hoşgörü ile karşılanabilirken yazılı dilin hatalara tolerans gösterme, hata kabul etme durumu yoktur. Daha bağlayıcı olması nedeniyle yazılı dili kullananlar dilin kurallarına uyma noktasında daha dikkatli olmak durumundadırlar.

Bireyler doğumdan itibaren içinde buldukları dünyada olup bitenleri, bir çeşit maruz kalma yoluyla edinmiş oldukları ana dilleriyle anlamlandırmaya ve algılamaya başlamaktadırlar. Bu durum bize ana dilinin bir öğrenme sonucu değil bir edinim/kazanım sonucunda elde edildiğini göstermektedir (Yıldırım ve Tüfekçi, 2018, s.

311). Yağmur (2018, s. 182), çocukların annelerinden ve çevrelerinden edindikleri ilk dilin ana dil olduğunu ve bunun İngilizcede birinci dil olarak da adlandırıldığını ifade etmektedir. Öğrenme ve edinme süreçleri birbirinden farklıdır. Edinim, doğal ortamlarda ve tecrübeler sonucunda öğrenilen becerileri kapsar; öğrenme ise daha planlı uygulamalar sonucunda ortaya çıkan kazanımlardır.

Ana dilini belirli bir yetkinlikte kullanan insanoğlu yüzyıllar boyunca ana dili dışında ikinci bir dil öğrenimine ya da diğer bir deyişle yabancı dil öğrenimine de ihtiyaç duymuştur. Hızla gelişen ve değişen dünyada teknolojik alandaki yenilikler ve kaydedilen ilerlemeler diğer toplumlarla iletişimi daha kolay hale getirmiştir. Yaşanan bu gelişmelerle birlikte yabancı dil öğrenmeye olan ilgi de artmıştır. İnsanların ikinci bir dil öğrenmeye ihtiyaç duymalarının pek çok sebebi bulunmaktadır. Bu sebeplerin çok farklı dinamikler barındırdığını görmekteyiz. Bu dinamiklerden bazılarını şöyle sıralayabiliriz; siyasi/politik nedenler, eğitim, dil ve güç ilişkisi, ticaret, diplomasi, misyonerlik çalışmaları, bilgi alışverişi, meslek edinme, farklı coğrafyalardaki insanlarla iletişim kurabilme, fikir ve kültür aktarımında bulunma vb. Yabancı dil öğrenmeyi teşvik eden dinamiklerden bir kısmı zorunluluklardan bir kısmı ise bireysel motivasyonlardan kaynaklanmaktadır. Bu dinamiklerle birlikte dünyada hızla artan küreselleşmenin de yabancı dil öğrenmeye önemli bir etkisinin olduğu yadsınamaz. Türkçenin de son yıllarda yabancı dil olarak öğrenilmek istenen diller arasında ve yoğun bir taleple karşılaştığı görülmektedir. Türkiye'ye eğitim amacıyla her yıl binlerce yabancı öğrenen gelmektedir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimini yapan gerek özel gerekse devlete ait dil öğretim merkezlerinin sayısında da bir artış görülmektedir. Boylu ve Başar (2016, s. 311), 2005 yılında Dolunay tarafından yapılan araştırmada 6 Türkçe öğretim merkezinin tespit ettiğini aktarmakla birlikte 2016 yılı itibarıyla Türkiye'de iki yüz civarında devlet ve vakıf üniversitesinin bulunduğunu ve bunlardan 85'inde aktif olarak Türkçenin yabancı dil olarak öğretimini yapıldığını belirtmektedirler. 2019 yılı itibarıyla bu sayının daha da artmış olduğu öngörülebilir. Son yıllarda Suriye'de yaşanan savaştan dolayı Türkiye'ye gelen Suriyelilerin sayısında da ciddi bir artış söz konusu olmuş, Türkiye'ye gelen Suriyeliler burada hayatlarını devam ettirebilmek için Türkçe öğrenmeye ihtiyaç duymuşlardır. Bu durum Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen Suriyelilerin Türkçe öğrenme süreçlerinin incelenmesi gerekliliğini de ortaya çıkarmıştır.

Bu çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Suriyeli öğrenenlerin yazılı anlatımlarında görülen hataların çözümlemesi yapılacaktır.

Tezin giriş kısmında öncelikle dil ile ilgili genel bilgi aktarımları yapılmış daha sonra çalışmanın konusu, çalışmanın amacı ve önemi ile sınırlılıklar ele alınmıştır.

İkinci bölümde, yabancı dil öğretiminde yazma becerisinin yeri, yazma eğitiminde yer alan yaklaşımlar, yazma eğitiminin temel süreçleri, yazma eğitiminde hangi yöntem ve tekniklerin kullanıldığı, yazma becerisinin hangi aşamalardan oluştuğu, Arapça ve Türkçenin dünya dilleri arasındaki yeri, yabancı dil öğretiminde karşılaşılan hata türleriyle ilgili ayrıntılı bilgi verilerek kuramsal çerçeve oluşturulmuştur. Ayrıca yazma becerisinin AOBM'deki yerinin ne olduğu ile ilgili bilgilerin verilmiş ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yetişkinler için kullanılan dört farklı ders kitabındaki yazma etkinlikleri incelenmiştir.

Tezin üçüncü bölümünde araştırmanın yöntemi, modeli, araştırma grubu, verilerin toplanması ve veri analizi hakkında bilgi verilmiştir.

Tezin dördüncü bölümünde hata çözümlemesi ve karşıtsal çözümleme ile literatür aktarılmış, daha sonra yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Suriyeli öğrenenlerin yazılı anlatımlarında yaptıkları hataların betimlenmesi amacıyla Suriyeli öğrenenlerin yazılı metinleri hata çözümlemesi yöntemiyle incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

Çalışmanın beşinci bölümünde ise sonuçlar ve öğrenenlerin yazılı anlatımlarında yapmış oldukları hatalara yönelik düzeltme önerileri yer almaktadır.

Bu çalışma, 2015-2016 öğretim/öğrenim yılında Batman Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi bünyesinde B1 düzeyinde Türkçe öğrenen Suriyeli öğrenenlerin yazılı anlatımları incelenerek oluşturulmuştur.

ÇALIŞMANIN KONUSU

Bu araştırmanın konusunu yabancı dil olarak Türkçe öğrenen B1 düzeyindeki 27 Suriyeli öğrenenin yazılı anlatımlarında yapmış oldukları hataların çözümlemesi oluşturmaktadır.

ÇALIŞMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Bu çalışmada 2015-2016 öğretim/öğrenim yılında Batman Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi bünyesinde B1 düzeyinde Türkçe öğrenen Suriyeli öğrenenlerin yazılı anlatımlarındaki hataların çözümlenmeleri yapılacaktır. Bu çalışmada öğrenenlerin yazılı anlatımları yazma eğitiminde kullanılan yöntem ve tekniklerden biri olan serbest yazma tekniği kullanılarak elde edilmiştir. Öğrenenlerin yazılı anlatım çalışmalarının incelenerek yaptıkları hatalar hata türlerine göre gruplandırılacak, bu gruplandırma sonucunda en sık yaptıkları hataların ne tür hatalar olduğu tespit edilecek ve bu hataların olası nedenleri belirlenmeye çalışılacaktır. Ayrıca yazma becerisinde yapılan hataların önüne geçebilmek için yazma sürecinde özellikle üzerinde durulması gereken konuların neler olduğu, yazma becerisini kazandırmada izlenmesi gereken aşamalar ile öğrenenlerin yazılı anlatımlarındaki hataların tespiti yapılacaktır. Tespit edilen hatalara yönelik sunulacak olan çözüm önerileriyle de öğrenenlerin yazma becerilerini geliştirebilmek amaçlanmaktadır. Çalışmanın sonunda ise ana dili Arapça olan öğrenenlerin yazılı anlatımlarında yapmış oldukları hataların kaynağının ne olduğu konusunda bir değerlendirme yapılacaktır.

Bu araştırmanın önemini; ana dili Arapça olan öğrenenlerin yazma becerisinde en sık yaptıkları hataların tespiti ve hata yapılmasının önüne nasıl geçilebileceği sorusuna yanıt bulmaya çalışılması ile hata çözümlenmesi sonucunda elde edilen bilgilerin öğretici, öğrenen ve dilbilim araştırmacılarına sağlayacağı fayda oluşturmaktadır. Ayrıca bu çalışma yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Suriyeli öğrenenlerin yazılı anlatımlarında hata çözümlenmesi konusunda tez olarak hazırlanan ilk çalışma olma özelliğini de taşımaktadır. Bu çalışmanın sözü edilen konuyla ilgili yeni çalışmaların yapılmasına da katkısının olması beklenmektedir.

SINIRLILIKLAR

Bu çalışma 2015-2016 öğretim/öğrenim yılında Batman Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi bünyesinde B1 düzeyinde Türkçe öğrenen 38 öğrenenden 27 Suriyeli öğrenenin yazılı anlatım kâğıtlarıyla sınırlı tutulmuştur.

1. YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE YAZMA BECERİSİ

Dil öğretimi beceriye dayalı olarak gerçekleştirilmektedir. Yabancı dil öğretiminde dört temel beceri vardır. Bu becerilerden “dinleme ve okuma” anlama becerilerini oluştururken “konuşma ve yazma” ise anlatma becerilerini oluşturmaktadır. Anlama becerileriyle anlatma becerileri birbirinden tamamen bağımsız değildir.

“Dil, dört temel beceri olarak kabul edilen dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin işlevsel bütünlüğünden oluşmaktadır. Dili bir iletişim aracı olarak kullanmayı öğretirken bu dört temel becerinin birlikte öğretilmesi gerekmektedir.” (Demirel, 2012, s. 29).

Demirel’in yapmış olduğu bu tanımda, dil öğretiminde dört temel beceriyi birlikte öğretmenin gerekliliğinin altı çizilmektedir. Söz konusu becerilerin son halkasını oluşturan yazma becerisi, süreci ve süreç sonunda ortaya çıkan ürünü içermektedir. Dolayısıyla diğer becerilere oranla yazmanın hem öğrenenler hem de öğretmenler için oldukça zorlu bir süreç olduğu bilinen bir gerçektir. Yazma, öğrenenin tüm öğrendiklerini zihninde düzenlemesini ve hedef dilin kurallarına uygun şekilde aktarmasını gerektirmektedir. Bundan dolayı yazmayı basit bir süreç olarak değerlendirmek doğru olmayacaktır.

Yazma; duyguların, düşüncelerin, istek veya olayların belli kurallara uygun bir şekilde birtakım semboller aracılığıyla ifade edilmesidir (Özbay, 2007, s. 115).

Düşünceleri örnekler, kanıtlar gibi verilerden yararlanarak açıklayan; kimi örneklerinde günlük hayatın temel yazılı iletişimini sağlamayı kimi örneklerinde ise etkili bir dil kullanmayı amaç edinen; bunu yaparken standart dilin katı yazım ve noktalama kurallarına ve de dil bilgisinin karmaşık ve çeşitli yapılarına bağlı kalarak ortaya koyan bir anlatma becerisidir (Durmuş, 2013, s. 206)

Yazma; öğrenenin bilgisini, konuyu anlama ve kavrama düzeyini, sunmadaki düzenini, amacını ve konu ile ilgili düşüncelerini yazıya aktarmak için gerçekleştirdiği zihinsel bir etkinliktir. Yazma becerisi öğrenene dille ilgili geri bildirim vermede, öğrenenin kullandığı dilin eksik kısımlarını ya da yanlışlarını belirlemede oldukça önemli bir öğedir (Tiryaki, 2013, s. 38).

Yazma işleminde, öncelikle kelime dağarcığını zenginleştirmek ve bu kelimelerin bağlam içerisinde kullanımını bilmek gerekmektedir. Bundan sonraki aşamada ise dilbilgisi kurallarını uygulama, hedef dilin söz dizimi kurallarını kavrama, kelimelerle tutarlı

cümleler oluşturma, cümlelerin paragrafa, paragrafların da metin içerisinde yapılandırma yetisini gerektirmektedir (Yıldırım ve Tüfekçi, 2018, s. 312). Bu yüzden yabancı dil öğrenenlerin büyük çoğunluğu yazmanın en çok zorlandıkları alan olduğunu belirtmektedir.

Öğrenenlerden, neyi ne kadar öğrenebildiklerini görebilmek ve bu süreci değerlendirebilmek için özellikle konuşma ve yazma becerilerini kullanmaları beklenmektedir (Çakır, 2010, s. 166). Bu iki beceriden en zor olan ise yazma becerisidir. Bunun pek çok sebebi bulunmaktadır. Öğrenenin yazmaktan korkması, yazmak için yeterli kelimeye sahip olamaması, güdülenme eksikliği, çok yönlü düşünme yapamaması gibi sebepler yazma eğitimini olumsuz etkilemekle birlikte başarıyı da düşürmektedir. Yazma becerisinin okuma-anlama, konuşma ve dinleme kadar önemsenmemesi, yalnızca sınıf ortamında yapılan etkinliklerle sınırlı tutulması ve bu beceri ile ilgili pek çok etkinliğin göz ardı edilmesi de başarıyı düşüren diğer etkenler arasında sayılabilir. Öğrenenin yazılacak olan ifadeyi nerede ve nasıl kullanması gerektiğini bilmesi, hangi düzende yer alacağını tasarlaması ve anlamlı bir bütünü oluşturan bölümlere hâkim olması iyi bir yazılı anlatım için zorunludur. Yazma becerisine sahip olabilmek hem ciddi bir bilişsel süreci hem de hedef dile hâkim olmayı gerektirmektedir. Yazma becerisinde dili ve dilin kendine ait kurallarını doğru bir şekilde kullanmanın yanında aktarılacak istenen iletiyi eksiksiz bir şekilde aktarmak da oldukça önemlidir. Bundan dolayıdır ki yazma becerisini düşünülmeden yapılan bir süreçten ziyade öğrenenin sahip olduğu tüm his, düşünce, bilgi ve hayallerini ekleyerek meydana getirdiği tartışmacı bir düşünme süreci şeklinde algılamak gerekmektedir (Demirel, 2012, s. 117). Ayrıca dil öğretiminde ders süresinin kısıtlı olması, derslerde dilbilgisi, konuşma ve okuma becerisinin ağırlıklı olduğu etkinliklere daha fazla yer verilmesi de yazma eğitimini arka plana atmaktadır.

1.1. YAZMA EĞİTİMİ YAKLAŞIMLARI

Dil öğretiminde yazma becerisi oldukça önemli bir yere sahiptir. Yazma becerisinin geliştirilmesi ile ilgili birçok çalışma yapılmıştır. Yazma sürecinin bileşenlerinden bazılarının daha çok önemsenmesinin ve öne çıkarılmasının farklı yazma yaklaşımlarını ortaya çıkardığı görülmektedir.

Yabancı dilde yazma becerisi üzerine geliştirilen yaklaşımların 1980’li yıllarda İngilizcenin yabancı dil ve ikinci dil olarak öğretilmesi sonucunda yazma eğitiminin farklı bir alan olarak ele alınmaya başlamasıyla ortaya çıktığı, gelişiminin çeşitli evreleri içerdiği belirtilmektedir (Hyland, 2003, akt. Yaylı ve Bayyurt, 2014, s. 71). Yabancı dilde yazma üzerine ortaya konulan tüm yaklaşımların hedefi şüphesiz ki karmaşık ve uzun süreç içerisinde gelişen yazma becerisini daha anlaşılabilir kılmaktır.

Alan yazın incelendiğinde yazma eğitiminde ve uygulamalarında çoğunlukla iki yaklaşımın dikkat çektiği görülmektedir. Bunlar: “Süreç Odaklı Yazma Yaklaşımı” ile “Ürün Odaklı Yazma Yaklaşımı.”

Yaylı ve Bayyurt’a göre (2014, s. 72), yazma eğitimi yaklaşımlarını 6 alt başlık altında toplamak mümkündür. Aşağıda bu yaklaşımlara değinilecektir.

1.1.1. Biçimsel (Form- focused) Yaklaşım

1960’larda ortaya çıkan, yapısalcı ve davranışçı öğrenme kuramlarının etkili olduğu dönemlerde oldukça yoğun bir şekilde kullanılmıştır. Bu dönemdeki yazma anlayışındaki temel hedef, öğrenenlerin sözcük ve cümleleri dilbilgisi kurallarına uygun olacak şekilde kullanabilmeleridir. Yabancı dilde yazma becerisi yabancı dilin sözcük ve yapı bilgisi ile dilbilgisi kurallarına hâkim olmakla özdeşleştirilir.

Bu yaklaşımda öncelikle yazma için gerekli dil yapıları öğrenenlere anlatılmakta sonrasında öğrenenler, öğretmen tarafından model olarak sunulan bir metni noktalama, büyük harf kullanımı ve heceleme bağlamında taklit etme biçiminde tekrar yazmaktadırlar. Bir sonraki aşamada ise, verilen model metne uygun bir metnin öğrenenler tarafından yazılması istenmektedir. Öğretmen öğrenenin yazdığı metnin değerlendirmesini de model olarak yazdığı metinle olan benzerliklerini dikkate alarak gerçekleştirmektedir.

Dilin anlam ve içerik boyutunun çok büyük oranda göz ardı edildiği bu yaklaşımda tümcelerle ilgili olarak; boşluk doldurma, altını çizme, yerine koyma, eksik kısımları tamamlama, kişi ya da zaman değiştirme işlemiyle kontrollü yazma etkinlikleri yaptırılmaktadır.

1.1.2. İşlevsel (Functional) Yaklaşım

İşlevsel yaklaşımın temel alındığı bu yazma yaklaşımı eğitiminde, öncelikle öğrenenlerin gereksinimleri göz önüne alınarak gerekli işlev ve bu işlevi yerine getiren yapılar tespit edilmekte, yazma etkinlikleri buna göre şekillendirilmektedir. İşlevsel yaklaşımda yazmadaki temel hedef; uygun işlev için uygun dil kullanımınıdır. Bu yazma eğitimine etkili bir paragraf yazımıyla başlanmaktadır. Öğrenenlere ana fikir tümcesi, destekleyici tümceler ve bağlaçları öğrenmelerini sağlayacak çeşitli konular üzerine yazılar yazdırılmaktadır. Metin yazma çalışmalarında ise metnin giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinden oluştuğu bilgisi öğrenene aktarılmaktadır. Öğrenene betimleyici, sebep-sonuç, kıyaslayıcı, bilgi verici metin türleriyle ilgili çeşitli etkinlikler yaptırılmaktadır.

Araştırmacılar tarafından işlevsel yaklaşım, bu yaklaşımı esas alarak oluşturulan metinlerde anlamın biçimsel yaklaşıma oranla yer bulmasından dolayı olumlu yönde eleştirilirken, bağlamın ve yazarın/öğrenenin yaratıcı gücünün göz ardı edilmesi noktasında ise olumsuz yönde eleştirilmektedir.

1.1.3. Yaratıcı (Creative) İfade Yaklaşımı

Yaratıcı yazma; dış dünyayla ilgili gözlem yoluyla elde edilmiş olan bütün bilgilerin özgün bir biçimde ortaya konulması şeklinde tanımlanabilir.

Bir keşif yolculuğu olarak değerlendirilen yaratıcı yaklaşımda, ortaya konulan üründen çok yazarın/öğrenenin ifade yeteneğinin geliştirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Yaratıcı yazmada öğrenen, değişik yollarla bilişsel ve duyuşsal olarak yazmaya hazır hale getirilmekte, her öğrenene elverişli olan farklı ve eğlenceli, işbirliğine dayalı yazma faaliyetleri yaptırılmaktadır. Söz konusu yaklaşımda öğrenenlerce oluşturulan metinlerin paylaşımına son derece değer verilmekte, hem ürün hem de süreç birlikte değerlendirilmektedir. Ortaya konan bütün yazma süreçlerinde yaratma yeteneğinin desteklendiği süreç merkezli bir yazma yaklaşımıdır (Şahan ve Özer, 2011, s. 6).

Yaratıcı ifade yaklaşımının temelini, ana dilde yazma eğitiminde ortaya çıkmış olan ifadencilik yaklaşımı oluşturmaktadır (Murray, 1985, akt. Yaylı ve Bayyurt, 2014, s. 77). Öğrenenlerin edinmiş oldukları deneyimlerini ve kendi fikirlerini sergileyebilecekleri,

yaratıcılıklarının cesaretlendirebilecekleri yazma etkinlikleri düzenlenmektedir. Bu yaklaşımda amaç; öğrenenin yaratıcılığını yansıttığı özgün metin oluşturmasını sağlamaktır. Yaratıcılığın ön planda olduğu bu yaklaşımda, yazmanın katı kurallar ile öğretilmesinden ziyade öğrenenle ilgili ya da öğrenene ilginç gelebilecek konularla model metinlerin/konuların dayatılmadan öğretildiğine inanılmaktadır. Bu yaklaşımda yazma etkinlikleri olarak daha çok yazma öncesi çalışmaları ve günlük tutma kullanılmaktadır. Söz konusu yaklaşımda öğretmenlerin öğrenenlere kişisel becerilerini ortaya koyacakları olumlu ve işbirlikçi bir öğrenme ortamı oluşturmakla görevli bir rehber konumunda olması gerektiği ifade edilirken, öğrenene yazmanın herhangi bir aşamasında belli bir fikri ya da konuyu dayatmaktan kaçınmaları gerektiğinin altı çizilmektedir. Yaratıcı ifade yaklaşımı daha çok öğrenenlerin bu yaklaşımı temel alan metinleri oluştururken bizzat kendilerinin de içine girdikleri, işbirliği yapabildikleri doğru ve uygun kullanımı bulma konusunda daha çok çaba sarf etmeleri gerektiği için tercih edilmektedir. Çalışma sonucunda öğrenenlerin ortaya koymuş oldukları ürünleri ile gurur duyduklarını ve bunların okunmasını ya da (sınıf panoları, internet siteleri ya da okul dergilerinde) yayınlanmasını istedikleri de belirtilmektedir.

Öğrenenin keşfetmesine ve onun fikirlerine rehberlik etmek öğretmenin en önemli görevlerindedir. Yazıda en büyük öncelik anlam ve fikirler olduğu için öğretmenler sözcük ve dilbilgisi gibi yapısal hatalardan ziyade fikirlere dönüt vermeyi hedeflemektedirler (Murray, 1985, akt. Yaylı ve Bayyurt, 2014, s. 77).

Araştırmacılar bu yaklaşımı; yazarın/öğrenenin kendini geliştirmesi ve ifade yeteneğini artırması açısından olumlu olarak değerlendirmektedirler. Ancak yazarın/öğrenenin içinde yaşadığı toplumla kaynaşmasını engellemesi ve özgür ifadenin desteklenmediği veya kabul görmediği toplumlarda eğitim gören öğrenenlerin ise süreç odaklı yaklaşımı esas alan bir yabancı dilde yazma eğitimine uyum sağlayabilmesinin kolay olmayacağı ve sürekli çalışma gerektireceği noktasında ise olumsuz olarak eleştirmektedirler.

1.1.4. Süreç (Process) Odaklı Yaklaşım

Süreç odaklı yazma yaklaşımı 1970'lerden itibaren yabancı dil öğretiminde yazma becerisi için kullanılması önerilen bir yaklaşım olarak karşımıza çıkmaktadır (Onozawa, 2010, s. 153).

Süreç yaklaşımı yazmayı üründen ziyade bir süreç olarak incelemektedir. Başka bir ifadeyle, bu yeni bakış açısı “ne yazıldı” sorusuna verilecek “ürün” cevabına karşılık “nasıl yazıldı” sorusunun cevabı “süreç” kavramı üzerinde durmak gerektiğinin altını çizmektedir (Ülper, 2008, s. 41).

Oral’a göre (2012) , süreç odaklı yaklaşım öğrenenleri öğretim sürecine daha fazla katmakta, özerklik, öz farkındalık, öğrendiklerinin sorumluluğunu üstlenme, motivasyon, kültürler arası tecrübe, tenkit edici ve yaratıcı düşünme gibi kavramları özendirilmektedir.

Süreç yaklaşımı ortaya konulan üründen ziyade ürünün ortaya çıkmasında kişinin kat ettiği yolları temel almaktadır. Bu yaklaşımın ilkeleri şöyle özetlenebilir: Öğrenenlerin; yazmadan önce neyi yazacaklarını, amaçlarını ve fikirlerini tasarladıkları *planlama*, bu amaçlarını eyleme dönüştürdükleri *çeviri/dönüştürme* ve düzenleyip denetleme yaptıkları *gözden geçirme* (Ceyhan, 2014, s. 49).

Martinez’e göre (2005, s. 39), süreç odaklı yaklaşım, öğrenenin yazması için olumlu, öğreneni motive edici aynı zamanda işbirlikçi bir ortam oluşturmakta, bununla birlikte öğrenenin ihtiyaçlarına, ilgi alanlarına, problemlerine, yaşlarına önem vermekte ve öğreneni sürecin merkezi haline getirmektedir. Ayrıca bu yaklaşım dilbilgisini bir araç olarak görmekte ve söz konusu yaklaşımda biçimden çok anlama önem verilmektedir.

Süreç odaklı yazma yaklaşımında öğretmen; yazma öğretimini planlayan, öğrenenin yazma becerisini geliştirmek için birtakım etkinlikler yaptıran, hem öğreneni hem de öğrenenin ortaya koyduğu ürünü bireysel olarak değerlendirebilen ve öğreneni yargılamaktan çok ona yardımcı olan yani ona rehberlik eden kişi olarak tanımlanmaktadır (Akbaba ve Ayaz, 2017, s. 346).

Öğretmen yazma süreci boyunca öğrenene verdiği tüm dönütlerde dilin yapısal (sözcük, dilbilgisi) yönünden ziyade planlama, taslaklar halinde gelişim gösterebilme ve dönüte göre gerekli düzeltmeleri yapabilmeye gibi becerilerin gelişimini göz önünde tutmaktadır (Yaylı ve Bayyurt, 2014, s. 79). Günlük tutma, düzeltme çalışmaları ve arkadaş işbirliği bu yaklaşımdaki tipik etkinlik çeşitleridir.

Süreç odaklı yazma yaklaşımının alt basamakları ile ilgili araştırmacıların farklı sınıflandırmalar yaptıkları görülmektedir. Aşağıda bu sınıflandırmalardan bazılarının yer verilmiştir.

- a) Yapılandırma (Structuring)
- b) Fikirler Oluşturma (Generating Ideas)
- c) Taslak Yazma (Drafting)
- d) Odaklanma (Focusing)
- e) Gözden Geçirme (Reviewing)
- f) Değerlendirme (Evaluating). (White ve Arndt, (1991) akt. Harmer, 2007, s. 258).

- a) Planlama (planning)
- b) Taslak yazma (drafting)
- c) Düzeltme (editing) (Harmer, (2002) akt. Ceyhan, 2014, s. 50)

- a) Yazma öncesi hazırlık yapma
- b) Taslak oluşturma
- c) Gözden geçirme ve düzenleyerek yazma
- d) Redaksiyon (düzenleme)
- e) Yayımlama ve paylaşma (Tompkins (1998) ve Jones (2002) akt. Akyol, 2016, s. 109)

Süreç odaklı yazma yaklaşımının olumlu yanlarının yanında olumsuz yanları da bulunmaktadır. Yaklaşım, sadece bilişsel boyuta değinmesi, dilin toplumsal ve etkileşimsel boyutlarının yanında istenilen anlamı dile getirebilmek için gereksinim duyulan dil ve görev bilgisinin öneminin ciddi oranda göz ardı etmesi noktasında olumsuz yönde eleştirilmektedir.

Harmer'e göre (2001, s. 258), süreç odaklı yazma yaklaşımındaki yazma etkinlikleri bolca zaman gerektirdiği ve birçok basamaktan oluştuğu için sınıfta ders sırasında tamamlanması mümkün olmayan etkinliklerdir.

1.1.5. İçerik (Content- based) Yaklaşımı

Öğrenenlerin yazacakları konu ile ilgili bütün alt başlıklara hâkim olması çok önemlidir (Mohan, 1986, akt. Yaylı ve Bayyurt, 2014, s. 81). Bu yaklaşımda öğrenenlerin yazacakları konuyla ilgili bilgi sahibi olmadıklarında anlamlı bir yazı yazılamayacağı düşüncesi temel alınmaktadır. Bu yaklaşımın temelini öğrenenin akademik yaşantılarında karşılaşılabilecekleri konular ve içerikler oluşturmaktadır. İçerik odaklı yazma yaklaşımını temel alan bir yazma öğretiminde, öğrenenlerden yazma etkinliğine başlamadan önce yazacakları konuyla ilgili bir araştırma yapmaları (okuma, izleme, dinleme) ya da daha

önceden edinmiş oldukları bilgilere dayanarak yazma yapmaları beklenmektedir. Çok okuma yapmanın yazma becerisinin gelişmesine olumlu yönde katkı sağlayacağı bilinen bir gerçektir. Paralel metin okuması ve beyin fırtınası gibi etkinliklerle, seçilen konu için gerekli olan bilgi, sözcük ve yapılar etkin hale getirilmektedir.

Bu yaklaşımda grup çalışmalarına çokça yer verilmektedir. Grup çalışmasıyla öğrenenlerin işbirlikçi şekilde fikir üretmesi, bilgi toplaması, bunları paylaşması ve yazıyı okurken gerçek iletişim ortamından uzak olmamaları hedeflenmektedir. Yapılan grup çalışmasının amacı, belirli bir konu için gerekli olan dilbilgisi ve sözcük yapılarını öğrenen kişinin bunları arkadaşlarıyla uygulama imkânı bulabileceği ortamın oluşmasını sağlamaktır (Yaylı ve Bayyurt, 2014, s. 81).

İçerik odaklı yazma yaklaşımını temel alarak oluşturulan yazma metinlerin değerlendirmesi yapılırken öğretmenin içeriğin o konuya uygun olup olmadığına bakması gerektiği vurgulanmaktadır.

Söz konusu yaklaşım, yazmanın yapısal ve sosyal boyutlarının ihmal edildiği gerekçesiyle araştırmacılar tarafından olumsuz olarak eleştirilmektedir.

1.1.6. Okur/Janra Odaklı Yaklaşım

Okur/janra odaklı yaklaşımda, süreç ve yaratıcı yazma yaklaşımlarındaki kişisel anlam yaratma çabalarına karşı çıkmaktadır. Bu yaklaşıma göre, yazma eğitimini de içine alan yabancı dilde eğitim, öğrenenin akademik toplumla kaynaşmasını hedeflemektedir.

Okur odaklı yaklaşımda üzerinde durulan “okur beklentisi” ile anlatılmak istenenin, birey olarak okurun beklentisinden ziyade bireylerin ait olduğu toplulukların beklentilerini işaret ettiği (Gee, 2004-2005; Wenger, 1998, akt. Yaylı ve Bayyurt, 2014, s. 83). Yazma dersi ile ilgili öğretmenler, bütün müfredatı inceleyerek öğrenenlerin eğitim hayatları boyunca ihtiyaç duyacakları konuları temel alarak yazma dersi müfredatını oluşturmaktadırlar.

“Akademik okurun beklentileri üzerine yapılan çalışmalar bu yaklaşımın ve janr¹ temelli yaklaşımın güçlenmesini sağlamıştır.” (Swales, 1990, akt. Yaylı ve Bayyurt, 2014, s. 83).

Janra, verilen önemin dil ve dilin sosyal işlevleri arasındaki bağı vurgulayan sistematik işlevsel dilbilim kuramının ortaya çıkmasıyla ilk defa gözlenmeye başlandığı belirtilmektedir (Halliday, 1994; Halliday ve Hasan, 1989, akt. Yaylı ve Bayyurt, 2014, s. 83). Burada yazmanın sadece yazı yazmak eylemini içermediği, belirlenen amaca ulaşabilmek adına yazılan bir uygulama olduğu görülmektedir.

Ancak araştırmacılar yazma dersinin ders müfredatı ile sınırlandırılmaması gerektiğini, öğrenenlerin akademik, sosyal ve meslekî hayatlarında gerekecek janra türlerinde yazabilme becerilerinin de kazanmaları gerektiğini savunmaktadırlar. İlk olarak iletişimsel amaç belirlenmekte daha sonra ise buna uygun metin tipinin seçimi yapılmaktadır. Öğretmen öğrenene dil yapıları ve sözcüklerle ilgili rehberlik etmektedir. Öğrenenlerden farklı türde metinler yazmaları istenecekse öncesinde bu türlere özgü yapı ve özel dil kullanımlarının keşfedilmesi için gerçek metinlerin üzerinde çalışılması gerekmektedir. Bu yaklaşımda bağlamın önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir.

Öğrenenin ele alacağı yazının türü ile ilgili olarak belirlediği konu, hitap edeceği kitle ve bağlamı konusunda bilgi sahibi olması gerekmektedir. Ele alacakları metin türü ve kullanacakları dile hâkim olmaları noktasında öğrenenlerden taslak metin oluşturmaları istenmekte, öğretmen de öğrenene bunlarla ilgili dönüt vermektedir.

1.2. YAZMA EĞİTİMİNİN TEMEL SÜREÇLERİ

Yazma eğitiminin temel süreçlerinin üç kısımdan oluştuğunu görmekteyiz. Bu kısımlar; yazma öncesi, yazma sırası ve yazma sonrasıdır. Yazma öncesinde konuyla ilgili plan yapılmakta, yazma sırasında bu planlar uygulanmakta, yazma sonrasında ise oluşturulan yazılar değerlendirilmektedir.

---

¹ Janr; dilin herkesçe bilinen yani sosyal olarak paylaşılan çeşitli formlarda belli amaçlar için kullanılmasıdır.(Dudley-Evans, 1989; Hyland, 2004; Swales, 1990, akt. Yaylı, 2014, s. 83)” Aşk mektubu, yemek tarifi, ölüm ilanı, şiir ayrı formlarda yazılan janr örnekleridir.

1.2.1. Yazma Öncesi

Bu aşamada öğrenenler yazma eylemine hazırlık yapmaktadır. Yazma öncesinde öğrenen, yazma amacına dair bilgilerini kontrol etmekte ve zihinsel bir tasarım yapmaktadır. Ön bilgilerin harekete geçirilmesi bu aşamada gerçekleşmektedir. Bundan sonraki aşamada öğrenen yazma amacını, yöntem ve tekniklerini belirleme, bilgilerini düzenleme, yazacağı metnin yapısına karar verme gibi işlemleri gerçekleştirmektedir (Güneş, 2016, s. 170). Yazma öncesi öğrenenin yazma amacını belirleyip bir yazma planı oluşturduğu yani yazmaya odaklandığı aşamadır diyebiliriz.

Yazma öncesi aşama öğrenenlerin yaratıcılıklarını ortaya çıkaran aynı zamanda hangi konu hakkında yazacaklarını belirleyen ve konuyu nasıl bir yaklaşımla ele almaları gerektiği ile ilgili düşüncelerini sağlayan bir basamak olarak değerlendirilmektedir (Bae, 2011, s. 18).

Yazma öncesini Güneş (2016, s. 174), zihinsel hazırlık ve zihinsel tasarım olmak üzere iki başlık altında değerlendirmiştir. Zihinsel hazırlık yazma sürecinin en önemli kısmını oluşturmaktadır. Bu aşamadan sonra öğrenen zihinsel tasarım aşamasını gerçekleştirmektedir. Zihinsel tasarımda içeriğin, yöntemin ve tekniğin belirlenmesinden sonra yazılacak metin için bireyin zihinsel bir tasarım yapması hedeflenmektedir. Yazma için seçilmiş olan bilgiler mantıksal bir düzenle sıralanarak bilgiler sıralama, sınıflama, birleştirme, düzenleme ve kontrol etme işlemlerinden geçirildikten sonra kullanılacak olan kavramlar ve sözcüklerin seçilme işlemi gerçekleştirilmektedir. Yazma işleminin tasarlanma aşamasında basitten karmaşığa, daha kolay anlaşılır olandan daha zor anlaşılır olana gitme daha kolay olmaktadır. Öğretmenlerin de öğrenene zihinsel tasarım aşamasında hangi konuda, hangi teknikle, hangi sözcükleri kullanacağı gibi birtakım sorular sorarak yönlendirme yapmaları ve zihinsel tasarımı yöneterek öğrenenin düşüncelerinin netleşmesi noktasında ona yardımcı olmaları gerektiği belirtilmektedir.

Çoğu araştırmacıya göre yazacaklarını zihninde tasarlamayan öğrenenin yazma sürecinde başarılı olması çok da mümkün değildir.

Yazma öncesi etkinlikler

a) Öğrenen açısından;

- Hangi konu ile ilgili yazı yazacağını düşünme,

- Konunun hitap edeceği kitleyi belirleme,
- Konu ile ilgili sahip olduğu bilgileri kontrol etme,
- Konuyu aktarırken hangi dilbilgisi yapılarını kullanacağını belirleme

b) Öğretmen açısından;

- Konuyu tespit etme,
- Konuyla ilgili sözcük ve kalıpları iletme,
- Konuyla ilgili olarak verilmiş olan sözcük ve dil yapıları ile ilgili bilgi verme,
- Konuyla ilgili olan paragrafı sınıfta tahtaya öğrenenlerin de katkısıyla birlikte yazma (Demirel, 2012, s. 117)

1.2.2. Yazma Sırası

Yazma sürecinin en önemli aşaması olan yazma sırası, öğrenenin zihninde tasarladıklarının yazıya dökme işleminin gerçekleştiği aşamadır. Bu aşamada hem fiziksel hem de zihinsel süreçlerin birlikte yürütülmesi gerekmektedir. Öğrenenin düşüncelerini kanıtlama işlemi yazma sırasında gerçekleşmektedir.

Yazma aşamasında öğrenen, zihninde tasarladıklarını yazıya aktarmaktadır. Öğrendiklerini mantıksal bir düzen içerisinde yazıya aktararak ilk taslağını oluşturmaktadır. Öğrenen taslağını kontrol ederek yazma öncesinde belirlemiş olduğu amaçlara uygun olarak yazıya aktardığı bilgileri gözden geçirirken; sözcük, tümce ve metin düzeyinde düzenlemeler de yapmaktadır. Metinleştirme, gözden geçirme, paylaşma işlemleri bu aşamada yapılmaktadır.

Metinleştirme; bu aşama yazının ilk taslağı oluşturulmaktadır. Bu taslakta öncelikle yazılanların genel düzenlemesi daha sonra da mantıksal düzenlemesi yapılmaktadır. Genel düzenleme de giriş gelişme ve sonuç olarak bir sıralama yapılmaktadır. Giriş kısmında yazının amacı ve okuyucunun etkilenmesini sağlayacak olan hitap ya da çarpıcı bir giriş yapmayla ilgili bilgiler yer almaktadır. Gelişme kısmı yazının en uzun kısmını oluşturmaktadır. Bu kısımda ana fikir ve çeşitli düşünceler sunulmaktadır. Eğer resim, şekil, grafik vb. unsurlara bu kısımda yer verilmesi gerekmektedir. Sonuç aşaması ise yazının son aşamasını oluşturmaktadır. Burada konuda ele alınan fikir bir kez daha vurgulanmakta ve etkili bir sonuç cümlesi ile yazının sonlandırılması gerekmektedir.

Gözden geçirme; bu aşama taslağın düzeltilmesi ve metin haline getirilmesi olmak üzere iki aşamada gerçekleştirilmektedir. Taslak düzeltilmesi yapılırken öğrenenin metni okuması ve metinde birtakım düzenlemeler yapması gerekmektedir. Gerekirse metni başkalarına okutarak onların da görüşleri alınabilir. Öncelikle düşüncelerin düzenlenmesi daha sonra ise konunun geliştirilmesi gerekmektedir. Konu geliştirildikten sonra yazım ve noktalama, dilbilgisi gibi metnin aktarılmasıyla ilgili diğer düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Bütün bu düzenlemelerle birlikte metin tamamen gözden geçirilmiş olmaktadır.

Paylaşma; bu aşamada metin özel bir şekil alarak hitap edilen kişilere yönelik birtakım düzenlemelerin de yapılmasıyla paylaşım işlemi gerçekleştirilmektedir. Metnin belirginleşmesi istenilen kısım varsa bununla ilgili bitişik eğik yazı kullanma, altını çizme, yıldız koyma gibi işlemler yapılmaktadır. Belirginleşme işleminin yapıldığı yazılarda bu kısımlar okuyucunun dikkatini daha çok çekmekte ve öğrenenin zihninde daha iyi yer edinmektedir (Güneş, 2016, ss. 170-175).

Yazma sırasında yapılan etkinlikler

a) Öğreten açısından;

- Öğrenene sorular sorup onların konuyu düşünmelerine katkı sağlama,
- Öğrenenler yazılarını yazarken, sınıfta gezinerek onlara yardımcı olma,

b) Öğrenen açısından;

- Verilmiş olan sözcük ve dil yapılarını bir paragrafta kullanma,
- Kelimelerden faydalanma (Demirel, 2012, s. 117).

1.2.3. Yazma Sonrası

Yazma sonrası aşama yazılan metnin bitirildiği aşamadır. Yazma sonrasında yazmanın amacı, aktarılan bilgiler ve içeriğin değerlendirilmesi, yazma amacına ulaşma durumunun belirlenmesi gibi çalışmalar yapılmaktadır (Güneş, 2016, s. 177).

Yazma sürecinin son basamağını oluşturan bu aşamada öğrenenler yazdıklarını kontrol etmektedir. Bu aşamada öğrenenlerin neler yaptıkları, hangi zorluklarla karşılaştıkları, yazdıklarının amacına ulaşmış olup olmadığı ile ilgili gözden geçirme işlemi

yapılmaktadır. Yani üretilen metin ve yazma sürecinin değerlendirilmesi işlemleri bu aşamada gerçekleştirilmektedir. Öğrenenin yazdığı yazılar değerlendirilir ve hatalar varsa bunlar tespit edilerek düzeltilir. Son olarak yapılan bu yazma çalışması sınıf panosu ya da okul panosu gibi herkesin okuyabileceği bir yere asılarak yazma tamamlanmış olur.

Yazma sonrası etkinlikler

a) Öğreten açısından;

- İlk paragrafı meydana getiren konuların, öğrenenlerce oluşturulan ikinci paragrafını da sınıftaki tahtada örnekleme,

b) Öğrenen açısından;

- Yazmayı düşündüğü konu ile ilgili bir şeyler yazıp yazamayacağı ile ilgili kendisini kontrol etme,
- Konuyu iletirken düşüncelerinin uyumlu olup olmaması ile ilgili sorgulama yapma,
- Konu hakkında sahip olduklarının tamamını aktarıp aktarmadığını gözden geçirme,
- Konuya uygun olacak şekilde dil yapılarını kullanabilme
- Ortaya konan kompozisyonun kurallara uygun ve temiz olmasına özen gösterme (Demirel, 2012, s. 118).

1.3. YAZMA EĞİTİMİNDE KULLANILAN YÖNTEM VE TEKNİKLER

Yazma eğitiminde yer alan bu süreçlerde çeşitli yöntem ve tekniklerin kullanıldığı görülmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı'nın 2006'da yayımladığı 6-8. sınıflar Türkçe Öğretim Programı'nda yazma için 15 ayrı yöntem ve tekniğe yer verilmektedir. Özbay (2007) ise bu yöntem ve teknikleri 17 başlık altında incelemiştir. Aşağıda bu başlıklara değinilecektir.

1.3.1. Not Alma Tekniği

Bu teknikte amaç, öğrenenlerin okunan ya da dinlenen ve önemli görülen noktaların seçilebilmesini, bilgi ve düşüncelerini sınıflandırabilmelerini ve düzenli bir şekilde

çalışma becerisini edinmelerini sağlayarak zaman kaybının önüne geçmektir (Özbay, 2007, s. 128).

Not alma, öğrenenin dinlediklerinin ve okuduklarının özünü tespit etmek amacıyla kısaltmalar yapma, konuyu resimleme, sembol kullanma gibi teknikleri kullanmasıdır (Güneş, 2016, s. 181).

Dinleyici olarak katıldığımız çeşitli dersler, toplantılar, söyleşiler ya da konferanslar gibi etkinliklerde not alma ihtiyacı duyabiliriz.

Okurken not almada dikkat edilmesi gereken hususlar bulunmaktadır. Öncelikle metnin hızlı bir şekilde gözden geçirilmesi hem üst hem de alt başlıklara dikkat edilerek metin hakkında genel bir fikre sahip olunması, metindeki ana düşünce ve destekleyici düşüncelerin tespit edilmesi gerekmektedir. Ayrıca ya ana düşünceyi ya da önemli bir bilgiyi temele alarak bir zihin haritasının oluşturulmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Belirgin hale getirilen ve zihin haritasına yerleştirilen kavramların ve bilgilerin kısaltmalar yapılarak belirlenmesi, bağlaçların işaretlerle gösterilmesi, ayrıntılara fazla inmeden metnin bütününe anlaşılmasına, konunun özünün kavranmaya çalışılması da gerekmektedir (Güneş, 2016, ss. 181-182).

Not alma işleminin temel işlevinin dinlenen ve okunulan kısım ile ilgili önemli görülen şeyleri hatırlatmak olduğu, ayrıntılara girilmeden dinlenen ve okunulan bilgilerin olduğu gibi değil de özgün ifadelerle yazılması gerektiğine özellikle dikkat edilmelidir (Meb, 2006, s. 70).

1.3.2. Özet Çıkarma Tekniği

Okunan bir yazının ana düşüncesinden şaşmadan anlaşılmanın sözlü veya yazılı olarak ifade edilmesidir. Okuduğunu anlamının en somut delilidir. Özetleme işlemi aynı zamanda öğrenene bilinçli bir çalışma alışkanlığı kazandırmanın yanında anlatma becerisinin de gelişmesini sağlamaktadır.

Özet çıkarma işleminde öğretmen sınıfta okunan veya dinlenen/izlenen konuyu önce kendisi özetlemektedir. Özet çıkarma uygulamaları yapılırken üzerinde durulması gereken maddeler konusunda (yapıtın tamamen anlaşılması, süslü anlatımlara ve tekrarlar yapmaması, ana düşünceyi içine alacak şekilde bütünlük oluşturması, şahsi görüş ve

fikirleri içermemesi, öğrenenlerin kendi anlatımlarından oluşması) öğrenenlere öğretmenler tarafından bilgilendirme yapılır. Öğretmenin rehberliğinde sınıfta birkaç özet çıkarma çalışması yapıldıktan sonra öğrenenlere türlü metinler verilip özet çıkarmaları istenmektedir (Meb, 2006, s. 70).

1.3.3. Boşluk Doldurma Tekniği

Boşluk doldurma öğrenenlerin okuduklarını, dinlediklerini/izlediklerini kavramaları ve kavradıklarını da metnin/konunun durumuna uygun bir şekilde anlatma becerilerini geliştirme olarak aktarılmaktadır (Özbay, 2007, s. 128).

Öğretmen tarafından öğrenenlerin okuduklarına, izlediklerine/dinlediklerine uygun olarak bir metin hazırlanmakta ve metin içerisinde cümleler halinde boşluklar bırakılmaktadır. Hazırlanan bu metinler öğrenenlere dağıtılarak öğrenenlerden boşlukları metnin bağlamına uygun olacak şekilde doldurulmaları istenmektedir (Meb, 2006, s. 70).

1.3.4. Sözcük ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma Tekniği

Öğrenenlerin öğrenmiş olduğu sözcük, kavram, atasözü ve deyimlere anlatımlarında yer vermelerini sağlayarak sürekli olarak zihinlerinde yer etmesini sağlamak ve böylelikle kelime hazinelerini zenginleştirmek amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda öğretmen tarafından içerisinde sözcük, kavram, kalıp ifade, atasözü ve deyimlerin yer aldığı bir havuz oluşturulmaktadır. Bunlar bir kâğıda veya tahtaya yazılarak öğrenenlere verilmektedir. Daha sonra öğrenenlerden belirlemiş oldukları yazma konusuna ve yazacakları ana fikre bağlı kalarak bu sözcük, kavram, atasözü ve deyimlerden uygun olanlarını kullanmaları istenmektedir (Meb, 2006, s. 70).

1.3.5. Serbest Yazma Tekniği

Serbest yazma çalışmalarında öğrenenlerden duygu, düşünce ve hayallerini kendi anlatım şekillerine ve dilin yazım kurallarına uyarak yazmaları istenmektedir. Çoğunlukla iki veya daha fazla konuda verilmiş olan başlıklardan birini tercih ederek bir kompozisyon yazmaları beklenmektedir (Demirel, 2012, s. 120).

Serbest yazma çalışmasının temel ilkesi öğrenenlerin olabildiğince çok yazı yazmalarını sağlamaktır. Çok yazı yazıldıkça yazı yazma başarısının da artacağı ifade edilmektedir. Bu çalışmada nitelikten ziyade niceliğin altı çizilerek öğrenenlerin hata yapma kaygısı taşımadan yazmaya karşı cesaretlenmeleri sağlanmaktadır (Temizkan, 2010, s. 627).

Bu teknikte kompozisyon yazma, duyuru hazırlama, haber yazma, resme bakarak yazma, rüyaları yazma gibi farklı alıştırmalarla öğrenenlerden duygu, düşüncelerini kendi anlatım tarzlarına göre yazmaları istenmektedir (Maltepe, 2006, s. 27).

Söz konusu teknikte öğrenenlerden seçmiş oldukları bir konuyla ilgili duygu, düşünce ve bilgilerini herhangi bir tür (masal, şiir, hikâye, öykü, roman vb.) kısıtlaması olmadan kendi üsluplarıyla ve yazım kurallarına uygun olarak yazmaları istenmektedir. Serbest yazma çalışması sınıf içi etkinliklerinde en çok tercih edilen yazma tekniğidir. Bu çalışmanın sınıf içinde uygulanma zorunluluğu bulunmamaktadır. Öğrenenler okul dışında da yazmış oldukları yazılarını hem öğretmenleriyle hem de arkadaşlarıyla paylaşabilmektedirler (Meb, 2006, s. 70).

1.3.6. Kontrollü Yazma Tekniği

Öğrenenlerin bir olayı betimlemek, bir duyguyu ifade etmek için oluşturdukları bir paragraftan oluşan bir çalışmayı ifade etmektedir. Bu çalışma için bir yeri anlatmak, küçük olaylarla ilgili bilgi vermek, durumları açıklamak ve duyguları ifade etmek gibi birtakım konular seçilebilmektedir (Özdemir, 2011, s. 23).

Kontrollü yazma çalışmasının amacı, hem sözcüklerin hem tümce yapılarının hem de söyleyiş kalıplarının Türkçenin kurallarına uygun olarak yazılmasını sağlamaktır (Özbay, 2007, s. 129). Yabancı dilde yazma eğitiminde/öğretiminde öğrenene önce sözcük, sonra tümce en son da paragraf düzeyinde eğitim verilmesi gerekmektedir (Tiryaki, 2013, s. 39). Her seviyeye uygun bir yazma tekniği olan kontrollü yazma çalışmasıyla, öğrenenlerden kendilerine verilmiş olan sözcükleri ve tümce yapılarını aynı şekilde veya istenilen biçime getirerek yazmaları istenebilmektedir. Bu çalışma ile öğrenenlere hedef dildeki kelime ve tümce yapıları o dilin kurallarına uygun olarak yazma fırsatı verilmektedir (Demirel, 2012, s. 118).

Dilbilgisi konularını da pekiştirmek amacıyla yapılan bu teknik değişik şekillerde uygulanabilmektedir.

1. Öğrenenlere örnek bir metin verilerek metinde yer alan anahtar sözcüklere de yer vererek yeni bir metin yazmaları istenmektedir.
2. Bir paragrafı meydana getiren tümcelerin yerlerinde değişiklik yapılır. Öğrenenlere, duygu ve düşüncelerinin akışına uygun tümceleri mantık çerçevesinde bir sıralama yaparak paragrafı tekrardan oluşturmaları istenmektedir.
3. Belirlenen bir konuda, öğretici ya da öğrenenlerce oluşturulan soruların yanıtları bütünlük içinde incelenerek birkaç paragraftan oluşan bir metin oluşturulur. Öğrenenler, metni çabucak yazabilecekleri gibi konuyla ilgili araştırma yaparak yeterli ölçüde bilgi edindikten sonra da yazabilmektedirler (Meb, 2006, s. 71).

1.3.7. GÜDÜMLÜ YAZMA TEKNİĞİ

Güdümlü yazmada amaç öğrenenlerin bir konuyla ilgili bilgilerini, hislerini ve fikirlerini etkileyici bir şekilde ifade etme yeteneklerini geliştirmeye yardımcı olmaktır (Özbay, 2007, s. 130).

Bu yazma çalışmasıyla, öğrenenlerden öğrenmiş oldukları kelimeleri, tümce yapılarını özenli bir şekilde kullanarak anlamlı bir paragraf meydana getirmeleri beklenmektedir (Demirel, 2012, s. 119). Bu teknikte dikte yapma, not alma, özetleme yapma gibi alıştırmalardan faydalanılmaktadır. (Maltepe, 2006, s. 27).

Öğrenenlere öğretmen tarafından bir konu hakkında bilgilendirme yapıldıktan sonra konu farklı yönleriyle sınıfta tartışılarak değerlendirilmektedir. Öğrenenler konuyla ilgili edinmiş oldukları bilgilerden hareketle duygu ve düşüncelerini bir şekilde ifade etmektedirler (Özbay, 2007, s. 130).

1.3.8. YARATICI YAZMA TEKNİĞİ

Yaratıcı yazma uygulamalarında ilk olarak belirlenmiş olan konuyla ilgili kavram ve fikirler, çağrışım ve beyin fırtınasıyla ortaya çıkarılmaktadır. Oluşturulan sözcük ve kavramlar sıralanarak birbirleriyle ilişki kurulmaya çalışılmaktadır. Yazılar kişi, zaman,

yer, olay ve nedenleri üzerinde düşünülmeden yazılmaktadır. Bu çalışmalarla öğrenenin yaratıcılığı cesaretlendirilmektedir. Ayrıca bu çalışmalarda öğrenenlerin sezgilerine ve yaratıcılıklarına güvenmelerinin sağlanması ve kendilerini aşırı sorgulayıcı davranarak yaratıcılıklarını engellemelerinin önüne geçilmesi gerekmektedir (Güneş, 2016, s. 180).

Öğrenenlerin yaratıcılıklarını ve yazma becerilerini geliştirmek temel amaçtır. Bu teknikte konuyu ve metni öğretmen verebilir ancak öğrenenler de belirledikleri bir konuyu seçip yazma çalışması yapabilmektedirler. Yaratıcı yazma genellikle hikâye, şiir ve roman türünde kullanılmaktadır. Bu teknikte belirlenmiş olan konu boş beyaz bir kâğıdın tam orta yerine yazılmakta ve hatırlatma yoluyla bilinçaltında var olan konu hakkındaki her şey o konunun etrafında yer alan boş yerlere yazılmaktadır. Bilinçaltından çıkan tüm sözcükler alt alta sıralanmakta ve sözcükler arasında bağlantı kurulmaktadır. Herhangi bir aşamaya gelindiği zaman konunun ne yönden inceleneceğine karar verilmekte ve öğrenenler hem yaşamış olduklarından hem düşündüklerinden hem de hayal ettiklerinden hareketle yazılarını oluşturmaktadırlar (Özbay, 2007, s. 130).

Yaratıcı yazmada öğretmenin en temel görevinin öğrenene rehberlik etmek ve onların yaratıcılıklarını ortaya çıkarmak olduğu, yazma çalışmalarına onlarla birlikte katılması gerektiği ifade edilmektedir. Böylelikle öğretmenin öğrenenlerin yazmaya karşı ilgilerini sürekli canlı tutacağını ve onların kendilerine olan saygılarını da arttıracak bilgisi verilmektedir (Temizkan, 2010, s. 636).

1.3.9. Metin Tamamlama Tekniği

Amaç; öğrenenlerin okuduğu şeylerden hareket ederek duygu, fikir ve hayallerini zengin hale getirmek, onları aktif hale getirerek yorum yapabilme ve fikir üretebilme yeteneklerinin gelişmesini sağlamaktır (Özbay, 2007, s. 130).

Öğrenenlere olay veya fikir içerikli herhangi bir metnin kısımlarından birkaçı verilmekte ve olayların gelişimiyle ilgili düşüncelerini yazmaları istenmektedir. Metin tamamlamada temel amacın “duygu, düşünce ve olayların yazılı anlatımın genel anlamından ve mantıksal bütünlüğünden şaşmadan tamamlanması” olarak belirtilmektedir (Meb, 2006, s. 71).

1.3.10. Tahminde Bulunma Tekniği

Öğrenenlerin okuduklarından yola çıkarak duygu, düşünce ve hayal dünyalarını zengin hale getirmek, onları etkin hale getirerek yorum yapabilme ve fikir üretebilme yeteneklerini geliştirmek amaçlanmaktadır (Özby, 2007, s. 130).

Metin tamamlamaya oldukça benzeyen bu teknik, metnin yalnızca gelişimi ve sonucuyla ilgili değil, metnin öncesiyle ilgili tahminleri de içermektedir. Bu teknik sayesinde öğrenenlerden, sadece okuduklarının değil, dinlediklerinin ve izlediklerinin öncesiyle, başlangıcıyla, gelişimi ve sonucuyla ilgili tahminler yaparak bir metin oluşturmaları istenmektedir (Meb, 2006, s. 72).

1.3.11. Bir Metni Kendi Kelimeleriyle Yeniden Oluşturma Tekniği

Bu tekniğin amacı, öğrenenlerin kendilerine özgü ifadelerini geliştirmelerine yardımcı olmaktır. Öğrenenlere öğretmen tarafından düşünce ya da olay temelli bir metin okutulmakta/dinletilmektedir. Metinde yer alan düşünce ve olayları kavramış olan öğrenenlerden “Ben olsaydım nasıl yazardım?” düşüncesinden yola çıkarak metni kendi üsluplarıyla yeniden kurgulayarak yazmaları istenmektedir (Özby, 2007, s. 131).

1.3.12. Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma Tekniği

Bu teknikte amaç öğrenenlerin ne türde metin yazmada daha becerikli olduklarını tespit ederek yaratıcı yeteneklerini o doğrultuda geliştirmektir. Bu amaç doğrultusunda öğrenenlere herhangi bir yazılı anlatım türünde (hikâye, şiir, fıkra, vb.) bir metin okutulmakta/dinletilmektedir. Öğrenenler okudukları metinden yola çıkarak, metinde ele alınan duygu, düşünce, hayal ve olayların gelişmesini sağlamalarının yanında yaratıcı yeteneklerini harekete geçirerek değişik bir metin oluşturmaktadır (Özby, 2007, s. 131).

1.3.13. Duyulardan Hareketle Yazma Tekniği

Bu tekniğin amacı, öğrenenlerin algılama güçlüklerini ve dikkatlerini geliştirmeye yardımcı olmaktır. Duyulardan birini ya da birkaçını harekete geçirecek etkinlikler yapılmaktadır. Öğrenenlere ya dinletilen bir müziğin kendilerinde uyandırmış olduğu duygu ve düşünceleri yazmaları veya bir resim gösterilerek resim hakkındaki duygu ve düşünce, hayal ve izlenimlerini yazmaları istenmektedir (Meb, 2006, s. 72; Özbay, 2007, s. 131).

1.3.14. Grup Olarak Yazma Tekniği

Öğrenenlerin çevrelerindeki insanlarla iletişime geçmelerini ve birbirlerine yardım ederek yani işbirliği yaparak birbirleriyle etkileşim içerisine girerek grup bilinci edinmelerini sağlamak amaçlanmaktadır. Bu teknikte sınıftaki öğrenenler küçük gruplara ayrılmakta ve her bir gruba değişik yazma konuları verilmektedir. Grubun üyeleri verilen konunun belli bir yönünü ele alarak yazılarını yazmaktadırlar. Etkinliğin sonunda ise gruplar kendi grup üyelerinin oluşturdukları yazıları mantıksal tutarlılık, dil ve anlatım yönleriyle birleştirip tek bir metin haline getirmektedirler (Özbay, 2007, s. 132).

1.3.15. Tümevarım Tekniği

Öğrenenlerin sınıflama, bütüne ulaşma, ispatlama, fikir yürütme, sorunu çözme, bilimsel ve eleştirel becerilerinin geliştirilmesini sağlamak temel amaçtır. Bu teknik değişik şekillerde uygulanabilmektedir.

1. Bir konu seçilerek sınıftaki öğrenenler gruplara ayrılmakta, her grup konuyu değişik bir açıdan ele almaktadır. Konuyla ilgili değişik bakış açıları sınıflandırılmakta ve bu yargılardan hareketle yeni bir yargıya ulaşılmaktadır.

2. Bir şairin şiirinden her gruba ayrı bir örnek verilerek öğrenenlerden bu şiirleri incelemeleri ve inceledikleri şiirle ilgili düşüncelerini yazıya aktarmaları istenebilmektedir. Son olarak ise yazılanların sınıfta okunmasıyla şairin şiir anlayışı hakkında genel bir yargıya ulaşılmaktadır (Özbay, 2007, s. 132).

1.3.16. Tümdengelim Tekniği

Bu tekniğin amacı da tümevarım yönteminde olduğu gibi öğrenenlerin sınıflama, bütüne ulaşma, ispatlama, fikir üretme, sorunu çözme, bilimsel ve eleştirel becerilerinin geliştirilmesini sağlamaktır.

Herhangi bir konu hakkında genel bir yargı verilerek bu yargı sınıf ortamında tartışılmaktadır. Oluşturulan gruplar ve seçilmiş olan öğrenenler konunun özel bir yönünün genel yargıya uygun olup olmadığıyla ilgili değerlendirme yapmaktadırlar. Öğrenenler gerekli araştırmayı yapıp ulaşılmış oldukları sonucu yazılı hale getirerek yaptıkları araştırma sonuçlarını ve konuyla ilgili değerlendirmelerini sınıfta paylaşmaktadırlar (Özby, 2007, s. 132).

1.3.17. Eleştirel Yazma Tekniği

Öğrenenlerin olay ve durumlara objektif olarak bakabilmelerini, yorum yapabilme, fikir ve çözüm üretebilme becerilerini geliştirmek esas amaçtır. Öğrenenler herhangi bir olayı, durumu ve düşünceyi, sınıfın gündemine alarak tartışmaktadırlar. Eleştirel yazmada öğrenenler, konu hakkındaki fikirlerini hem olumlu hem de olumsuz yönleriyle ve tarafsız bir şekilde anlatmaktadırlar (Özby, 2007, s. 132).

1.4. AVRUPA ORTAK BAŞVURU METNİNDE YAZMA BECERİSİ

Çok dilli ve çok kültürlü dünyayı oluşturan tüm unsurların büyük bir standartlaşmanın içerisinde yer alırken “dil” olgusunun da bunun dışında kalmadığı görülmektedir. Çağın bir gereği olan dil bilmenin belli bir standart içerisinde değerlendirilmesi ve insanların bu sayede dilsel yetkinliklerini tescil etmeleri için birtakım çalışmalar yapılmıştır. Bu konuda çalışma yapan kurumlarından biri de Avrupa Konseyi’dir (İnan, 2013, s. 51).

Avrupa Konseyi’nin yayımladığı “Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni” ile “Avrupa ülkelerinde dil öğretim programlarını, program yönergelerini, sınav ve ders kitapları vb. konulardaki çalışmaları yönlendirmek için ortak bir çerçeve sunmak amaçlanmıştır. AOBM’de yabancı dil öğrenenlerin, bu dili iletişim kurmada kullanabilmek için neleri bilmeleri ve bu dilde etkinlik kazanmak için hangi bilgi ve yeteneklerini geliştirmeleri

gerektiğini kapsamlı bir şekilde açıklanmaktadır. Bu açıklamalar aynı zamanda dillerin kurulmuş olduğu kültür bağlamını da kapsamaktadır (CEFR, 2001, s. 1).”

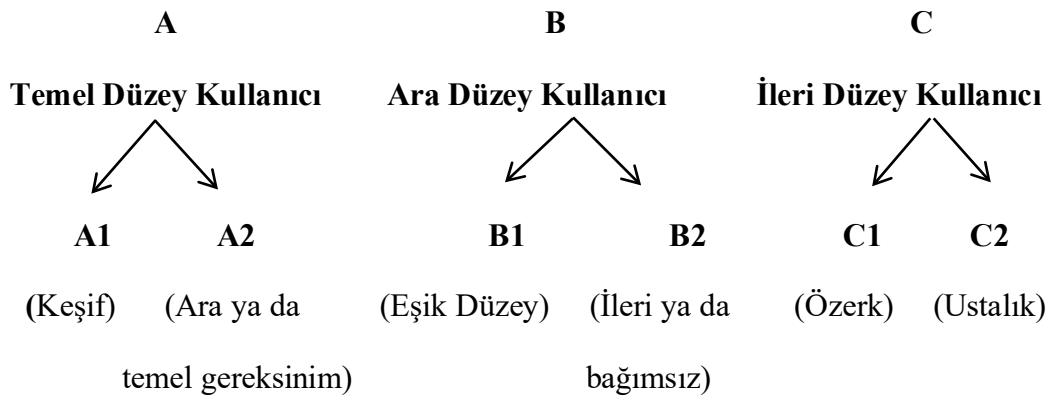
Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni ile çok dillilik özendirilmekle birlikte modern diller alanında görev yapan uzman kişilerin karşılaştıkları Avrupa’daki değişik eğitim sistemleri kaynaklı iletişim engellerini aşmak da hedeflenmiştir.

Başvuru metninde aynı zamanda yabancı dil öğrencilerinin gerçekleştirecekleri ilerlemenin, gerek öğrenme sürecinin her bir aşamasında gerekse ömür boyu öğrenme esasıyla ölçülebilmesini sağlayacak olan dil yeterlilik düzeyleri de tanımlanmaktadır (CEFR, 2001, s. 1).

Ortak Başvuru Metni ile Avrupa Konseyi ülkelerinde dil eğitimi veren kurum ve kuruluşlar dil öğretim programlarını, ders materyallerini, yeterlilik sınavlarını, öğretmen yetiştirme politikalarını ortak bir şekilde yürütebilme imkânına sahip olmaktadır (İnan, 2013, s. 51).

1.4.1. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metnine Göre Dil Düzeyleri

AOBM’ye göre A, B ve C olmak üzere üç temel dil düzeyi bulunmaktadır. Bu üç düzey yabancı dil öğretiminde kabul görmüş olan temel, orta ve ileri (yüksek) düzeye karşılık gelmektedir. AOBM’de bu üç düzeyle birlikte her düzeyin kendi içinde iki alt düzeye ayrıldığı görülmektedir. Aşağıda dil düzeyleri tablo halinde gösterilmiştir.

Şekil 1: Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni’ne Göre Dil Düzeyleri
(CEFR, 2001, s. 23) <https://rm.coe.int/16802fc1bf>

Ortak başvuru noktalarının oluşturulmasıyla belirlenen bu düzeylerde, düzeyler sistemini düzenlemek ve betimlemek amacıyla farklı eğitim bilimsel kültürlere bağlanan değişik kesimlerin yapabileceği seçimlere hiçbir şekilde kısıtlama getirilmemektedir. Ancak düzeylerin ifade edilmesinde yukarıda bahsi geçen altı basamaklı gösterime bağlı kalınması istenilmektedir.

Bir bütün olarak bakılmak istenirse AOBM’ de dil düzeylerinin genel olarak hangi davranışları sergilediği tablo aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 1. Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni Dil Düzeyleri Genel Basamaklar Kümesi (CEFR, 2001, s. 24)

İLERİ DÜZEY KULLANICI	C2	Okuduğu ve duyduğu her şeyi neredeyse çaba göstermeksizin anlayabilir. Farklı kaynaklardan yazılı ve sözlü olgu ve kanıtları tutarlı bir biçimde özetleyerek yeniden oluşturabilir. Doğal bir biçimde, son derece akıcı ve kesin olarak kendini ifade edebilir ve karmaşık konularla bağlantılı ince anlam farklılıklarını ayırt edebilir.
	C1	Uzun ve zorlu metinlerden oluşan geniş bir basamağı anlayabilir ve örtük anlamları kavrayabilir. Sözlüklerini uzun uzadıya aramak zorunda olmaksızın doğal ve akıcı bir biçimde kendini ifade edebilir. Toplumsal, meslekî ya da akademik yaşamı içinde dilini esnek ve etkin bir biçimde kullanabilir.
ARA DÜZEY KULLANICI	B2	Uzmanlık alanına ilişkin teknik bir tartışma da dâhil olmak üzere karmaşık bir metin içindeki somut ya da soyut konuların özünü anlayabilir. Doğal bir konuşucuyla ne kendisi ne de karşısındaki için bir gerilim içermeyen konuşma türünden durumlarda belli bir doğallık ve rahatlık derecesiyle iletişim kurabilir.
	B1	Açık ve standart bir dil kullanıldığında ve iş, okul, eğlence, vd. bildik şeyler söz konusu ana konuları anlayabilir. Bildik ve ilgi alanına giren konular üzerine yalın ve tutarlı bir söylem üretebilir.
TEMEL DÜZEY KULLANICI	A2	Tek cümleleri ve doğrudan öncelik alanlarıyla ilişkili olarak sıklıkla kullanılan deyimleri anlayabilir. Bildik ve alışlagelen konular üzerinde yalnızca yalın ve dolaysız bilgi alışverişini gerektiren basit ve bildik etkinlikler çerçevesinde iletişim kurabilir.
	A1	Sıradan ve gündelik deyişlerle somut gereksinimleri karşılamayı hedefleyen son derece yalın ifadeleri anlayabilir ve kullanabilir. Kendini veya bir başkasını tanıtabilir ve bir kişiye, kendisiyle ilgili sorulara aynı türden sorularla cevap verebilir.

<https://rm.coe.int/16802fc1bf>

Tablo 2. Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni'nde Tanımlanan Yazılı Anlatım Becerisi Dil Yeterlilik Ölçütleri (CEFR, 2001, ss. 26-27)

Düzy	Tanımlanan Yeterlilik Ölçütleri
A1	Basit ve kısa, örneğin bir tatil posta kartı yazabilirim. Bir soruşturmada kişisel bilgilerimi verebilirim, adımlı, milletimi belirtebilirim. Bir otelin kayıt formuna bilgilerimi yazabilirim.
A2	Basit ve kısa not, mesaj yazabilirim. Teşekkür mektubu gibi çok basit bir kişisel mektup yazabilirim.
B1	Bildiğim ya da beni kişisel olarak ilgilendiren konularda sade ve tutarlı bir metin yazabilirim. Deneyimlerimi ve izlenimlerimi anlatmak için kişisel mektuplar yazabilirim.
B2	İlgi alanlarımla ilgili geniş bir konu dizisi içinde açık ve ayrıntılı metinler yazabilirim. Bir bilgi aktararak ya da belli bir görüşe ilişkin olarak bu görüş doğrultusunda ya da karşıt gerekçeler sergileyen bir deneme ya da tutanak yazabilirim. Olaylara ve deneyimlere ilişkin kişisel görüşlerimi vurgulayan mektuplar yazabilirim.
C1	Açık ve yapılandırılmış bir metin içinde düşüncelerimi dile getirebilirim ve bakış açımı geliştirebilirim. Mektupta, denemede ya da bir tutanakta önemli gördüğüm noktaları vurgulayarak karmaşık konuları kaleme alabilirim. Alıcıya kendime uygun bir üslup benimseyebilirim.
C2	Açık, akıcı, üslup bakımından koşullara uyarlanmış bir metni kaleme alabilirim. Okurun önemli noktaları kavrayıp akılda tutmalarını sağlayacak açık bir kurgu içeren mektuplar, raporlar ya da karmaşık makaleler yazabilirim. Herhangi bir meslekî veya yazınsal bir yapıtı yazılı olarak özetleyebilir ve eleştirebilirim.

<https://rm.coe.int/16802fc1bf>

1.4.2. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni B1 Düzeyi Yazma

Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni, hem yabancı dil öğretimini belli düzeylere ayırmış hem de her düzeye ait beceri alanlarına ait hedef davranışların genel bir çerçevesini çizmiştir. Başvuru Metni'ne göre B1 düzeyindeki bir öğrenenin yazma becerisine ait hedef davranışları şöyle açıklanmıştır:

B1: Bildiğim ya da beni kişisel olarak ilgilendiren konularda sade ve tutarlı bir metin yazabilirim. Deneyimlerimi ve izlenimlerimi betimlemek için kişisel mektuplar yazabilirim (CEFR, 2001, s. 26).

1.5. YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN DERS KİTAPLARI

Ders kitabının dil öğretiminde ve dil öğreniminde oldukça önemli bir yere sahip olduğu bilinen bir gerçektir. Özellikle de öğretmenler için belirli bir düzen içinde sunulan ders kitapları, sınıf içi etkinliklerin yükünü azaltmaktadır. Öğrenenler için ise ders kitapları, seviyelere uygun bir yol gösterici olduğu için dil öğrenmede yardım aldıkları materyallerin başında gelmektedir (Selvikavak, 2006, s. 27).

Ders kitaplarıyla, öğrenenlerin temel dil becerilerini geliştirilmeye birlikte, dili hem günlük hayatta hem de akademik ortamlarda kullanabilmeleri amaçlanmaktadır. Bu amacın gerçekleşebilmesi için de ders kitaplarında hedef dile ait söz varlıklarına yeteri kadar değinilmesi gerekmektedir (Uğur ve Azizoğlu, 2016, s. 152).

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde çocuklar ve yetişkinler için kullanılan ayrı ayrı çok sayıda ders kitabı bulunmaktadır. Yetişkinler için kullanılan ders kitaplarından bazıları şunlardır: *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı* (Kültür Sanat Basımevi Yay.) *Yedi İklim Türkçe* (Yunus Emre Enstitüsü Yay.) , *Gökkuşluğu Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı* (Dilset Yay.), *Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı* (Ankara Üniversitesi Tömer), *Gazi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı* (Gazi Üniversitesi Tömer), *İzmir Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı* (Dokuz Eylül Üniversitesi Dil Araştırma Merkezi Yay.) ‘dır.

Her bir yayının kendi içinde birtakım farklılıkları barındırsa da tüm kitapların ortak amacı yabancı dil olarak Türkçenin öğrenilmesine yardımcı olmaktır. Çalışmanın bu kısmında AOBM’ye uygun olarak yetişkinler için hazırlanan bu kitaplardan *Yedi İklim*, *İstanbul*, *Gazi Tömer* ve *Yeni Hitit* ders kitaplarının B1 düzeyi yazma etkinlikleri incelenmiş, bu etkinlikler tablo haline getirilmiş ve her tablonun altına o kitaptaki yazma etkinlikleri ile ilgili değerlendirmelere yer verilmiştir.

1.5.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarında B1 Düzeyi Yazma Etkinlikleri

1.5.1.1. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 Düzeyi Ders Kitabının Değerlendirmesi

Tablo 3. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı B1 Düzeyi Yazma Etkinlikleri Çizelgesi

Ünite Adı	Konu Adı	Etkinlik Adı	Açıklama	Yöntem ve teknikler
1.Yeni Bir Hayat	A. Taşınma	1.Hayalimizdeki ev nasıl? Aşağıdaki konulardan yararlanarak bir metin yazalım.	1.Verilen unsurlardan faydalanarak hayalindeki evi yazmaları istenmiştir.	1. Kontrollü yazma
	B. Hava Bedava Su Bedava	2. Aşağıdaki konularla ilgili bir arkadaşımızla iş bölümü diyalogu yazalım.	2. Verilen sözcüklerden faydalanarak bir diyalog yazmaları istenmiştir.	2. Güdümlü yazma
	C. Yeni Bir Şehirde Hayat	3. On yıl önceki hayatımız nasıldı? Neler yapıyorduk? Şimdiki hayatımızla karşılaştırarak yazalım.	3. On yıl önceki hayatı ile şimdiki hayatını karşılaştırarak bir metin yazmaları istenmiştir.	3. Yaratıcı yazma
2. İş Dünyası	A. İş Hayatı	1. İlan bakalım. Bu iş için aşağıdakileri de içeren bir e-posta yazalım.	1. Verilen unsurlarla ilgili bir iş ilanı yazmaları istenmiştir.	1. Güdümlü yazma
	B. Başarı Öyküleri	2.hayatınızdaki en önemli başarınız nedir? Aşağıdaki notlardan yararlanarak yazalım.	2.verilen sorular doğrultusunda başarılarını yazmaları istenmiştir.	2. Kontrollü yazma
	C. Meslekler	3.Aşağıdaki konulardan yararlanarak mesleklerle ilgili bir kompozisyon yazalım.	3. Verilen soru ve yönlendirmeler doğrultusunda hayalindeki mesleği anlatan bir kompozisyon yazmaları istenmiştir.	3. Yaratıcı yazma
3. Her Şeyin Başı Sağlık	A. Can Boğazdan Gelir	1.Diyelim ki 122 yaşındayız. Bu yaştaki bir günümüzü anlatalım. Bir günlük sayfası yazalım.	1.122 yaşındaki halini anlatan bir günlük sayfası yazmaları istenmiştir.	1. Yaratıcı yazma
	B. Uzun Ve Sağlıklı Yaşa			2. Kontrollü yazma
	C. Alternatif Sağlık			

		2. Hayatınızda hiç pişman oldunuz mu? Birkaç örnek vererek yazalım.	2. Verilen durumlar doğrultusunda pişmanlıklarını yazmaları istenmiştir.	
4. Eğitim Hayatı	A. Öğrenme Tarzları B. Eğitim Haberleri C. Her Yaşta Eğitim	1. Güçlü yönleriniz neler? Hangi zekâ alanlarında daha başarılısınız? Nasıl anlıyorsunuz? Örnekler vererek yazalım. 2. “Çocuklar öğütten daha çok, iyi örneğe ihtiyaç duyarlar.” Bu fikre katılıyor musunuz? Nedenleriyle yazalım. 3. Dinleme metnindeki Emine Hanım’a bir mektup yazalım. Onun hikâyesi hakkında ne düşünüyorsunuz? Ona ne söylemek istersiniz?	1. Kendilerinin güçlü yönlerini anlatan bir yazı yazmaları istenmiştir? 2. Verilen sözü açıklamaları istenmiştir. 3. Bir mektup yazmaları istenmiştir.	1. Gündümlü yazma 2. Kontrollü yazma 3. Eleştirel yazma
5. Hayallerimiz	A. İnsan Hayalleri İle Yaşar B. Son Pişmanlık Fayda Etmez C. Eğer	1. Hayatınızdan memnun musunuz? Ne tür hayalleriniz var? Aşağıdaki konulardan bahsederek bir kompozisyon yazalım. 2. Hayatınızda hiç herhangi bir şeyden dolayı pişman oldunuz mu? Aşağıdaki kişi ve durumları düşünelim. Yazalım. 3. Hayali bir ülke kuralım ve o ülkeye bir başkan seçelim. Aşağıdaki konu ve cümleleri kullanarak seçim konuşması yazalım ve arkadaşımıza okuyalım. Ardından seçim yapalım. Kim arkadaşını ikna edecek? Bulalım.	1. Verilen unsurlardan hareketle bir kompozisyon yazmaları istenmiştir. 2. Verilen durumlarla ilgili bir pişmanlıklarını yazmaları istenmiştir. 3. Verilen duruma uygun bir seçim konuşması hazırlamaları istenmiştir.	1. Yaratıcı yazma 2. Gündümlü yazma 3. Kontrollü yazma

6. İnsanlar Konuşa Konuşa	A. Arkadaşlık	1. En yakın arkadaşımızı ve onunla ilişkimizi anlatalım.	1. Arkadaşıyla olan ilişkisini anlatan bir yazı yazmaları istenmiştir.	1. Kontrolü yazma
	B. Aile İlişkileri	2. Ailemize veya bir yakınımıza mektup yazalım. Mektupta aşağıdaki konulardan bahsedelim. 3. Ülkeler arası komşuluk sözünden ne anlıyorsunuz? Devletinizin komşu ülkelerle ilişkileri nasıl?	2. Aile ya da bir akrabaya verilen konularla ilgili mektup yazmaları istenmiştir. 3. Komşuluk sözünden ne anladıklarımı devlet ve ev komşuluğu doğrultusunda yazmaları istenmiştir.	2. Yaratıcı yazma 3. Güdümlü yazma
	C. Komşuluk	Siz komşu ülkelerinizi ziyaret ettiniz mi? Komşu ülkelerde arkadaşlarınız var mı?		

Kaynak: (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı B1, 2013)

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 düzeyi ders kitabında toplam 6 ünite bulunmaktadır. Her ünite kendi içinde üç alt başlıkla üç alt bölüme ayrılmıştır. Kitapta toplam 17 tane yazma çalışması bulunmaktadır. Bu çalışmaların ünitelerdeki metinlerle uyumlu olarak hazırlandığı görülmektedir. Ancak kitapta yazma etkinlikleri sınırlı kalmıştır. Yazma etkinliklerinde boşluk doldurma, cümle tamamlama, metin tamamlama atasözü ya da deyim açıklama gibi etkinlikler yer almamaktadır. İstanbul yabancı dil olarak Türkçe B1 düzeyi ders kitabının, yazma etkinliklerini geliştirme açısından yazma öncesi ve yazma sonrası çalışmalarına yer vermeyip yalnızca yazma sırası etkinliklerine yer vererek hazırlandığı görülmüştür. Günlük kullanım örneklerinin oldukça fazla olduğu kitapta kalıplaşmış ifadeler, kültür aktarımına ve resmi dil kullanımlarına yer verilmediği için yazma becerisini geliştirmede yetersiz kaldığı görülmektedir.

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı'ndaki yazma etkinlikleri, öğrenenlere ünitenin genel konularıyla ilgili sorular sorma, sözcük veya sözcük grupları verilerek bunlardan istenen metin türü oluşturmadan oluşmaktadır. Öğrenenlere yazacakları metinlerle ilgili bilgilendirme noktasında bazı kelime ve kelime grupları verilmiştir. Çoğu ünite de örnek bir metin verilmiş ve ona benzer şekilde başka bir metin oluşturmaları istenmiştir. Ünitelerde yazılacak olan metnin hangi tür metin (paragraf, mektup, günlük, rapor vs.) olacağı bilgisine yer verilmiştir.

İstanbul yabancılar için Türkçe ders kitabındaki yazma etkinlikleri bölümü öğrenenlerin bu alanda gelişmelerini sağlayacak bir bölüm olma noktasında yeterli değildir. Kitapta birtakım eksiklikler bulunmaktadır. Özellikle resmî dil kullanımı ve kalıplaşmış ifadelerle ve kültür aktarımıyla ilgili yazma etkinlikleri açısından kitap yetersizdir. Bu eksik olan etkinlikler, Türkçe öğretim görevlileri tarafından sınıf içerisinde her bir üniteye yer alan konuyla ve öğretilen dilbilgisi ile uyumlu ek bir çalışma şeklinde yaptırılabilir. Ya da öğrenene ödev olarak verilip ortaya çıkan metinlerin hem istenen metin türüne uygunluğu hem de dilbilgisi açısından incelenmesi yoluyla tamamlanabilmesi mümkün olacaktır.

1.5.1.2. Yedi İklim Türkçe B1 Düzeyi Ders Kitabının Değerlendirmesi

Tablo 4. Yedi İklim Türkçe B1 Düzeyi Ders Kitabı Yazma Etkinlikleri Çizelgesi

Ünite Adı	Konu Adı	Etkinlik adı	Açıklama	Yöntem ve teknikler
1. Haberin Var Mı?	1.Miras 2.Ne Yaparsınız? 3.Teknolojik Araçlar	1. Yazalım 2. Yazalım 3.Yazalım 4.Yazalım 5.Yazalım	1.Verilen konuyla ilgili düşüncelerini yazmaları istenmiştir. 2.Duruma uygun olacak şekilde düşüncelerini aktarmaları istenmiştir. 3. Bir topluluk önünde konuşurken kendinizi nasıl hissettiklerini yazmaları istenmiştir. 4. İnsanlar internet yokken neler yaptıkları / nasıl yaşadıklarını yazmaları istenmiştir. 5. Verilen kelimeleri kullanarak çok etkilendikleri bir haber yazmaları istenmiştir.	1.Kontrollü yazma 2. Güdümlü yazma 3.yaratıcı yazma 4.Eleştirel yazma 5. Kavram havuzundan seçerek yazma 6. Bir metni kendi kelimeleriyle yeniden yazma
2. Yorumlar ve Görüşler	1.Bizim Türkümüz 1.Halk Ozanı 3. Eleman Arıyoruz 4.Öz Geçmiş 5. En İyi Film	1.Yazalım, söyleyelim 2. Yazalım 3.Yazalım 4. Okuyalım, yazalım 5. Yazalım	1. “Yalan Dünya” türküsünün sözlerini yazmaları istenmiştir. 2.a)Ülkelerindeki ünlü halk ozanı/ yazar/ oyuncu/ tiyatroculardan birini genel özellikleriyle (şairleri, türküleri, kitapları, oynadığı oyunlar vb.) Tanıtmaları istenmiştir. b). Kültürlerinde hat sanatı gibi sanatlar hakkında bilgi vermeleri istenmiştir. 3.Verilen konuya uygun olan bir ilân hazırlamaları istenmiştir. 4. Verilen Öz geçmiş şablonundaki bilgileri doldurmaları istenmiştir. 5. Beğendikleri bir filmin özetini yazmaları istenmiştir.	1. Kontrollü yazma 2.güdümlü yazma 3. Boşluk doldurma 4. Özetleyerek yazma
3. Eğitim	1.Araştırılım 2.Dilin Önemi 3.Kitap Okumanın Faydaları	1.Yazalım 2. Yazalım 3. Yazalım 4. Yazalım 5. Yazalım	1.Çevrelerindeki bir üniversitenin eğitim, barınma, sağlık vb. İmkânlarını araştırıp yazmaları istenmiştir. 2. Verilen konu doğrultusunda bilgilerini aktarmaları istenmiştir.	1. Güdümlü yazma 2. Kontrolü yazma

			<p>3. “Bir lisan bir insan, iki lisan iki insan.” Sözüünü açıklamaları istenmiştir.</p> <p>4. Verilen sözcükleri cümle içinde kullanmaları istenmiştir.</p> <p>5. Verilen metin doğrultusunda hazırlanan iki soruya cevap vermeleri istenmiştir.</p>	<p>3. Kavram havuzundan seçerek yazma</p> <p>4. Eleştirel yazma</p>
<p>4. Gelin Tanış Olalım</p>	<p>1.Kursa Kayıt</p> <p>2. Hakkımı Arıyorum</p> <p>3. Karikatür</p> <p>4.Engelleri Aşalım</p> <p>5.En Sevdiğim Film</p> <p>6.Engeller Nerede</p>	<p>1.Tamamlayalım</p> <p>2. Yazalım</p> <p>3. Yazalım</p> <p>4. Yazalım</p> <p>5. Yazalım</p> <p>6. Yazalım</p> <p>7.Yazalım</p>	<p>1. Verilen bilgiler doğrultusunda bir e-posta yazmaları istenmiştir.</p> <p>2.Verilen durumla ilgili olarak bir e-posta yazmaları istenmiştir.</p> <p>3.a)Verilen karikatür fotoğraflarıyla ilgili bir karikatür yazmaları istenmiştir.</p> <p>b) Karikatürlerin altına bir kelime ile düşüncelerini yazmaları istenmiştir.</p> <p>4.a)Engelleri insanların hayatlarını kolaylaştırmak için neler yapılacağını yazmaları istenmiştir.</p> <p>b) Engellilere yardım için bir kampanya projesi hazırlamaları istenmiştir.</p> <p>5. Beğendikleri bir filmin konusunu yazmaları istenmiştir.</p> <p>6.Verilen kelimeleri kullanarak kısa bir film yazmaları istenmiştir.</p> <p>7. Engelli insanların evde, iş yerinde, sokakta, okulda yaşadıkları zorlukları yazmaları istenmiştir.</p>	<p>1.Kontrollü yazma</p> <p>2.Güdümlü yazma</p> <p>3.Yaratıcı yazma, duyulardan hareketle yazma</p> <p>4.Özet çıkararak yazma</p> <p>5.Yaratıcı yazma, kavram havuzundan seçerek yazma</p>
<p>5. Engelleri Kaldıralım</p>				
<p>6. Kurgu</p>	<p>1. Menemen</p> <p>2. Uçağı Köpek Isırdı</p> <p>3.Satıyorum</p> <p>4. Rüyalar Gerçek Olsa</p> <p>5.Çizgi Kahramanlar</p> <p>6.Senaryo</p>	<p>1. Okuyalım, yazalım</p> <p>2. Örnekteki gibi yeniden yazalım</p> <p>3. Örnekteki gibi yeniden yazalım</p> <p>4. Okuyalım, yazalım</p> <p>5.Yazalım</p> <p>6. Yazalım</p> <p>7. Tahmin edelim, yazalım</p> <p>8. Yazalım</p>	<p>1.a)Verilen cümleleri yeniden yazmaları istenmiştir.</p> <p>b). Cümleleri istenilen şekilde yeniden yazmaları istenmiştir.</p> <p>c)Cümleleri istenilen şekilde yeniden yazmaları istenmiştir.</p> <p>2. Bir haber metni yazmaları istenmiştir.</p> <p>3. Verilen durumla ilgili olarak uygun kelimeleri seçerek bir cevap e-postası yazmaları istenmiştir.</p> <p>4. Verilen başlığa uygun olacak şekilde bir yazı yazmaları istenmiştir.</p>	<p>1. Güdümlü yazma</p> <p>2. Yaratıcı yazma</p> <p>3. Kavram havuzundan seçerek yazma</p> <p>4. Kontrollü yazma</p> <p>5.tahminde bulunarak yazma</p>

			5. En sevdikleri animasyon filmini yazmaları istenmiştir. 6. Verilen fotoğraflara bakarak filmin senaryosunu tahmin etmeleri istenmiştir. 7. Verilen sözcüklerin anlamını sözlükten bularak yazmaları istenmiştir.	
7. Kutlama	1. Davet Mektubu 2. Bayramınız Kutlu Olsun 3. Düğün Nasıldı?	1. Cevap yazalım 2. Yazalım 3. Yazalım 4. Yazalım 5. Yazalım	1. Örnekteki davet mektubuna cevap yazmaları istenmiştir. 2. Ülkelerindeki bir festivali anlatmaları istenmiştir. 3. Ülkelerinde kutlanan bayramı yazmaları istenmiştir. 4. Verilen konuyla ilgili düşünce ve hayallerini yazmaları istenmiştir. 5. Düğünle ilgili geleneklerini yazmaları istenmiştir.	1. Kontrollü yazma 2. Güdümlü yazma
8. Ömür Dediğin	1. Başyapıt 2. Üniversiteniz 3. Kişisel Başarılar	1. Okuyalım, yazalım 2. Örnekteki gibi yazalım. 3. Yazalım 4. Yazalım 5. Yazalım 6. Yazalım	1. Ülkelerindeki aşk filmini örnekteki gibi anlatmaları istenmiştir. 2. Verilen bilgiler doğrultusunda uyarı cümleleri yazmaları istenmiştir. 3. Verilen sözcüklerden cümleler yazmaları istenmiştir. 4. Üniversiteye hazırlanma süreci hakkında düşüncelerini yazmaları istenmiştir. 5. Kazandıkları ödül vs. Olup olmadığı varsa bu ödülü kazanmak için neler yaptıklarını anlatmaları istenmiştir. 6. Verilen sözcüklerden cümleler oluşturmaları istenmiştir.	1. Kontrollü yazma 2. Güdümlü yazma 3. Kavram havuzundan seçerek yazma. 4. Eleştirel yazma

Kaynak: (Yedi İklim Türkçe B1, Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti Ders Kitabı, 2015).

Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe B1 düzeyi ders kitabında toplam 8 ünite bulunmaktadır. Her ünite kendi içinde üç alt başlıkla üç ayrı bölüme ayrılmıştır. Kitapta toplam 46 tane yazma çalışması bulunmaktadır. *Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe B1* ders kitabı yazma

etkinlikleri yazma becerisini geliştirmesi açısından oldukça başarılı ve yeterlidir. Yazma etkinlikleri ile ilgili yazılı metin örnekleri her ünite de hatta her bölümde mevcuttur. Kalıplaşmış ifadelere, kültür aktarımı ile ilgili sahip olduğumuz değerlere, hem resmî hem de günlük dildeki yazma etkinliklerine bolca yer verilmiştir.

Yazma becerisini geliştirecek olan etkinliklerle ilgili sorulan soruların hem öğrenene ünite konularını hem de öğrenilen dilbilgisi bilgilerini de pekiştirmek amacıyla hazırlandığı görülmektedir. Kitaptaki yazma çalışmaları ünitelerde yer alan konularla uyumlu olarak hazırlanmıştır. Bunun yanında öğrenenin kendisine sorulan sorular yardımıyla ortaya koyacağı metin türünün ne olacağı (hikâye, mektup, günlük, öz geçmiş vb.) bilgisi de aktarılmış ve öğrenene yönlendirme tam olarak yapılmıştır. Oluşturulacak metinlerle ilgili sözcük ve sözcük gruplarına “Kelime Dünyası” başlığıyla her ünite de yer verilmiştir. Kitapta yalnızca hedef dilin kültür aktarımını içeren unsurlar değil öğrenenin de sahip olduğu toplumun kültürüyle ilgili bilgileri yazmaları istenmiştir. Ayrıca yazma etkinliği ile ilgili görsellere bolca yer verilmiştir. Öğrenene yazma etkinliği ile ilgili yönlendirmelerin eksiksiz yapıldığı ve çok çeşitli yazma uygulamalarına yer verildiği görülmüştür. Söz konusu kitapta pek çok yazma yöntem ve tekniğinin de kullanıldığı görülmüştür.

Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe B1 düzeyi ders kitabı öğrenene yazma etkinlikleri bölümü öğrenenlerin yazma becerisi alanında gelişmelerini sağlayacak yeterli bir bölüm olmuştur.

1.5.1.3.Yeni Hitit 2 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabının Değerlendirmesi

Tablo 5. Yeni Hitit 2 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı Yazma Etkinlikleri Çizelgesi

Ünite Adı	Konu Adı	Etkinlik Adı	Açıklama	Yöntem Ve Teknikler
1. İş Dünyası	1.Yeni Bir İş Bulmalıyım	1.Yeniden Yazalım	1.Öz geçmiş hazırlama (Örnek bir öz geçmiş verilerek okuyup yeniden yazılması istenmektedir.)	1.Güdümlü Yazma
	2. İş Yerinde	2.Yorumlayalım	2.Yazarın son paragrafta ne demek istediğini yazmaları istenmiştir.	2. Eleştirel Yazma
	3.Başarının Sırları	3.Özetleyelim	3.Metni özetleyerek yeniden yazmaları istenmiştir.	3.Özet Çıkararak Yazma
2. Şimdi Spor Zamanı	1. Biraz Hareket	1.Özelliklerini Anlatalım	1.Ülkelerine ait popüler sporun özelliklerini yazmaları istenmiştir.	1. Kontrollü Yazma
	2. Dünden Bugüne Spor	2. Bir Maçı Anlatalım	2. Verilen spor dallarıyla ilgili bir maçın anlatımını yazmaları istenmiştir.	3.Kontrollü Yazma
	3.En Büyük Kim			
3. Hayaller Gerçek Olsa	1. Bir Dilek Tut	1. İsteklerimiz Sıralayalım.	1. Bugünü nasıl geçirmek istediklerini yazmaları istenmiştir.	1.Kontrollü Yazma
	2.Ne Yazık ki İmkânsız	2.Listeyi Uzatalım	2.Hayallerimize ulaşmak için hangi özelliklere sahip olmak gerektiğini yazmaları istenmiştir.	2.Kavram Havuzundan Seçerek Yazma
	3.Hayat Et Olsun	3.Sürdürelim 4. Bir Hayal Kuralım	3.Metnin sonunu tamamlamaları istenmiştir. 4.Verilen unsurlardan hareket ederek hayallerini yazmaları istenmiştir.	3.Metin Tamamlama 4.Güdümlü Yazma
4. Bu Yıl Moda Ne?	1. Modanın Dünü, Bugünü	1.Marka Merakımızı Anlatalım	1.Başlangıç kısmı verilen cümleleri tamamlamaları istenmiştir.	1.Cümle Tamamlama
	2. Vitrinde Neler Var?	2.Tamamlayalım Bulalım	2.Verilen burçlara ve giyinme tarzlarına dair yapılan açıklamalara katılıp katılmadıklarını yazmaları istenmiştir.	2.Güdümlü Yazma
	3. Bu Benim Tarzım			
	1. Ders Başlıyor	1.Açıklayalım	1.Farklı milletlere ait verilen atasözlerinin	1.Kontrollü Yazma

5. Eğitim Şart	2. Asla Geç Değildir 3.Öğrenmenin Sınırı Yok	2. Lise Hayatımızı Anlatalım 3.Tamamlayalım, Sürdürelim 4.Seçelim, Açıklayalım	açıklamaları istenmiştir. 2.Verilen unsurlar doğrultusunda lise yıllarını anlatmaları istenmiştir. 3.Metinde verilen boşlukları ve metnin son kısmını tamamlamaları istenmiştir. 4. Verilen unsurlara uygun bir şekilde kişisel gelişimlerini yazmaları istenmiştir.	2.Güdümlü Yazma 3.Metin Tamamlama 4. Güdümlü Yazma
6. Estetik Ve Yaratıcılık	1. Sanat Hayattır	1.Oyunu Anlatalım	1.Afişi verilen bir filmin özelliklerini yazmaları istenmiştir.	1.Boşluk Doldurma
7. İcatlar Mucitler	1. Buldum 2.Onlarsız Olmuyor 3.İcat Edildi Ama...	1.Buluşumuzu Anlatalım 2. Tahmin Edelim, Yazalım	1. İstedığı bir icadı yazmaları istenmiştir. 2.Resimde gördükleri icatların ne olduklarını ve ne işe yaradıklarını yazmaları istenmiştir.	1.Yaratıcı Yazma 2. Kontrolü Yazma
8. Tabiat Ana	1. Hayvanlar Âlemi 2. Doğayla İç İçe 3.Ne Yaptık Biz?	1.Fikrimizi Savunalım 2.Sürdürelim 3.Sorunlara Çözüm Bulalım	1.Verilen fikirlerden hareketle kendi düşüncelerini yazmaları istenmiştir. 2.Verilen kelimeleri kullanarak metni tamamlamaları istenmiştir. 3.Çevre sorunlarıyla ilgili verilen unsurları kullanarak yazmaları istenmiştir.	1.Eleştirel Yazma 2.Metin Tamamlama 3.Güdümlü Yazma
9. Sinema Dünyası	1. Başlıyor!.. Başlıyor!.. 2. Ödüller Sahiplerini Buluyor 3.Unutulmayanlar	1.İşaretleyelim, Anlatalım. 2. Bir Film Eleştirisi Yazalım 3.Bir Senaryo Yazalım	1.Sorulara verdikleri cevaplara göre işaretleme yapmaları istenmiştir. 2.Verilen unsurlara göre bir film eleştirisi yazmaları istenmiştir. 3.Verilen unsurlar doğrultusunda bir senaryo yazmaları istenmiştir.	1.Güdümlü Yazma 2.Eleştirel Yazma 3.Yaratıcı Yazma
10. İster İnan İster İnanma	1. Mitoloji 2. Batıl İnançlar	1.Seçelim Sürdürelim	1.Verilen unsurlardan birini seçerek yazmaları istenmiştir.	1.Kavram Havuzundan

	3.Gizemli Olaylar	2.Yeniden Yazalım 3.Sürdürelim	2. Verilen ifadeleri farklı tümce kalıpları ile yazmaları istenmiştir. 3.Verilen metni tamamlamaları istenmiştir.	Seçerek Yazma 2.Kontrollü Yazma 3.Metin Tamamlama
11. Bugün Bayram	1. İyi Bayramlar 2. Kutlu Olsun 3. Nice Yıllara	1.Bayramlarımızı Anlatalım 2.Sıralayalım 3.Açıklayalım 4.Tamamlayalım	1.Verilen sözcüklerden hareketle bayramları yazmaları istenmiştir. 2.Verilen unsurların açıklamalarını sırasıyla yazmaları istenmiştir. 3.Özel günleri kendi ülkelerinde nasıl kutladıklarını yazmaları istenmiştir. 4. Hayalindeki doğum gününü yazmaları istenmiştir.	1.Kontrollü Yazma 2.Boşluk Doldurma 3.Güdümlü Yazma 4. Metin Tamamlama
12. İnsana Dair	1. Farklılıklara Rağmen 2.Kime Göre Normal 3.Bana Biraz İzin Ver	1.Atasözünü açıklayalım.	1.Verilen bir atasözünü açıklamaları istenmiştir.	1.Eleştirel Yazma

Kaynak: (Ankara Üniversitesi TÖMER, Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 2)

Yeni Hitit 2 Türkçe Ders Kitabı toplamda 12 üniteden oluşmaktadır. Bu üniteler kendi içinde 3 alt başlıkla 3 alt bölüme ayrılmıştır. Kitapta toplam 32 adet yazma çalışması bulunmaktadır. Bu çalışmaların ünitelerdeki metinlerle uyumlu olarak hazırlandığı görülmektedir. Yazma becerisiyle ilgili etkinliklerin sınırlı kaldığı ancak yazma çalışmalarında çok çeşitli yöntem ve tekniklere yer verildiği görülmektedir. En çok kullanılan yöntem ve teknik ise güdümlü yazma tekniği olmuştur. Öğrenenlerin öğrenmiş oldukları kelime ve cümle yapılarını kontrollü bir şekilde kullanmaları sağlanmıştır. *Yeni Hitit 2 Türkçe Ders Kitabı*'ndaki yazma etkinlikleri kalıp ifadelerle, yazma becerisi ile ilgili görsel unsurlara, günlük dil kullanımına ve kültür aktarımı içeren bilgilere yer verirken resmî kullanımlara yer vermemesi, yaratıcı yazma etkinliklerinin sınırlı sayıda kalması sebebiyle yazma becerisini geliştirmesi gereken etkinliklerde eksik kaldığı görülmüştür.

Yeni Hitit 2 Ders Kitabı'nda yazma etkinliğinin geliştirmesiyle ilgili etkinlikler yazma sırası sürecini kapsamakla birlikte hem ünite konularıyla hem de öğrenilen dilbilgisi konularıyla uyumludur. Fakat kitapta bazı bölümlerde yazma etkinliği yoktur. Öğrenenin yazma becerisi ile ilgili kendisine sorulan sorular yardımıyla yazacakları metnin türüne dair (paragraf, kompozisyon vb.) bir bilgilendirme hiçbir üniteye yer almamaktadır.

Yazma etkinliklerinin, öğrenenin bu alanda gelişmesini sağlamak noktasında eksiklikleri bulunmaktadır. Özellikle yaratıcı yazma etkinliklerinin artırılması faydalı olacaktır. Kitapta yazma becerisini geliştirmeye yönelik eksik olan etkinliklerin iki şekilde tamamlanması mümkündür. Bu eksik olan etkinlikler, Türkçe öğretim görevlileri tarafından sınıf içerisinde her bir üniteye yer alan konularla ve öğretilen dilbilgisi ile uyumlu ek bir çalışma olarak yaptırılabilir. Ya da öğrenene ödev olarak verilip ortaya çıkan metinlerin hem istenen metin türüne uygunluğu hem de dilbilgisi açısından incelenmesi yoluyla tamamlanabilmesi mümkün olacaktır.

1.5.1.4.Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B1(Orta Düzey) Ders Kitabının Değerlendirmesi

Tablo 6.Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı B1 Düzeyi Yazma Etkinlikleri Çizelgesi

Ünite Adı	Konu Adı	Etkinlik adı	Açıklama	Yöntem ve teknikler
1. Görüldüğü Gibi Değil	1.Ünlü Olmak Çok Kolay	A)Aşağıdaki cümlelere uygun sorular yazınız. B) Aşağıdaki elektronik postayı okuyunuz ve siz de arkadaşınıza izlediğiniz bir filmi anlatan elektronik posta yazınız. C) Aşağıdaki resimlere uygun olarak boşlukları tamamlayınız. D) Aşağıda verilen ifadelerden uygun olanları kullanarak cümleleri tamamlayınız. E) Arkadaşınızın size gönderdiği elektronik postaya bir cevap yazınız. F) Aşağıdaki haberi okuyunuz ve haber hakkındaki yorumunuzu yazınız. G) Aşağıdaki diyalogu, verilen kelimelere uygun ekler getirerek tamamlayınız. H) Okuduğunuz bir kitabı aşağıdaki soruları dikkate alarak anlatınız.	1.Cevapları verilen cümlelere uygun sorular yazmaları istenmiştir. 2. Bir elektronik posta yazmaları istenmiştir. 3. Verilen metindeki boşlukların doldurulması istenmiştir. 4. Verilen duruma uygun olacak şekilde cümleyi tamamlamaları istenmiştir. 5. Verilen resimlere uygun olacak şekilde cümleyi kalıp ifadelerle tamamlamaları istenmiştir. 6. Bir e-posta yazmaları istenmiştir. 7.Habere yorum yapmaları istenmiştir. 8. Diyalogu verilen sözcüklere uygun olacak şekilde tamamlamaları istenmiştir. 9. Okudukları kitabı anlatmaları istenmiştir. 10. Verilen kelimeleri uygun şekilde eşleştirip cümle kurmaları istenmiştir.	1.Cümle yazma 2. Yaratıcı yazma 3. Boşluk doldurma, 4.Cümle tamamlama 5.Kontrollü yazma 6. Eleştirel yazma 7. Diyalog tamamlama 8.Özetleyerek yazma 9. Cümle tamamlama
	2. Sanal Alem	3.Kitabın Hikâyesi	4. Batıl İnanç	
2. Hayatı Okuyoruz	1.Stresle Baş Etmenin Yolu	A) Paragraftaki boşlukları uygun seçeneklerle doldurunuz.	1. Paragraftaki boşlukları verilen sözcüklerden uygun	1. Boşluk doldurma

		B) Okuduğunuz bir kitabı veya izlediğiniz bir filmi tanıttınız. Sizin yorumlarınız nelerdir? Yazınız.	olanlarla doldurmaları istenmiştir.	2. Eleştirel yazma
	2.Yeteneklerini Keşfet	C) Bir psikolog olduğunuzu düşünün. Aşağıda farklı problemleri olan kişilerin bilgileri var. Onlara ne tavsiye edersiniz? Yazınız.	2. Okudukları bir kitabı ya da izledikleri bir filmi tanıttıkları istenmiştir.	3. Güdümlü yazma
	3.Bir Kilimi Okumak	D) Aşağıda farklı alanlarda önemli çalışmaları bulunan üç bilim adamı hakkında karışık bilgiler verilmiştir. Bu bilgileri düzenleyiniz ve birer öz geçmiş oluşturunuz.	3. Verilen duruma uygun olarak tavsiyelerde bulunmaları istenmiştir.	4. Kontrollü yazma
	4.Ekonomi Gündemi	E) Aşağıdaki bir okul gazetesinden alınan metinler verilmiştir. Metinlerdeki boşlukları uygun sözcüklerle doldurunuz.	4) Bilgileri kısaca verilen üç Türk bilim adamıyla ilgili bir özgeçmiş oluşturmaları istenmiştir.	5)Boşluk doldurma
		F) Buluşların hayatımızdaki etkilerini “olumlu ve olumsuz yönleriyle” değerlendiren bir kompozisyon yazınız.	5) Verilen sözcükleri paragraftaki boşluklara uygun olacak şekilde yerleştirmeleri istenmiştir.	6) Yaratıcı yazma
		H) Aşağıda, üniversitenin Güzel Sanatlar Topluluğu’ndan alınmış duvar panosu yer almaktadır. Panodaki bilgileri inceleyiniz. Siz de bir etkinlik panosu hazırlayınız.	6) Verilen konuya uygun bir kompozisyon yazmaları istenmiştir.	7) Kontrollü yazma
		I) Bir yabancı dil kursuna yazılmak istiyorsunuz. Posta kutunuzda ilginiz çeken bir yabancı dil kursu broşürü gördünüz. Kursla ilgili daha detaylı bilgi almak için sekretere neler sorarsınız?	7) Verilen örnek doğrultusunda bir etkinlik hazırlamaları istenmiştir.	8) kontrollü yazma
		İ) Aşağıda verilen simgeler ve anlamlarıyla ilgili bir kompozisyon yazınız.	8)Verilen duruma uygun bilgi alma amaçlı sorular yazmaları istenmiştir.	9) Yaratıcı yazma
			9) Verilen unsurlar doğrultusunda bir kompozisyon yazmaları istenmiştir.	10) Boşluk doldurma
			10) Verilen sözcüklerle metindeki boşlukları doldurmaları istenmiştir.	11) güdümlü yazma
			11)Verilen duruma uygun bir e-posta yazmaları istenmiştir.	12) yaratıcı yazma
			12) Verilen konulara uygun bir kompozisyon yazmaları istenmiştir.	

		<p>J) Metinde boş bırakılan yerlere uygun kelimeleri yerleştiriniz.</p> <p>K) Satın aldığınız bir ürün bozuk çıktığı için ürünü değiştirmek istiyorsunuz. Ama firma bu üründen ellerinde kalmadığını söylüyor. Konuyla ilgili bir ileti yazınız, şikâyetinizi ve isteğinizi belirtiniz.</p> <p>L) Aşağıdaki konulardan birini seçerek duygu ve düşüncelerinizi ifade eden bir kompozisyon yazınız. Aşağıda verilen sözcük ve gruplarından yararlanınız.</p>		
3. Bir Bilene Danışalım	<p>1. Bir Başarı Öyküsü</p> <p>2. Kahve Ve Kitap</p> <p>3. Korku Yolu</p> <p>4. Dünyamız Tehdit Altında</p>	<p>A) Kutucuktaki sözcük ve sözcük gruplarını ilgili fotoğrafların altına yazınız.</p> <p>B) Aşağıdaki cümleleri, yazım yanlışlarını düzelterek yeniden yazınız.</p> <p>C) Aşağıdaki filleri kullanarak birer cümle yazınız.</p> <p>Ç) Siz hangi üniversitede, hangi bölümde, hangi amaçla okumak istiyorsunuz? Bu seçimi yaparken nelere dikkat edersiniz? Kısaca yazınız.</p> <p>D) Bir kurs ilanı hazırlayınız. Bu ilan “başvuru koşulları, kursun başlama-bitiş tarihi, ücreti, ödeme şekilleri, kurs programı” gibi bilgiler içersin. İlanınız için dikkat çekici sözler de kullanabilirsiniz.</p> <p>E) Aşağıdaki cümleleri amaç bildirecek şekilde tamamlayınız.</p>	<p>1. Verilen sözcükleri ilgili resimlerin altına yazmaları istenmiştir.</p> <p>2. Verilen cümleleri doğru bir şekilde yazmaları istenmiştir.</p> <p>3. Verilen fiillerle ilgili cümle yazmaları istenmiştir.</p> <p>4. hayalindeki üniversiteyle ilgili kısa bir yazı yazmaları istenmiştir.</p> <p>5) verilen bilgiler doğrultusunda ilan metni hazırlamaları istenmiştir.</p> <p>6) Cümleleri verilen duruma uygun olarak tamamlamaları istenmiştir.</p> <p>7) Cümleleri yeniden yazmaları istenmiştir.</p> <p>8) Örnek metindeki gibi bir yolculuğa dair düşüncelerini yazmaları istenmiştir.</p>	<p>1. Kavram havuzundan seçerek yazma.</p> <p>2. cümle oluşturma</p> <p>3. Güdümlü yazma</p> <p>4) Kontrollü yazma</p> <p>5) Cümle tamamlama</p>

		<p>F) Aşağıdaki cümleleri, yazım yanlışlarını düzelterek yeniden yazınız.</p> <p>G) Siz de “Korku Yolu” adlı metindeki gibi bir yolculuk yapmak ister misiniz? Bu konudaki düşünceleriniz yazınız.</p> <p>H) Aşağıda açıklaması verilen noktalama işaretlerini parantez içine yazınız.</p> <p>D)“Korku Yolu” adlı metinde geçen aşağıdaki kelimeleri kullanarak yeni cümleler yazınız.</p> <p>İ) Kutucuklara kelime ve kelime gruplarını ilgili fotoğrafların altına yazınız.</p> <p>J)“<i>kim, nasıl, kime, nereye, nereden, kiminle, nerede, ne zaman, niçin, kimden</i> “ soru sözcüklerini kullanarak aşağıdaki cevaplara uygun sorular yazınız.</p> <p>K) Sizce dünyamızın/ ülkenizin/ şehrinizin en önemli sorunu nedir? Bu sorunun sebep ve sonuçları nelerdir? Sizce bu sorun nasıl çözülür? Yazarak anlatınız.</p>	<p>9) Verilen sözcüklerden cümleler yazmaları istenmiştir.</p> <p>10) noktalama işaretlerini doğru bir şekilde yerleştirmeleri istenmiştir.</p> <p>11) Verilen sözcükleri uygun olan fotoğrafın altına yazmaları istenmiştir.</p> <p>12) Verilen duruma uygun sorular oluşturmaları istenmiştir.</p> <p>13)Verilen sorular doğrultusunda düşüncelerini yazmaları istenmiştir.</p>	
4. Geçmişten Geleceğe!	<p>1.Yunus Emre’ye Mektup</p> <p>2.Şikâyeti m Var</p> <p>3.Eleman Aranıyor</p>	<p>A) Siz de bugün hayatta olmayan ünlü birine benzer bir mektup yazınız.</p> <p>B) Kutucuğun içinde verilen kalıp ifadelerden faydalanarak uygun diyaloglar oluşturunuz.</p> <p>C) Aşağıdaki metinde, yazım yanlışlarını düzeltiniz, metne gerekli noktalama işaretlerini koyunuz.</p> <p>Ç) Çok sevdiğiniz bir arkadaşınızın bir yakını kaybettiğini duyuyorsunuz. Yurt</p>	<p>1. Ünlü birine bir mektup yazmaları istenmiştir.</p> <p>2. Verilen unsurlar doğrultusunda bir diyalog oluşturmaları istenmiştir.</p> <p>3.Metindeki yazım ve noktalama yanlışlarını düzeltmeleri istenmiştir.</p> <p>4. Verilen durumu uygun bir e-posta yazmaları istenmiştir.</p>	<p>1. Yaratıcı yazma</p> <p>2. Kontrollü yazma</p> <p>3. Gündümlü yazma</p> <p>4. Paragraf tamamlama</p> <p>5. Kavram havuzundan seçerek yazma</p>

	4. Hayatım Tiyatro	<p>dışında olduğunuz için cenaze törenine katılamıyorsunuz. Bir e-posta yazarak arkadaşınızın acısını paylaşmak istiyorsunuz. Konu ile ilgili olarak bir e-posta yazınız.</p> <p>D) Aşağıdaki paragrafı uygun şekilde tamamlayınız.</p> <p>E) Aşağıdaki ilan başlıklarını inceleyiniz. İlanların altında verilen sözcükleri kullanarak siz de kendi ilanlarınızı oluşturunuz.</p> <p>F) Yukarıdaki ilanlara uygun cevap metinleri yazınız. İlanlara başvurabilir veya daha detaylı bilgi isteyebilirsiniz.</p> <p>G) Yurt dışında, yabancı dil öğrenmek istiyorsunuz. Bunun için bir kursla iletişim kurup ayrıntılı bilgi almanız ve aklınıza takılanları sormanız gerekiyor. Aşağıdaki anahtar kelimelerden yararlanarak kursa bir mektup/elektronik posta yazınız.</p> <p>H) Aşağıdaki metni inceleyiniz. Siz de okulunuzda iş veya iş yerinizde duvar panosuna asılabilecek duyurular hazırlayınız.</p> <p>I) Aşağıdaki yarım bırakılmış cümleleri uygun sözlerle tamamlayınız.</p> <p>İ) Öz geçmişinizi kompozisyon biçiminde yazınız.</p>	<p>5. Paragrafı tamamlamaları istenmiştir.</p> <p>6. Verilen sözcüklerden duruma uygun ilanlar hazırlamaları istenmiştir.</p> <p>7. Verilen ilanlara uygun cevap cümleleri yazmaları istenmiştir.</p> <p>8) Konuya uygun bir e-posta yazmaları istenmiştir.</p> <p>9) Bir duyuru hazırlamaları istenmiştir.</p> <p>10) Baş kısmı verilen cümleleri tamamlamaları istenmiştir.</p> <p>11) Öz geçmiş yazmaları istenmiştir.</p>	6. Cümle tamamlama
	1. Zümrüdü Anka Kuşu	A) Aşağıda karışık olarak verilen başlıkları yandaki paragraflara	1. Verilen başlıkları paragraftaki uygun yerlere yerleştirmeleri istenmiştir.	1. Boşluk doldurma 2. Yaratıcı yazma

<p>5. Hikâyeler Ve Hayatımız</p>	<p>2.Tuz Masalı</p> <p>3.Narkissos Ya Da Nergis</p> <p>4.Bilim Kurgunun Kıyılarında : Fahrenheit 451</p>	<p>uygun şekilde yerleştiriniz.</p> <p>B) Aşağıda karışık olarak verilen ifadeler, yandaki metinde hangi cümleler arasına gelmelidir? Doğru şekilde yerleştiriniz.</p> <p>C) Siz de bir fıkra, hikâye masal veya efsaneyi aşağıdaki maddelere göre kısaca anlatan bir kompozisyon yazınız.</p> <p>D) Aşağıdaki masalın girişini okuyunuz ve masalı kendinize göre tamamlayınız.</p> <p>E) Aşağıdaki fotoğraflarla ilgili küçük hikâyeler oluşturunuz.</p> <p>F) Aşağıdaki boşlukları uygun zaman ifadeleriyle doldurunuz.</p> <p>G) Kutucuktaki kelimelerden faydalanarak kısa bir hikâye yazınız.</p> <p>H)Aşağıdaki sorulara bir cevap vererek bir gezinizi kısaca anlatınız.</p> <p>I) Aşağıdaki kelimeleri yardımcı fillerle eşleştiriniz ve örnekteki gibi cümle içinde kullanınız.</p> <p>İ) “Teknoloji ve eğitim” hakkında kısa bir yazı yazınız.</p> <p>J) Aşağıdaki şemada verilen sözcüğün, sizde uyandırdığı çağrışımları balonlara yazınız.</p> <p>K) Yukarıda yazdığımız sözcükleri kullanarak bir paragraf oluşturunuz.</p> <p>L) Siz “Fahrenheit 451” romanının kahramanı olsaydınız nasıl davranırdınız? Anlatınız.</p>	<p>2. Verilen sözcükleri metin içerisine doğru olarak yerleştirmeleri istenmiştir.</p> <p>3.Verilen unsurlardan hareketle bir kompozisyon yazmaları istenmiştir.</p> <p>4. Masalın tamamlanması istenmiştir.</p> <p>5.Verilen fotoğraflara uygun olarak hikâye yazmaları istenmiştir.</p> <p>6.Başlangıcına uygun zaman ifadeleri koyarak cümleleri tamamlamaları istenmiştir.</p> <p>7) Verilen sözcüklerden bir hikâye yazmaları istenmiştir.</p> <p>8)Verilen duruma uygun olacak şekilde geziyi anlatmaları istenmiştir.</p> <p>9)Verilen sözcükleri doğru eşleştirerek cümle yazmaları istenmiştir.</p> <p>10)Verilen konuyla ilgili bir kompozisyon yazmaları istenmiştir.</p> <p>11)Verilen unsurlarla ilgili hislerini yazmaları istenmiştir.</p> <p>12) Verilen sözcüklerden bir paragraf oluşturmaları istenmiştir.</p> <p>13) Sözü edilen romanın kahramanı gibi düşünüp düşündüklerini yazmaları istenmiştir.</p>	<p>3. Metin tamamlama</p> <p>4. Cümle tamamlama</p> <p>5. Kavram havuzundan seçerek yazma</p> <p>6. Serbest yazma</p> <p>7.Paragraf oluşturma</p> <p>8. Eleştirel yazma</p>
---	--	---	---	---

Kaynak: (Gazi Üniversitesi Tömer, Yabancılar İçin Türkçe B1 (Orta Düzey), 2014)

Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Orta Düzey ders kitabında toplamda 5 ünite yer almaktadır. Bu ünitelerde kendi içinde dört alt başlığa ayrılmıştır. Kitapta toplam 59 tane yazma çalışması yer almaktadır. Bu çalışmalar ünitelerdeki metinlerle uyumlu olarak hazırlanmıştır. Kitapta çok çeşitli yazma teknik ve yöntemlerine yer verilmiştir. Yazma sırası sürecini kapsayan bu etkinlikler yazma becerisi geliştirmeye yönelik program kapsamında öğretilmiş olan kalıplaşmış ifadelere, günlük dil ve resmî dil kullanımı ve kültür aktarımını anlatan unsurlara da yer vermesi açısından yazma becerisini geliştirmede çok az eksikliği olan bir kaynaktır. Kitapta ayrıca kültür aktarımı ve diğer konularla ilgili görsel öğelere de yer verilmiştir. Ancak atasözleri ve deyimlere daha az yer verilmiştir.

Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B1(Orta Düzey) ders kitabı yazma etkinlikleri, farklı şekillerde oluşturulmuştur. Bunlar: Öğrenenlere ünitenin genel konusuyla ilgili sorular sorma, sözcük ve sözcük grupları verilerek bu sözcüklerden yeni bir metin oluşturmalarını isteme, bir metin verip devamının öğrenenler tarafından tamamlanmasını isteme, karışık ve hatalı cümleler verilip bu cümlelerdeki hataların düzeltilip yeniden anlamlı ve kurallı bir cümle oluşturmaları isteme şeklindedir.

Öğrenenden istenen metnin hangi türde hazırlanacağı ile ilgili gerekli bilgilendirme yapılmıştır. Kitapta yazma becerisini geliştirmeye yönelik eksik olan etkinliklerin iki şekilde tamamlanması mümkündür. Bu eksik olan etkinlikler, Türkçe öğretim görevlileri tarafından sınıf içerisinde her bir üniteye yer alan konularla ve öğretilen dilbilgisi ile uyumlu ek bir çalışma olarak yaptırılabilir. Ya da öğrenene ödev olarak verilip ortaya çıkan metinlerin hem istenen metin türüne uygunluğu hem de dilbilgisi açısından incelenmesi yoluyla tamamlanabilmesi mümkün olacaktır.

1.6. YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE YAZMA BECERİSİNİN AŞAMALARI

Yazma eğitiminde amaç, öğrenenlere yalnızca dilbilgisi ya da kelimelerin doğru yazımını öğretmek değildir. Hedef dilin dilbilgisi yapılarını doğru, kurallı ve anlamlı olacak şekilde bir araya getirip yazabilmek esastır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğrenenlerin kurallara uygun ve de anlamlı bir metin oluşturmalarını sağlamak için yazma eğitimi aşamalar halinde gerçekleştirilmektedir. Bu aşamalar; alfabe, sözcük, tümce, paragraf ve metin öğretimi olmak üzere 5 başlık altında toplanmaktadır. Aşağıda bu aşamalara değinilecektir.

1.6.1. Alfabe Öğretimi

Alfabe öğretimi hedef dilin temelini oluşturması açısından yazma eğitiminde oldukça önemlidir. AOBM’de temel seviyede (A1-A2) tam olarak kavranamayan harflerin/seslerin sadece yazma becerisini değil diğer üç temel (konuşma, okuma, anlamadınleme) beceriyi de olumsuz etkileyecektir.

Türk dilinde sözcüklerin oluşması ünlü ve ünsüz harflerin uyumuyla meydana gelmektedir. Bunun için de alfabedeki seslerin değer ve özelliklerinin kavratılması başlangıç için önem arz etmektedir. Ayrıca dilbilgisi kurallarının tam olarak öğrenilebilmesi için de ünlü ve ünsüz uyumlarının iyi kavranmış olması gerekmektedir (Durmuş ve Okur, 2018, s. 313). Latin alfabesinde yer almayan fakat Türk dilinin ses özelliklerini yansıttığından dolayı alfabemizde yer alan kimi sesler yabancı öğrenenler için sorun oluşturabilmektedir. Öğrenenlerin alfabemizde yer alan ü, ö, ı seslerini çıkarmakta zorlandıkları görülmektedir (Durmuş ve Okur, 2018, s. 313).

Bununla birlikte ses olaylarının doğru bir şekilde öğretilmesinin öğrenenin telaffuzunu, vurgusunu ve tonlamasını etkileyeceği yadsınamaz bir gerçektir. Öğrenenlere alfabe eğitimi verilirken çeşitli görsellerin ve sembollerin kullanılması, hem görme hem işitme duyusunu harekete geçirecek etkinliklerin yaptırılması alfabe öğrenimini kolaylaştıracaktır (Tiryaki, 2013, s. 40).

Farklı duylara hitap eden etkinliklerin kullanılması hem anlaşılabilirliği arttırmakta hem de öğrenilen bilginin daha kalıcı hale gelmesini sağlamaktadır. Özellikle ana dilinden farklı bir alfabeyle sahip olan öğrenenlerin hedef dilin alfabesini kavramaları için farklı duylara hitap eden etkinlikler oldukça önemli olmaktadır.

Alfabe öğretiminde kullanılabilir birtakım etkinlikler bulunmaktadır. Sınırlı sayıda kelime hazinesine sahip olan özellikle A1 ve A2 seviyesindeki öğrenenler için hazırlanan yazma aktivitelerinde kullanılabilir etkili yöntemlerden biri dikte yöntemidir. Dikte yöntemi yabancılar Türkçe öğretiminde sıklıkla tercih edilmektedir. Bu noktada Tunçel'in (2013, s. 732), dikte etkinliğinin tercih edilmesine yönelik tespiti önemlidir. Tunçel, dile ait kuralların öğrenenlerin yazım yanlışlarının anında düzeltildiği ortamlarda daha iyi kavratılabildiğinin altını çizerek, sınıfta uygulanacak olan dikte çalışmalarının öğrenenlerin yazmaya yönelik sorunlarının hemen giderilmesi ve ilerleme kaydetmelerini sağlaması açısından oldukça önemli bir role sahip olduğunu dile getirmektedir.

1.6.2. Kelime Öğretimi

Kelimeler; duylu, düşünce, bilgi ve hayallerimizi hem sözlü hem de yazılı olarak ifade etmek için kullanmış olduğumuz en küçük anlamlı birimlerdir. Kelime öğretimi gerçekleştirilirken bireyin sahip olduğu söz varlığı, ilgi ve ihtiyaçları ile dil düzeyi mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde amaç, sözlükteki herhangi bir kelimeyi değil gerekli olan ve öğrenenin sıklıkla kullanabileceği kelimeyi öğretmek olmalıdır. Çünkü bilinen kelime miktarı, yazma becerisine doğrudan etki etmektedir (Yıldırım ve Tüfekçioğlu, 2016, s. 189).

Aktif/kullanılan olan kelime hazinesi pasif/kullanılmayan olan kelime hazinesinden her zaman daha azdır. Yazma çalışmasındaki etkinliklerde pasif kelimelerin sıklıkla kullanılarak aktif hale getirilmesi öncelikli hedeflerden biri olmalıdır (Erol, 2014, s. 28). Bunu sağlamak için de sınıf içi yazma uygulamalarında sözlük kullanımını teşvik edilmeli ayrıca yazmanın konusuna göre yeni terimsel ifadeler öğretmen tarafından yazma öncesinde mutlaka açıklanmalıdır (Yıldırım ve Tüfekçioğlu, 2016, s. 191). Bu konuyla ilgili Barın'ın yapmış olduğu tespit dikkat çekicidir:

“Temel söz varlığını belirlerken öncelikle, organ ve akrabalık adlarının, sayıların, günlük hayatta sıkça kullanılan isim ve fiiller ile onlarla ilişkisi olan kelimelerin, sıkça kullanılan deyimler, atasözleri ve iletişimde önemli bir yeri olan kalıplaşmış sözlerin ele alınması gerekmektedir” (Barın, 2003, s. 11).

Kelime cümlelerin oluşmasında en temel unsurdur. Cümleler anlam bakımından bir takım kelimelerin birlikte kullanılmasıyla oluşmaktadır. Öğrenenin kelime dağarcığının yüksek olması kendisini gerek yazılı gerekse sözlü olarak ifade etmesinde büyük bir kolaylık sağlayacağından yabancı dilde de kelime öğretimi oldukça önemli bir aşamadır. Kelime öğretiminde dikkat edilmesi gereken birtakım hususlar bulunmaktadır. Bu hususlardan biri de Türkçede henüz bir seviye sözlüğü bulunmamasıdır. Öncelikli amaç; temel, orta ve yüksek seviyede Türkçe öğrenimi gören öğrenen gruplarının hangi kelimeleri kullanacağı belirlenmeli ve gerekirse bu seviye grupların ait sözlükler çıkartılmalıdır (Durmuş ve Okur, 2018, ss. 313-314).

Kelime öğretiminde gerçek nesnelere veya maketlerin, fotoğrafların, posterlerin, sözcük kartlarının, kartpostalların, tabloların, grafiklerin, resimli kitapların, ders kitaplarının, televizyonun, videoların, bilgisayarın, yazı tahtasının ve kelime takvimlerinin kullanımının kelime öğretimi kolaylaştıracağı ifade edilmektedir (Sarıgül, 2017, s. 100).

1.6.3. Cümle Öğretimi

Yazma eğitiminde sağlam bir metin oluşturabilmek için üçüncü aşama olan cümle öğretimine geçilmektedir. Cümle öğretimi bireyin sahip olduğu sözcük dağarcığı oranında nitelik kazanmaktadır (Yıldırım ve Tüfekçioğlu, 2016, s. 191). TDK’ de (2011, s. 424) ; “Bir yargı bildirmek için tek başına çekimli bir fiil veya çekimli bir fiille kullanılan kelimeler dizisi, tümce” olarak tanımlanmaktadır.

“Bir düşünceyi, bir duyguyu, bir durumu, bir olayı yargı bildirerek anlatan kelime veya kelime dizisine cümle denir.”(Karahan, 2004, s. 9).

Cümle; yabancı dil öğretiminde kelimelerin hedef dilin kurallarına uygun şekilde sıralanarak anlamlı bir bütün oluşturması sürecidir. Kelimeler tek başlarına bir nesneyi, bir hareketi ve kavramları bildirebilmekte iken tek başlarına bir dilek, bir duygu ya da bir

düşünceyi ifade etmek noktasında yetersiz kalmaktadır. Dolayısıyla kelimeler ancak cümle içerisinde ilişkileri belirlenmiş ve kurallara uygun olarak diziliş gösterdiklerinde anlam ve anlatım kazanmaktadırlar. Bireyin yazacağı yazının amacını doğru kelimelerle kurulan doğru cümleler anlatabilecektir. Cümle öğretiminin temelinde ise söz dizimi bulunmaktadır. Her dilin kendine has özelliklerini barındıran söz diziminin de yabancı dilde cümle kurabilmek için öğrenilmesi gerekmektedir.

Cümle, rastgele dizilmiş olan kelimelerden değil anlamlı kelimelerden oluşan bir topluluktur. Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde öğrenenlerin cümle düzeyinde yaşadıkları temel sorun Türk dilinin söz dizimidir. Türkçe bilindiği üzere tipolojik açıdan eklemeli diller kategorisinde sondan eklemeli bir dildir. Söz dizimi “Özne+ Nesne+ Yüklem” şeklindedir. Öğrenenler cümle oluştururken kendi dillerinin söz dizim kurallarına göre düşünerek Türkçe cümle oluşturmaktadırlar. Bu da onların cümle kurarken zorlanmalarına ve hata yapmalarına sebep olmaktadır. Öğrenenlerin cümle oluştururken dikkat etmeleri gereken diğer bir nokta da Türkçenin yazım ve noktalama kurallarıdır. Bu kurallar her dilde bulunmaktadır ve sözlü anlatımdan çok yazılı anlatımda oldukça önemlidir. Özellikle dilimize Arapça ve Farsçadan girmiş olan sözcüklerin yazım ve noktalamaları ile iki nokta (:) ve noktalı virgül (;) kullanımına bilhassa dikkat edilmesi gerekmektedir (Durmuş ve Okur, 2018, s. 316).

1.6.4. Paragraf Öğretimi

Yabancı dilde yazma eğitiminde sözcük ve tümce öğretiminin tamamlanmasının ardından kurulan tümcelerin anlamlı ve tutarlı bir bütün oluşturabilmeleri için paragraf öğretime geçilmektedir.

Paragraf, tümceler arasında dil ve fikir bağı kurarak anlam bütünlüğünü sağlayan anlatım ve düşünce birliği birimi olarak ifade edilmektedir. Paragraf, bir tümceden oluşabileceği gibi birden fazla tümceden de oluşabilir. Paragrafın uzunluğundan ziyade bir bütünlük taşıması en önemli özelliğidir. Paragrafın temelini, onu oluşturan tümcelerdeki anlamsal birlik oluşturmaktadır. Her paragrafın anlattığı bir şey olmasının yanında her paragrafın konunun bir yönünü ele alması gerekmektedir (Coşkun, 2011, s. 54, akt. Tiryaki, 2013, s. 41) Paragraflar kendi içerisinde bir anlam oluşturmakla birlikte her paragraf aslında metnin ana düşüncesinin ayrı bir boyutunu da içermektedir. Paragraflar

metnin ana düşüncesini destekleyerek gelişmektedir (Yıldırım ve Tüfekçi, 2016, s. 193). Öğrenenin hedef dilde cümle kurabiliyor olması onun iyi bir paragraf oluşturacağı anlamına gelmemektedir. Öğrenene sürekli yazma etkinlikleri yaptırılarak ve özellikle karışık diyalog tümceleri verilerek paragrafı anlamlı bir şekilde getirmesi ya da tabiat, şehir fotoğrafları gösterilerek görmüş olduklarını anlatabilecekleri faaliyetler yaptırılması faydalı olacaktır (Tiryaki, 2013, s. 41).

Paragraf öğretiminde, öğrenenlere Türkçe paragrafın nasıl olması gerektiği örneklerle anlatılmalıdır. Öğrenene verilen paragraf örnekleri içeriği, dil özelliği açısından da onların seviyelerine uygun olmalıdır. Paragraf öğretimin ilk aşamalarında öğrenenlere karışık olarak verilen cümlelerden anlamlı ve tutarlı bir paragraf oluşturmaları şeklinde örnekler yaptırılabilir. İlerleyen aşamalarda ise kısa ve az sayıda cümlelerle paragraf oluşturma etkinlikleri yaptırılabilir (Yıldırım ve Tüfekçi, 2016, s. 193).

Paragraf düzeyinde yazma öğretimi yabancı dilde yazma becerisinin önemli bir adımı olarak görülmektedir. Çünkü yabancı dilde sağlam yapılu cümlelerden paragraf kurabilen kişilerin hedef dili kavramış olduğu kabul edilmektedir. Doğru paragraf yazımın öğretilmesinde yine dikte çalışmasının önemli bir yere sahip olduğu belirtilmektedir (Durmuş ve Okur, 2018, s. 319).

1.6.5. Metin Öğretimi

Metni genel olarak, “Herhangi bir konuda hitap edilen kitleyle yazılı iletişim türünün tercih edildiği cümleler bütünü.” olarak tanımlamak mümkündür. Metnin yazarın/öğrenenin ele aldığı konuyla ilgili duygu ve düşüncelerini ifade edecekleri şekilde düzenlenmesi ve metni oluşturan cümlelerin belli bir mantık sırasına göre dizilerek kendi içinde bir bütünlük oluşturması gerekmektedir. Öğrenenlerin metin yazmalarını geliştirebilmeleri için günlük tutma, mektup yazma, elektronik posta yazma gibi etkinlikler yaptırılmaktadır. Yazma sürecini; hazırlık süreci, taslak oluşturma, düzenleyip yazma, düzeltme yapma ve yayımlama olmak üzere altı alt başlıkta toplamak mümkündür. Metin düzeyindeki eğitimde öğrenenlere mutlaka bu başlıkların kavratılması gerekmektedir (Tiryaki, 2013, s. 41).

Alfabe öğretimi ile başlanan yazma eğitiminde metin seviyesine gelindiğinde artık dilsel ve anlamsal bütünlük tamamlanmış olmaktadır. Yazma eğitiminin son aşaması olan metin öğretimi hedef dildeki yetkinliğin gösterilmesi noktasında önemli bir ölçüt olarak görülmektedir (Yıldırım ve Tüfekçi, 2016, s. 193).

Metin oluşturmak için kelime ve dilbilgisi kurallarını bilmek yeterli olmayacağı için metni bir tasarım gibi düşünmek ve bu tasarımın malzemeleri olan cümle ve paragrafları yerli yerinde kullanmak ayrıca metni bir plan çerçevesinde düzenlemek gerekmektedir. Metnin düzenlenmesinden sonra ele alınan düşünceler ve duyguların da uyumlu olmasına dikkat edilmesi gerekmektedir. Yabancılara Türkçe öğretiminde metin düzeyinde çalışmalarda kompozisyon yazdırma etkinliği sıkça kullanılmaktadır (Durmuş ve Okur, 2018, s. 321).

1.7. TÜRKÇE VE ARAPÇANIN DÜNYA DİLLERİ ARASINDAKİ YERİ

Yılmaz (2016, s. 1), dillerin dünya dillerinin içerisindeki yerini belirlemede *genetik* ve *tipolojik* olmak üzere iki kuram bulunduğu ifade etmektedir. Son yıllarda incelenen dil sayısındaki artış ve araştırma yöntemlerinin hızlı bir gelişme göstermesine bağlı olarak sözü edilen yaklaşımların daha bütüncül olmaları gerektiğinin altını çizmektedir. Dillerin sınıflandırılmasında tipoloji, bu diller arasındaki benzer ve farklı yönlerin belirlenmesi noktasında ise dilbilimsel tipoloji kavramları karşımıza çıkmaktadır. Konunun tam olarak anlaşılması için bu kavramları tanımlamak yerinde olacaktır.

Tipoloji (typology) kavramı dillerin sınıflandırılması ve dilbilimde sıkça karşımıza çıkmaktadır. Bu kavram temel olarak bir olgunun bilhassa yapısal türlere ayrılması anlamını karşılayan sınıflandırma ya da bölümlendirme ile neredeyse eş anlamlı olarak kullanılmaktadır. Dil tipolojisinin en kısa tanımı, dünya dilleri arasındaki benzer ve farklı yönlerinin belirlenmesi olarak ifade edilebilir.

“Tipoloji diller-arası bulunan dilsel örüntülerin; özellikle de yalnızca diller-arası karşılaştırma ile belirlenen örüntülerin çalışılması olarak yapılabilir.”(Özgen ve Koşaner, 2018, s. 1).

Yukarıdaki tanımda tipolojinin genel olarak dünyadaki diller arasındaki benzerlik ve farklılıkları tespit etmedeki rolünden bahsedilmektedir. Tipolojinin daha kapsamlı olan tanımlarına ve dilbilimsel tipolojinin tanımına aşağıda yer verilmiştir.

Dil tipolojisi, dünyadaki dilleri benzerlik ve benzemezlikleri bakımından gruplandıran, dillerin ortak yönlerinden hareket ederek dil gruplarını ve dil ailelerinin genel karakteristik yapısını açıklamaya çalışan ayrıca dillerin benzerliklerinin nasıl olduğunu, birbirlerinden farklılaşmalarının hangi yollarla gerçekleştiğini ortaya koymaya çalışan bir alandır (Uzun, 2018, s. 23).

Teker teker yapılan betimlemeler, diller arasındaki benzerlik ve benzemezlikleri belirleme ve dil varyasyonlarının hangi seviyede olduklarını tespit etme noktasında yetersiz kalabilmektedir. Bu durumda dil tipolojisinin, diller arasındaki farklılıkları belirledikten sonra geriye ne tür ortaklıkların kaldığını tespit eden dil evrenselliği ile güçlü bir birliktelik gösterdiği görülmektedir. Ayrıca dillerin birbirleriyle karşılaştırılması dilbilimsel tipolojinin alanına girmektedir.

Dillerdeki varyasyonun düzeyini ve varyasyona rağmen ortak olan özellikleri anlayabilmenin bir dile ait veriyle yapılabilme imkânı olmadığından tipoloji, karşılaştırmalı yöntemi doğal olarak seçer. Bu nedenle tipolojinin hem dilbilimsel bir teori hem de yöntem olduğu söylenebilir (Demir, 2018).

Dilbilimsel tipoloji, belirli bir dilsel olgunun diller arasında ne ölçüde varyasyon gösterebileceği, hangi parametrelerce işlediği ve bu varyasyondan belirli genellemelere/evrensellere ulaşım ulaşamayacağı gibi konuları tartışan dilbilimsel teoridir (Demir, 2018).

“Dilbilim tipolojisi diller arasındaki ses, biçim, dizim farklılıklarını ortaya koyarak dilleri tipolojik olarak sınıflandırmaya çalışır.”(Yılmaz, 2016).

“Dilbilimsel tipoloji diller-arası yapısal türlerin sınıflamasına dayanır. Bir dilin kabaca belirli bir türe ait olduğu varsayımıyla, dillerin tipolojik olarak sınıflandırılması, bu türlerin belirlenmesi, sayımı ve dillerin bu türlerin alt başlıkları olarak sınıflaması anlamına gelir.”(Özgen ve Koşaner, 2018, s. 1).

Dünya dillerinin sınıflandırılmasında; 1. Köken (genetik), 2. Tipoloji olmak üzere iki temel yaklaşım olduğu noktasında araştırmacılar ortak görüş belirtmektedirler. (Ercilasun 2013; Yılmaz 2016)

Arapça, genetik bakımından Hamî-Samî Dil ailesinin Samî grubuna ait bir dildir. Ercilasun (2013, s. 18), Türkçenin genetik bakımından Altay dilleri içerisinde yer aldığını

Altay dillerini de Türkçe, Moğolca ve Mançu-Tunguzcanın oluşturduğu bilgisine yer vermektedir. Demir ve Yılmaz (2002) ise, Türkçenin, Altay dillerinin en büyüğü olduğunu ifade etmektedirler.

Yılmaz (2016), evrenselliklerin ve tipolojik araştırmaların, tek tek dillerin betimlenmesi konusunda çok büyük veri tabanları sağladığını ve artık söz yapımı parametresine göre yapılan ve dillerin genel olarak tek heceli, bükümlü, eklemeli şeklindeki sınıflandırmaların geçerliliğinin kalmadığının altını çizmektedir. Bu bağlamda dillerin morfolojik tipolojiye göre yapılan sınıflandırmalarına bakacak olursak;

Tipolojik sınıflandırmada pek çok ölçüt kullanılmaktadır. Bu ölçütlerden en eskisi ve en yaygını kelime yapımı (word building) ölçütüdür. Demir (2018), dillerin morfolojik tipoloji açısından *sentetiklik endeksi* (index of synthesis) ve *kaynaşma endeksi* (index of fusion) olmak üzere iki parametre üzerinden varyasyon gösterebileceğini ifade etmektedir. Sentetiklik endeksi dillerin ek kullanabilme durumlarına bağlı bir parametre şeklinde açıklanırken kaynaşma endeksi morfemler arasındaki sınırların ayırt edilebilme ölçüsünün ne derece olduğunu açıklayan bir parametre olarak ifade edilmektedir. Dillerin morfolojik tipoloji açısından farklı eğilimler gösterdiğini, dillerden bazılarının monomorfemik olduğu ve ek almadığını, bazılarının ise belirli derecede ek aldığını ve sentetik diller olarak adlandırıldığını, bazı dillerde ise kök ve ek arasında sınır kalmadığını ve kaynaşma gösterdiğini işaret etmektedir. Sentetik dillerde sözcüğün birden fazla ek alabildiği buna rağmen kök ve ek arasındaki sınıfların şeffaf olduğunu, rahatlıkla katmanlarına ayrılabilceğini vurgulamaktadır. Ayrıca sentetik dillerde morfemlerin başlangıç ve bitiş yerlerinin net olduğunu, anlamlı morfem arasında birebir uyum olduğu bilgisini de aktarmaktadır. Bu bağlamda Türkçe ve Macarcanın dilbilimsel literatürün en bilinen örneği olduğu belirtilmektedir (Aikhenvald 2007, akt. Demir, 2018). Bu açıklamalardan hareketle Türkçenin morfolojik tipolojisini daha iyi anlayabilmek için Türkçede sözcük oluşturmanın nasıl gerçekleştirildiğini bir örnekle açıklayacak olursak: Örneğin; göz+lük+çü sözcüğünün oluşumunu ele alalım:

göz köküne iki tane ek bağlanmıştır. Bu ekler yapım eki oldukları için göz kökünden iki farklı sözcük üretilmiştir.

göz: isim göz+lük: isim gözlük+çü: isim

Arapçada sözcükler kök ünlüsünün değişmesiyle yapılmaktadır. ءارق “okumak”, ارق “okudu”, ءارق “okuyan” şeklinde kelime üretimi yapılmaktadır.

Tipolojik sınıflandırmadaki bir diğer ölçüt kelime sırası (word order)’dir (Ercilasun, 2013, s. 20).

Dünya dillerinde temel olarak 6 farklı tip öge dizilişi dikkat çekmektedir. Bunlar SOV, SVO, VSO, VOS, OVS, OSV’dir. Sözü edilen öge dizilişlerinden en sık rastlanılanı, Türkçenin ve (Gagauz ve Karayimce gibi ileri derecede dil ilişkisine maruz kalmış Türk dilleri dışındaki) Türk dillerinin de doğal söz dizimi olan SOV’dir (Türk dilleri tipolojisiyle ilgili bk. Johanson 2000, Erdem 2015, Yılmaz 2016). *Word Atlas of Language Structures Online* [WALS] verilerine göre SOV, kayda geçirilen 1377 dünya dilden 565’inde görülerek görülme sıklığı bakımından ilk sırada yer alır. SOV tipli dilleri, Hint-Avrupa dillerinin temel öge dizilişi olan SVO takip eder. Üçüncü sırada ise Arapçanın da temel öge dizilişi olan VSO vardır. VOS, OVS ve OSV tipindeki öge dizilişleri ise oldukça sınırlı sayıda görülür. Baskın bir söz dizimine sahip olmayan *Berber*, *Yupik* gibi dillerin sayısı VSO tipli dillerden fazladır (Demir, 2018).

Türkçe öge dizilişine göre özne-nesne-yüklem (subject-object-verb) dilidir.

Örneğin; “Muhammed ödevini yaptı.”

Ö   N   Y

Aynı cümlenin Arapça dizilişi ise aşağıdaki gibidir:

Arapça ise yüklem-özne-nesne dilidir.

عمل   محمد   واجبه
Y   Ö   N

Cinsiyet kategorisine bakıldığında dünyadaki bazı dillerde gramatikal cinsiyet olduğu görülmektedir. Dil bilgisel cinsiyet esas olarak isimlerle ilgili bir özellik olsa da tümcede isim dışındaki diğer unsurları da etkilemektedir. Dil bilgisel cinsiyetin olduğu dillerde cins sayısında da farklılıklar olabilmektedir. Afro –Asyatik diller çoğunlukla iki üyeli (eril ve dişi) iken Hint-Avrupa dillerinin büyük bir kısmında eril, dişi ve nötr olmak üzere üç üyeli olduğu görülmektedir (Demir, 2018). Türkçede sözcüklerde dil bilgisel anlamda cinsiyet ayrımı yoktur fakat doğal cinsiyeti ifade eden sözcükler vardır. *Kız*, *erkek*, *dayı* gibi (Yılmaz, 2016). Arapçada ise sözcüklerde erkek (müzekker) ve dişi (müennes) olmak üzere iki cins bulunmaktadır.

Alfabe açısından bakıldığında Türkçe ve Arapçada farklı alfabeler kullanılmaktadır. Türk alfabesi Latin harfleri esas alınarak 1 Kasım 1928’de 21 ünsüz, 8 ünlü olmak üzere toplam 29 harf olarak belirlenmiştir. Türkçe ö, ü ve ı gibi tipik ünlülere sahip bir dildir. Bu ünlüler dünyadaki çok az dilde yer almaktadır.

Arapçada ise çoğunluğunu sessiz harflerin oluşturduğu toplam 28 harf bulunmaktadır. Harflerin okunması yani sözcükte seslendirme işi hareke adı verilen yapılar tarafından sağlanmaktadır. Ünlülerin dışındaki sessiz harflerin okunmasını illet harfler olarak da adlandırılan elif, vav, ye (ا و ی) harfleri sağlamaktadır (Işık, 2015, s. 123). Türkçedeki sesli harflerin okunması için Arapçada hareke (üstün, esre ve ötre) adı verilen bazı işaretler bulunmaktadır. Harekeler harflerin alt veya üstüne konarak okunmasına yardım eden işaretlerdir (Ezherli, 1964, s. 2). Arapçadaki harflerle Türkçedeki harfler birbirinden farklı bir yapıdadır. Özellikle tümcenin anlamını etkileyen *hurufu'l-mebâni* dilimizde bulunmamaktadır. Bunlara karşılık gelen yapım ve çekim ekleri de Arapçada bulunmamaktadır (Işık, 2015, s. 124).

1.8. YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE HATA ÇÖZÜMLEMESİ

1.8.1. Hata Ve Yanlış Kavramlarının Tanımlanması

Yazılı ifadelerdeki hataların tespitinde çeşitli yöntemler kullanılmaktadır. Hata çözümlemesi (error analysis) de bu yöntemlerden biridir. Hata çözümleme yöntemini anlayabilmek ve öğrenenin kullandığı dili doğru bir şekilde çözümleyebilmek için öncelikle “hata” ile “yanlış” kavramlarını birbirinden ayırmak gerekmektedir. Hata (error) öğrenenin bilgi eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Yanlış (mistake) ise öğrenenin kuralı bildiği halde çeşitli nedenlerle bu kuralı uygulayamaması sonucu ortaya çıkmaktadır.

“Hata” ile “yanlış”ı ayırt etmenin iki yolu vardır. Birinci yol hatanın/yanlışın sürekli olup olmadığına bakmaktır. Öğrenen tutarlı bir biçimde aynı cevabı veriyorsa, buradaki sorunun bilgi eksikliğinden kaynaklandığını ve bir “hata” olduğunu söylemek mümkün olabilmektedir. Öğrenen bazen doğru, bazen “yanlış” cevabı veriyorsa; kuralı bildiği halde çeşitli nedenlerle uygulayamadığını düşünmek mümkün olabilmektedir. İkinci yol, öğrenenden hatasını/yanlışını düzeltmesini istemektir. Öğrenen doğru cevabı verebiliyorsa kuralı bildiği fark edilebilmektedir, veremiyorsa problem kaynağında bilgi eksikliği olduğu düşünülebilmektedir (Ellis, 1997, s. 17).

TDK'nin Türkçe Sözlük'ünde ise;

Hata;

1.a. Yanlış

2. İstemeyerek ve bilmeyerek yapılan hata, kusur, yanılma, yanlış
3. suç, günah, kusur (2011, s. 1058)

Yanlış;

1. a. Bir kurala, bir ilkeye, bir gerçeğe uymama durumu, yanlış, hata
2. sf. Bir kurala, bir ilkeye, bir gerçeğe uymayan, aykırı olan, hatalı
3. zf. Hatalı bir biçimde.
4. sf. fel. Biçimsel düşünme yasalarına uymayan, düşünülen şeyle uyuşmayan (2011, s. 2523) şeklinde tanımlanmaktadır.

Hata ve yanlış kavramlarıyla ilgili yapılan açıklama doğrultusunda bu çalışmada belli bir öğrenim seviyesine gelmiş olan öğrenenlerin yazılı anlatım becerilerindeki hata çözümlemesi inceleneceği için araştırmada ağırlıklı olarak üzerinde durulacak kavram hata kavramı olacaktır. Bu çalışmada hata çözümlemesi üzerinde durulacaktır.

Yabancı dil öğretiminde kullanılan yöntem ve tekniklerle ilgili çalışmalar gün geçtikçe artmaktadır. Kullanılan bu yöntem ve teknikler arasında karşılaştırmalı dilbilim ve hata çözümlemesi de bulunmaktadır. Hata çözümlemesi karşıtsal dilbilimin içerisinde yer alan bir konu olduğu için bu iki yöntemi birbirinden ayrı düşünmek doğru olmayacaktır. Her iki yöntemin tam olarak anlaşılabilmesi açısından öncelikle iki yöntemin tanımlarına bakmak gerekecektir.

Fisiak'a göre (1981, s. 1), karşıtsal dilbilim (contrastive linguistics), iki veya daha fazla dilin ya da dil dizgeleri arasındaki benzerlikleri ve benzemezlikleri belirlemek amacıyla diller arasında karşılaştırmalar yapan dilbiliminin alt kuramıdır.

“Karşılaştırmalı dilbilim, dilbilimin iki ya da daha fazla dil arasındaki benzerlik ve farklılıkların ortaya çıkarmaya yönelik çalışmaları içeren bir dalıdır.” (Dede, 1985, s. 123).

“Karşılaştırmalı dilbilim; karşılaştırma yöntemiyle çeşitli diller arasındaki ilişkileri, benzerlikleri belirleyip dil ailelerini saptamayı amaçlayan inceleme.” (Vardar, 1988, s. 136)

Yapılan bu tanımlardan hareketle, karşıtsal dilbilimin temelinde ana dil ile yabancı dil arasındaki benzerlik ve benzemezlikleri tespit etmenin yer aldığını söyleyebiliriz. Ayrıca karşıtsal çözümleme ile yapılan ana dil ve yabancı dil arasındaki benzer ve farklı yönlerin belirlenmesinin iyi bir yabancı dil öğretim yöntemi oluşturmaya da katkısının olacağını söyleyebiliriz.

Diller arasındaki karşılaştırmanın ikinci dünya savaşından sonra daha da yoğunluk kazandığını görmekteyiz. Karşılaştırmalı dilbilimle ilgili olarak Lado (1957, s. 2), “Kültürlerarası Dilbilim” (*Linguistics Across Culture*) adlı eserinde bireylerin kültürlerinde ve dillerinde yer alan biçimsel ve anlamsal unsurları öğrenmiş oldukları yabancı dile aktarma eğiliminde olduklarını söylemektedir. Bunu da hem bireylerin hedef dilin konuşurları ile aktif olarak iletişimde buldukları ve kültürlerine göre davrandıkları zamanlarda hem de pasif olarak hedef dilin konuşurlarının konuşmalarını ve davranışlarını anlamlandırmaya çalıştıkları zamanlarda gerçekleştirdiklerini söylemektedir. Lado, yabancı dil öğrenimi sırasında bireylerin hedef dilin bazı özelliklerinin kendisine kolay bazı özelliklerinin ise zor geleceğini ifade etmektedir. Hedef dilin öğrenenin ana diline benzeyen kısımlarının öğrenene daha kolay, benzemeyen kısımlarının ise daha zor geleceğine vurgu yapmaktadır. Dillerin ve kültürlerin sistemli olarak karşılaştırılması gerektiğini anlattığı eserinde Lado, karşılaştırmalı dilbilim ile ilgili düşüncelerini desteklemek amacıyla dilbilimin ilkelerini İngilizceye ilk uygulayan kişi olarak bilinen Fries’in karşılaştırmalı çalışmaların önemiyle ilgili görüşüne yer vermektedir. Fries (1945), konuyla ilgili olarak; en etkili dil malzemesinin hedef dilin bilimsel olarak betimlenmesi ve ana dil ile hedef dilin özenli bir şekilde karşılaştırılması sonucunda elde edilmiş olan bilgilerin ışığında hazırlanan malzemeler olduğunu ifade etmektedir.

Karşıtsal çözümlemeyle ilgili olarak araştırmacıların zayıf ve güçlü olmak üzere iki görüş olmak üzere iki görüş ortaya koydukları görülmektedir. Lado’nun ifade etmiş olduğu bu durum da karşıtsal çözümlemeyle ilgili olan güçlü görüştür. Bu görüş, yabancı dilin öğrenene en zor gelen kısmın ana dilinde karşılığı bulunmayan kısımlar olduğu dolayısıyla da ana dil ile hedef dil arasındaki farklılık arttıkça ana dili girişimi de artacağını savunmaktadır. Bununla birlikte yabancı dil öğreniminde karşılaşılan güçlüklerin ana dil ile hedef dil arasında yapılacak olan karşıtsal çözümleme ile önceden belirlenebileceği ifade edilmektedir (İşler, 2002, s. 126)

Karşıtsal çözümlenmeyle ilgili diğer görüş ise zayıf görüştür. Zayıf görüş, güçlü görüşün öne sürmüşt olduğu ana dilinden hedef dile aktarımı kabul eder fakat yabancı dil öğrenimi sırasında karşılaşılan güçlüklerin önceden belirlenebileceği görüşüne karşı çıkar. Söz konusu görüş dilin binlerce ögeden oluştuğunu, karşıtsal çözümlenme yapılarak öğrenenlerin dil öğrenmede karşılaştıkları güçlüklerin ve yapacakları olası bütün hataların önceden kestirilebilme ihtimalinin neredeyse sıfır olduğu belirtilmektedir (Wardhaugh, 1970, s. 124).

Dede (1985), karşıtsal (contrastive) dilbilimin öğrenenin ana diliyle hedef dil arasında bulunan benzer ve farklı yönlerinin belirlenmesinde, öğrenenlerinin hangi tür güçlük ve sorunlarla karşılaşılabilecekleri ile dilin hangi yönlerinin daha kolay öğrenilebilecekleri hakkında bilgi vereceğini ifade etmektedir. Ayrıca yapılan bu karşılaştırmalardan elde edilecek olan bilgilerin yabancı dil öğretimine büyük katkılar sağlayacağını da belirtmektedir.

Hata çözümlenmesi ve karşıtsal dilbilimini (contrastive linguistics) yabancı dil öğretimine sağlamış oldukları katkılarında dolayı birbirini tamamlayan iki yöntem şeklinde ifade etmenin doğru olacağı yukarıda ifade edilmişti. Karşıtsal çözümlenmede, dil öğreniminde karşılaşılan zorlukların aktarım ve ana dili girişimine dayandırıldığı görülmektedir. Zaman içerisinde dil öğreniminde karşılaşılan bütün zorlukların aktarım ve ana dili girişimiyle açıklanamayacağı görülünce dilciler başka yöntem arayışı içine girmişler ve hata çözümlenmesini karşıtsal çözümlenmeye alternatif bir yöntem olarak görmüşlerdir. Ancak hata çözümlenmesinin malzemesinin öğrenenlerden ele edilen verilerden oluştuğu ve bu verilerin her zaman çok hassas olamayacağı göz önünde bulundurulmalıdır. Öğrenenlerin yaptıkları hatalara bakıldığında da bu hataların tamamının ana dili girişimi ya da aktarım kaynaklı olmadığı görülmektedir (İşler, 2002, s. 130).

Karşıtsal çözümlenme ve hata çözümlenmesi arasında bazı farklılıkların olduğunu söyleyebiliriz. Bunlardan ilki şöyle açıklanabilir; hata çözümlenmesi araştırmacıya öğrenenin yapmış olduğu hataların sadece ana diliyle açıklanamayacağı hakkında bilgi verirken, karşıtsal çözümlenme yabancı dilin hangi yönlerinde hataların yapılacağı, hedef dil ve ana dilin ne tür karşılıklarının olacağı bilgisini vermektedir. Yani karşıtsal çözümlenme öğrenenin yapma olasılığı yüksek olan hatalarla ilgili bilgi vermekte iken hata

çözümlemesi ise bu hataların önceden zannedildiği şekilde yapılıp yapılmadığı bilgisini vermektedir (Dede, 1985, s. 128).

Diğer farklılık ise karşıtsal çözümleme önceden yapılmaktadır fakat hata çözümlemesi yabancı dil öğrenenlerden elde edilen verilerden ya da onlara uygulanan sınavlar üzerinden yapılmaktadır. Dolayısıyla hata çözümlemesi sonradan yapılmaktadır (İşler, 2002, s. 130) Hata çözümlemesinin amaç dilin “çıktı”sını esas aldığı aldığını söyleyebiliriz.

Dede (1985, s. 123), karşıtsal çözümleme ile elde edilen veriler doğrultusunda hazırlanan ortam ve gereçler ile amaç dilin öğretilmesi gerektiğini, ulaşılan sonuçlardan hata çözümleme yönteminin uygulanarak amaç dil öğretiminde nelerin eksik kaldığının belirlenmesi gerektiğini söylemektedir. Karşıtsal çözümlemeye alternatif olarak görülen hata çözümlemesinin aslında karşıtsal dilbilimin varsayımlarını kontrol eden, sınırlamalarına ve sorunlarına çözüm getiren bir yöntem olarak görülmesi gerektiğinin de altını çizmektedir.

Bu bilgiler doğrultusunda hata çözümlemesinin karşıtsal çözümlemenin alternatifi değil tamamlayıcısı ve destekleyicisi olduğu sonucuna ulaşabiliriz.

Hata çözümlemesi yöntemi ile dil öğrenen kişinin hataları tespit edilerek, problemin çözümü noktasında çalışmalar yapılması öngörülmektedir. Yapılan bu karşılaştırmalarla hem öğrenenlerin yaptıkları hataların türünün belirlenmesi hedeflenmekte hem de yapılan bu hataların sebepleri üzerine bir çalışma ile öğrenenlerin hedef dili öğrenmeleri sırasında karşılaştıkları güçlüklerin tespit edilmesi ve hataların önceden kestirilebilmesini sağlayıp, yapılacak olan hataların sistemli bir biçimde azaltılması amaçlanmaktadır.

Ayrıca hata çözümlemesinin; öğrenenlerden elde edilen verilere dayanarak ikinci dil ediniminde karşılaşılan güçlüklerin belirlenmesinde kolaylık sağladığını da söylemek mümkündür.

1.8.2. Hata Türleri

Sınıf içi ve sınıf dışı yazma çalışmalarında öğrenenler çeşitli hatalar yapmaktadır. Bu hataların farklı sebepleri bulunmaktadır. Öğrenenler tarafından yapılan bu hatalar birçok araştırmacı tarafından değişik şekilde sınıflandırılmaktadır. Bu sınıflandırmalara

bakıldığında hataların “Diller Arası Hatalar” ve “Dil İçi Gelişimsel Hatalar” olmak üzere iki ana başlık altında incelendiği görülmektedir. Aşağıda bu hata türlerine değinilecektir.

1.8.2.1. Diller Arası Hatalar

Diller arası hatalar konusuna geçmeden önce aktarım kavramı üzerinde durmak faydalı olacaktır. Kocaman’a göre (1985, s. 197), öğrenme ruhbiliminde aktarım, öğrenilmiş olan davranışların bazı durumlarının yeni bir öğrenme alanında benzer durumlara aktarılması olarak tanımlanmaktadır. Aktarma yapılırken olumlu ve olumsuz olmak üzere iki tepkinin algılanması söz konusudur. Olumlu aktarım, yeni bir davranışı öğrenmeyi kolaylaştırırken olumsuz aktarım ise yeni bir davranışın öğrenilmesini engellemektedir. Bu engelleme, farklı durumlarda farklı tepkiler göstermenin yerine farklı durumlarda aynı tepkilerin gösterilmesi yöneliminden kaynaklanmaktadır. Ana dilinden farklı bir sistem olan yabancı dil öğrenmede de aynı durum söz konusudur. Öğrenen yeni bir duruma yeni bir tepki göstermesi gereken yerde ana dilinin sistemiyle yabancı dilin sistemini bir tutma eğilimi göstermektedir.

Bu türdeki hataları aktarım hataları olarak da adlandırmak mümkündür. Bu hatalar çoğunlukla öğrenenin ana dilinde düşündüğü şeyleri amaç dile olduğu gibi aktarmasıyla yapılmaktadır (Subaşı, 2010, s. 9). Dil öğrenenler her iki dil arasında ortak bir yön bulmaya çalışmaktadırlar. Bunun sonucunda da ana dillerinde sahip oldukları temel dil bilgilerini öğrenmeye çalıştıkları dile yani hedef dile aktarma yoluna gitmektedirler (Ofiaz ve Bolat, 2012, s. 1636). Sonuç olarak bu tür hatalar öğrenenin ana dilinde yer alan (sözlüksel-anlamsal, ses bilimsel, biçim bilimsel, dil bilimsel), öğeleri hedef dile aktarmaları sonucunda ortaya çıkmaktadır.

1.8.2.1.1. Ana Dilden Kaynaklanan Olumsuz Aktarım Hataları (Interlingual/Transfer Erros)

Bu kategorideki hatalar daha önce öğrenilmiş olan dilin etkisiyle oluşan hatalardan sayılmamaktadır. Bunlar amaç dilin yapısının, niteliklerinin, ilkelerinin öğrenene bilindik gelmemesi, dilin yapısında yer alan kavramların öğrenenin zihnine yerleşmesi sonucunda ortaya çıkan hatalardır (Subaşı, 2010, s. 9).

Öğrenenin ana dilindeki alışkanlıkları (dil kuralları, dil sistemi gibi) amaç dildeki kuralları öğrenmeleri sırasında onu engellemekte veya kuralları karıştırmasına sebep olmaktadır (Corder, 1971, ss. 147-159).

1.8.2.1.1.1. Dilsel Özellikleri Açısından Hatalar

Alan yazın incelendiğinde (Keshavarz, 1997; Bargezar, 2013) dilsel özellikleri açısından hataların beş başlık altında tanımlandığı görülmektedir.

1.8.2.1.1.1.1. Yazımsal Hatalar (Orthographic Errors)

“Yazım, bir dili belli kurallar uyarınca yazma, o dildeki sözcükleri yazıda gösterme biçimidir” (Vardar, 1988, s. 230).

Bu tür hatalarda kelime ya da kelimelerin yazımında hata veya eksik harf kullanımından kaynaklanan hata/hatalar olduğu görülmektedir. Öğrenenin yazılı anlatımında “tatil” sözcüğünü “tatıl” şeklinde yazması yazımsal hatalara örnek olarak gösterilebilir.

1.8.2.1.1.1.2. Ses bilimsel Hatalar (Phonological Errors)

“Ses bilimi, sesleri bildirişimdeki işlevleri açısından inceleyen dilbilim dalı.” (Vardar, 1988, s. 176).”

Ses bilimi Bayraktar’a göre (2014, s. 127), bütün dillerdeki ses bilimlerini işlevsel değerleri, anlam ayırıcı özellikleri açısından inceleyip değerlendiren dil bilimi dalıdır. Dil içindeki seslerin işlevlerini incelemek bu seslerin birbirinden ayrılan yanlarını ortaya koymak ve ses dizgelerinin doğasını ortaya koymak ses bilimin amaçlarını oluşturmaktadır. Ses bilimsel hatalar içerisinde bir sesin uzayan yanları, ses birimsel tek tek parçalar ya da seslerin ezgisel ve vurgusal yanlarını içeren özellikler yer almaktadır. Bu özellikler de daha çok konuşma dilinde yer aldığından yazılı anlatımlarda ses bilimsel hataların çözümlenmesi yer almamaktadır.

1.8.2.1.1.1.3. Sözlüksel- Anlamsal Hatalar (Lexico- Semantic Errors)

Bu tür hatalarda daha çok kelime ya da kelimelerin yazımında bir yanlışlık olmamasına rağmen kelimelerin Türkçeye uygun anlamda kullanılmamasından kaynaklanan durum söz konusudur. Yani öğrenenin yanlış sözcük seçiminden kaynaklanan hataları sözlüksel-anlamsal hatalar olarak tanımlamak yerinde olacaktır.

1.8.2.1.1.1.4. Söz dizimsel Hatalar (Syntactic Errors)

Sözdizimi doğal dillerdeki cümle kurma ile ilgili kuralları ve cümleyi oluşturan alt yapıların neler olduğunu ele alır. Cümlenin oluşmasını sağlayan öbek, sözcük ve diğer birimlerin arasındaki ilişkiyi inceler. Öğrenenin yazılı anlatımında Türkçenin cümle yapısına uygun şekilde öğeleri sıralayamamasından kaynaklanan hatalar bu kapsamda değerlendirilecektir.

1.8.2.1.1.1.5. Biçimbilimsel Hatalar (Morphological errors)

Biçimbilim bir dile ait sözcükleri, o sözcüklerin nasıl oluştuklarını ve birbirleriyle olan ilişkilerini inceler. Bu yapıya aykırı olan kullanımlar da biçimbilimsel hataları oluşturur. Öğrenenin biçimbilimsel kuralları bilmemesinden ya da yetersiz bilgiye sahip oluştundan kaynaklanan hatalardır. Özne- yüklem uyumsuzluğu, tamlamalarındaki biçimbirimlerin hata kullanımı ya da ismin hal ekleri başlığı altındaki; yönelme, bulunma, ayrılma ve belirtme eklerinin kullanılmamasından kaynaklanan hatalar bu kapsamda değerlendirilecektir.

1.8.2.1.1.2. Bilişsel İşleme Özellikleri Açısından Hatalar

Bilişsel işleme özellikleri açısından hataların dört temel sınıflandırmada değerlendirildiği görülmektedir (Bargezar, 2013, s. 322).

1.8.2.1.1.2.1. Eksiltme (Omission)

Çoğunlukla işlevsel kelime veya biçimbirimler gibi kullanılması gereken bazı dilsel unsurların çıkarılmasıyla oluşmaktadır (Çetinkaya, 2015, s. 169).

Bu hata türü, herhangi bir bilgi kaybı olmadan kimi ögelerin eksiltilmesi anlamına gelmektedir. Başka bir deyişle, cümle içerisinde olması gereken dilsel ögenin çıkarılması sonucu oluşmaktadır (Corder, 1981, s. 36; akt. Bosnalı ve Topaloğlu, 2018, s. 1207).

1.8.2.1.1.2.2. Ekleme (Addition)

“Bir dönüşüm işlemi sırasında anlama değişikliği getirmeden sözcüğe öge katma.”(Vardar, 1988, s. 93)

Bu tip hatalarda tümceye artık ögeleri, sözcüklere de birtakım eklerin eklenmesi söz konusudur. Öğrenen herhangi bir sözcüğe gerekli olmayan bir ek ekleyebilmektedir.

Ör; “teknolojinin” yerine “teknolojiyinin” yazılması, “yer “ yerine “yeriye” yazılması.

1.8.2.1.1.2.3. Değiştirim (Substitution)

“Anlatım ya da içerik düzleminde bir ögenin yerine bir başka öge koyarak bu değişikliğin öbür düzlemde de herhangi bir değişikliğe yol açıp açmadığını sına; aynı diziler yer alan ögelerden birinin yerine dizimsel düzlemde bir başkasını koyma.”(Vardar, 1988, s. 73)”

Bu tarz hatalar genellikle sözcüğün birebir çevirisinde görülmektedir. Öğrenenin ana dilinde yer alan yapıya benzemeyen bir dil bilgisel yapıyı ana dilindeki durumla özdeş hale getirmesidir (Oflaz ve Bolat, 2012, s. 1638).

Bu türdeki hatalar iki şekilde oluşmaktadır. Bunlardan ilkinde yanlış olan bir öge doğru olan bir ögenin yerine kullanılmakta, ikincisinde ise bir sözcüğün yanlış anlamda kullanılması değiştirim türündeki hataların içerisinde yer almaktadır (Çetinkaya, 2015, s. 170).

Örneğin; “Muhammed” sözcüğünün “Mohammed” şeklinde yazılması.

1.8.2.1.1.2.4. Yer Değiştirme (Permutation)

Özne, nesne ve yüklem çizgisel organizasyonunu belirleyen temel öge dizilişi diller arasında belirli farklılıklar gösterir. Dünya dillerinde temel olarak 6 farklı tip öge dizilişi dikkat çekmektedir. Bunlar SOV, SVO, VSO, VOS, OVS, OSV'dir. Sözü edilen öge dizilişlerinden en sık rastlanılanı, Türkçenin ve (Gagauz ve Karayimce gibi ileri derecede dil ilişkisine maruz kalmış Türk dilleri dışındaki) Türk dillerinin de doğal söz dizimi olan SOV'dir (Demir, 2018, s. 3).

Yer değiştirme ile ilgili hatalarda cümlelerin öğelerinin doğru bir sırada kullanılmaması söz konusudur (Bargezar, 2013, s. 322).

Bu hatalar öğrenenin hedef dilin öğelerini o dilin kurallarına uygun olarak sıralayamaması sonucunda oluşmaktadır.

Örneğin; ama bazı zararları var mesele fisbook ve whatsapp özellikle.

1.8.2.1.1.3. Kaynakları Açısından Hatalar

1.8.2.1.1.4. İletişimsel Özellikleri Açısından Hatalar

1.8.2.2. Dil İçi Gelişimsel Hatalar (Intralingual/Developmental Errors)

Dil içi gelişimsel hatalar dil içi hataların alt kolu gibidir demek yanlış olmaz. Öğrenenin amaç dil ile kurmuş olduğu bağın sınıf içindeki deneyimler, ders kitabı, öğrenenin kendi çalışmasıyla sınırlı olmasından dolayı oluşabilecek olan hatalardır. Bu kategorideki hataların dil içi hatalar ile arasında çok az farklılık vardır (Ghee Seah, 1981, ss. 14-16, akt. Subaşı, 2010, s. 10).

Richards'a (1974, ss. 176-178, akt. Bölükbaş, 2011, s. 1359) göre, dil içi/ gelişimsel hataları dört alt başlık halinde incelemek mümkündür.

1.8.2.2.1. Aşırı Genelleme

Bu hata türü öğrenenin amaç dildeki kural ya da bilgileri benzer başka bir dil bilgisi kuralının kullanımına aktarım yapması ve bu kullanımı da aşırı genelleştirmesi sonucu ortaya çıkmaktadır (Oflaz ve Bolat, 2012, s. 1639).

Bölükbaş'a göre (2011, s. 1359), yabancı dil öğrencisi, amaç dilde öğrenmiş olduğu bir yapıdan hareketle dilin diğer kurallarına ulaşmaya çalışmaktadır. Bu durumda, öğrenen hedef dildeki kimi yapıları aşırı genelleme yaparak birtakım bozuk yapılar oluşturmaktadır. Bu durum genelde öğrenenin öğrenme yükünü eksiltmek için ya da öğrenenin dilin yapısında fazlalık olarak gördüğü bazı kısımları azaltma yöneliminden kaynaklanmaktadır.

Öğrenen iki ayrı doğru yapı için tek bir biçim kullanır. Örneğin, İngilizcede yüklem yalnızca geniş zamanda öznenin üçüncü tekil kişi olması durumunda takı alır. Bunun dışındaki kişi adlarıyla yüklem takısız biçimi kullanılır. Türk öğrenenlerin Türkçede özne yüklem uygunluğuna alışık olmalarına karşın, İngilizce geniş zaman üçüncü tekil kişi takısı öğrenmekte güçlük çekmelerini, aşırı genelleme sonucu olarak açıklayabiliriz (Dede, 1985, s. 130).

1.8.2.2.2. Kural Kısıtlamalarını Bilmeme

Aşırı genelleme türündeki hatalara fazlaca benzeyen bu tür hatalarda öğrenenler dilin kurallarındaki özet sınırlamaları ayıramadıkları için hata yapmaktadırlar. Bilinen kuralların uygulanmaması gereken yapılara uygulanmasıyla dil kurallarına aykırı durumların ortaya çıkmasına dolayısıyla hataya neden olmaktadır (Ceran, Yıldız ve Çakın, 2015, s. 479). Bu türde yapılan hatalar, yabancı dil öğreniminde en çok yapılan hata türleri olarak değerlendirilmektedir. Öğrenenin kuralların sınırlamalarını görmemelerine sebep olan durum genelleme olduğu için bu hatalar aşırı genelleme hatalarını çağrıştırmaktadır (Dede, 1985, s. 130).

1.8.2.2.3. Kuralların Eksik Uygulanması

Öğrenenin anlamlı bir yapı oluşturabilmesi için bilmesi gerekli olan kuralları eksiksiz bir şekilde öğrenip uygulayamamasından veya eksik öğrenmesinden kaynaklanan hatalardır. Öğrenenin doğru cümle kurabilmek için bir kuralın bütün basamaklarını uygulayamadığı

zaman ortaya çıkmaktadır. Özellikle eklerin kullanılması sırasında bu tür hatalarla karşılaşmaktadır.

Örneğin, “Birkaç önemli şeyler söyleyeceğiz.” cümlesinde öğrenenin –ler takısını kullanmaması gerektiğini bilmemesi.

1.8.2.2.4. Yanlış Kavram Geliştirme

Bu hatalar, yabancı dil öğrenimi sırasında bir yapının hata olarak anlaşılması sonucu oluşturulmuş olan bozuk olan yapıları içermektedir. Oluşturulan bu bozuk yapıların hem öğrenenin ana dilinde hem de amaç dilde herhangi bir karşılığı olmayabilir (Bölükbaş, 2011, s. 1360).

Bazı durumlarda öğrenenin hedef dildeki farklılıkları yanlış algılaması sonucunda dilin yapısına ilişkin birtakım yanlış kavramlar geliştirmektedir. Bu tür hatalar da bunun sonucunda ortaya çıkmaktadır (Dede, 1985, s. 131)

2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

2.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırmada öğrenenlerin yazılı anlatımlarının incelenmesinde nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman inceleme tekniğinden faydalanılmıştır. “Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar.”(Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 187).

Öğrenenlerin yaptıkları hataların tespit edilerek bu hataların sınıflandırılmasında ise diğer bir nitel araştırma yöntemi olan hata çözümlemesi yöntemi kullanılmıştır. Türkçe öğrenen B1 seviyesindeki 27 Suriyeli öğrenenin yazılı anlatımları, bulgulara ulaşmak ve tespitler yapmak amacıyla incelenmiştir. Çalışmada standart dil kullanılacaktır.

2.2. ÇALIŞMA GRUBU

Araştırmanın çalışma grubunu 2015-2016 öğretim/öğretim yılında Batman Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi bünyesinde B1 düzeyinde Türkçe öğrenen 27 Suriyeli öğrenen oluşturmaktadır. AOBM’de B1-B2 düzeyindeki öğrenenlerin bağımsız dil kullanabildikleri ifade edilmektedir. B1 düzeyindeki öğrenenlerin deneyimlerini aktarabilecekleri, olaylar hakkında bilgi verebilecekleri, hayallerini, beklentilerini, hedeflerini anlatabileceği, tasarımı ve görüşlerini kısa gerekçeler gösterebileceği ya da bunlara açıklamalar getirebileceği ifade edilmektedir. Yine AOBM’ye bakıldığında B1 düzeyinde öğrenenlerin yazma becerilerinde ilgi alanlarında basit ve kendi içinde bağlantılı metinler yazabildikleri, deneyim ve izlenimlerini içeren yazılar yazabilecek düzeyde oldukları anlatılmaktadır. Bu çalışmada B1 düzeyinde Türkçe öğrenenlerin seçilmesinin nedenini; bağımsız dil kullanabilme yetisini kazanabilmiş olmaları, bilgi, duygu ve tecrübelerini aktarabilecek sözcük dağarcığına sahip olabilmeleri, hedef dildeki sözcüklerin mecaz-yan ve eş-zıt anlamalarını kavramış oldukları düşüncesi oluşturmaktadır. Öğrenenlerin tamamının ana dili Arapça olup yaşları 18- 39 yaş aralığındadır.

2.3. VERİLERİN TOPLANMASI

Bu araştırmanın verileri 2015-2016 öğretim/öğrenim yılında Batman Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi bünyesinde B1 düzeyinde Türkçe öğrenen 27 Suriyeli öğrenene; *“Turizmin bir ülke için önemini anlatınız.”*, *Sizce şu anda dünyadaki en önemli problemler nelerdir? Açıklayınız.*, *“İnternet sizce hayatımızda neleri değiştirmiştir? İnternetin olumlu ve olumsuz yönlerini yazınız.”* şeklinde 3 adet konu başlığı verilerek seçtikleri konu ile ilgili Türkçe kompozisyon yazdırılması sonucunda elde edilmiştir. Öğrenenlerin kompozisyonları yabancı dilde yazma becerisinde kullanılan yöntem ve tekniklerden serbest yazma tekniği kullanılarak oluşturulmuştur.

2.4. VERİLERİN ANALİZİ

Bu çalışmanın veri analizi Sridhar’ın hata çözümlemesinde sıralamış olduğu yöntem dikkate alınarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmada hata türlerinin göreceli sıklık tablosuna yer verilmemiştir. Söz konusu yöntemin aşamalarına aşağıda yer verilmiştir.

Sridhar, (1972, s. 268, akt, Büyükkiz ve Hasırcı, s. 54) hata çözümlemesinde kullanılan yöntemi şöyle sıralamaktadır:

1. Veri toplanması
2. Hataların belirlenmesi
3. Hata türlerinin sınıflandırılması
4. Hata türlerinin göreceli sıklık tablosu
5. Amaç dildeki zorluk alanlarının belirlenmesi
6. İyileştirme çalışmaları

Öğrenenlerin kâğıtları tek tek numaralandırılmış ve yaptıkları hatalar öncelikle ses bilimsel hatalar, biçim bilimsel hatalar, söz dizimsel hatalar, yazım ve noktalama hataları ile süreç odaklı olarak adlandırabileceğimiz ya da diğer bir deyişle unutma kaynaklı hatalar olan bilişsel işleme özellikleri açısından hatalar olmak üzere beş başlıkta sınıflandırılmıştır. Sonrasında her bir hata kendi içinde konuyla ilgili alt başlıklara ayrılarak çözümleme işlemi gerçekleştirilmiştir. Bu alt başlıklarda ses bilimsel hataları; önlük-artlık uyumu, ünsüzlerde ötümlüleşme ve birbirine yakın seslerin karıştırılması sonucu yapılan hatalar oluşturmaktadır. Biçim bilimsel hataları; çokluk eki hataları,

durum eki hataları ve sözlüksel anlamsal hatalar oluşturmaktadır. Söz dizimsel hataları; cümle dizilişi hataları ve tamlama hataları, yazım ve noktalama hataları tek bir başlıkta incelenmiştir. Son olarak bilişsel işleme hatalarını da eksiltme hataları ve ekleme hataları oluşturmaktadır.

Kompozisyonlar üzerinde yapılan hata çözümlemesi bazı hatalarla sınırlı tutulmuştur. Anlatım bozukluğu hatalarına bu çalışmada yer verilmemiştir.

Tablo 7. Türkçe Öğrenen Suriyeli Öğrenenlerin Cinsiyet Dağılımlarına İlişkin Bilgiler

Cinsiyet	N
Kız	13
Erkek	14
Toplam	27

Tablo 7 incelendiğinde araştırmaya katılan Suriyeli öğrenenlerin 13'ünün kız, 14'ünün de erkek olduğu görülmektedir. Öğrenenlerin yaşları 18 ile 39 yaş arasında değişmektedir.

3. BULGULAR VE YORUM

Çalışmanın bu bölümünde Türkçe öğrenen B1 düzeyindeki 27 Suriyeli öğrenenin yazılı anlatımları (kompozisyon kâğıtları) hata çözümlemesi yöntemiyle incelenmiştir. Yapılan bu inceleme sonucunda elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

3.1. HATALARIN ÇÖZÜMLENME AŞAMASI

Bu aşamada öğrenenlerin yazılı anlatımları yukarıda bahsedilen hatalar çerçevesinde ayrı ayrı incelenecektir. Yazılı anlatımları incelenen Suriyeli öğrenenlerin kâğıtlarında ses bilimsel, biçim bilimsel, söz dizimsel hatalar ile yazım ve noktalama hataları açısından değerlendirilecek ve bu hataların çözümlemesi yapılacaktır.

3.1.1. Öğrenenlerin Yazılı Anlatımlarındaki Hatalara İlişkin Bulgular

3.1.1.1 Yazım, Noktalama ve Ses Bilimsel Hatalar

Türkçe hem ünlü hem de ünsüz uyumları olan bir dildir. Ünlü uyumu önlük-artlık ve düzlük yuvarlaklık olmak üzere iki alt başlıkta incelenmektedir. Önlük- artlık uyumunda a, ı, u, o arka damak ünlüleri e, i, ü, ö ise ön damak ünlüleri olarak ikiye ayrılmıştır. “Eklenmede sözcüğün son hecesindeki ünlünün sözcüğe eklenecek olan ekin art damak sesleri mi yoksa ön damak seslerini mi barındıracağını belirlemesidir.” Düzlük-yuvarlaklık uyumu kelimenin ilk hecesinde düz bir ünlü bulunuyorsa ardından gelecek olan hecelerde sadece düz; yuvarlak ünlü bulunuyorsa ardından gelecek ünlü dar-yuvarlak veya düz-geniş ünlülerin kullanılması kuralıdır. Sınırlı bir uyum olup sıklıkla ortaya çıkmamaktadır (Yılmaz, 2016, s. 11). Arapçada ise böyle bir uyum bulunmamaktadır.

Önlük-artlık uyumu hataları Suriyeli öğrenenlerin yazılı anlatımlarındaki sorunlardan biridir. Öğrenenler yazılı anlatımlarında kullandıkları sözcüklerde ve eklerde bu uyuma ait kuralı uygulamakta sorun yaşamaktadır. Öğrenenlerin bu hataları yapma nedenlerini Türkçedeki ünlü harfleri tam olarak ayıramamaları ve önlük- artlık uyumunun temel

kuralını yeterince kavrayamamaları, Türkçede Arapçadan farklı ünlülerin olması şeklinde açıklayabiliriz.

3.1.1.1.1 Önlük- Artlık Uyumu Hataları

Ö1: Bu yüzden hayatımdaki en önemli broblem savaşı ve **yapançi** ülkede **yapançi** hayatımdır.

Bu yüzden hayatımdaki en önemli problem savaş ve yabancı bir ülkedeki yabancı hayatımdır.

Ö3: **Bareşa** çağırıyorum.

İnsanları barişa davet ediyorum.

Ö5: Çünkü tatilinizde rezervasyondan meşgöl **olmiyeceksiniz**.

Çünkü tatilinizde rezervasyonla meşgul olmayacaksınız.

Ö6: İnternet hayatımızda neler neler **değiştirdi**.

İnternet hayatımızda neleri değiştirdi?

Ö7: İnternit dünyayı bir küçük köye çevremiş ve yeni zamanda iletişim **kolaylaştırmış**

Günümüzde internet dünyayı bir küçük köye çevirdi ve iletişimi de kolaylaştırdı.

ama bazı zararları var mesele fisbook ve whtsapp **ozellikle**.

İnternetin mesela facebook ve özellikle whatsapp gibi bazı zararları var.

biraz olumsuzlukları var çünkü insanları çoğu onu **kullamansinden** faydalanmıyorlar ve kotu bir şekilde ve olumsuz bir şekilde kolanıyorlar.

İnternetin bazı olumsuzlukları var ancak insanların çoğu onu doğru kullanmayı bilmiyorlar, onun kötü ve olumsuz taraflarını kullanıyorlar.

Ö8: **Beyanlar** eskiden eğer bilmiyorlardı yemek pişir telefon konuşuyorlardı annesine ve tarif etiyordu.

Eskiden bayanlar eğer yemek pişirmeyi bilmiyorlarsa telefonda anneleriyle konuşuyorlar ve anneleri de onlara tarif ediyordu.

Çocuklarde çok şeyler internetten anlamıyorlar işte bu sebep gerek çocuklar babası ve annesi bakmak lazım çocukları ne seyretiyorlar ne anlatıyorlar.

Çocuklar da internetin çok şeyini anlıyorlar işte bu yüzden anne ve babalar çocuklarının ne seyrettiklerini ve ne anlattıklarını sürekli kontrol etmeleri gerekiyor.

Bu kadar internetten **hayatımızde** değiştirmiştir.

İnternet hayatımızı bu kadar çok değiştirmiştir.

Ö9: Ülkemizin hangi **bölgesine** gidersek **gidelim** bu tür zenginliklerle karşılaşmamız mümkündür.

Ülkemizin hangi bölgesine gidersek gidelim her zaman bu tür zenginliklerle karşılaşabiliriz.

türkiye dört mevsimin yaşandığı, her **mevsimde** de **ülkenin çeşitli** yörelerinde dört **mevsimin** bir andan yaşandığı bir konuma sahiptir.

Türkiye dört mevsimin bir arada yaşandığı, her mevsimde çeşitli yörelerinde çok güzel manzaraların olduğu bir ülkedir.

Ö15: **arkadaşlerimizla** kunuşa biliriz, sevdımız insanlara kunuşabiliriz. iyki internet var hayatımızda hiç kimsei merak etmyoruz internet saysende.

Arkadaşlarımızla ve sevdiğimiz insanlarla konuşabiliriz. İyi ki hayatımızda internet var çünkü onun sayesinde hiç kimseyi merak etmiyoruz.

Ö17: İstanbul çok güzel bir şehir **çünkü** bu şehir içinde fazla teşitli var.

İstanbul çok güzel bir şehir çünkü şehrin içinde çok çeşitlilik var.

Ö21: Çünkü ben dört yıl **ülkemi** bıraktım yani **arkadaşlerim** ve **döstlerim** görmuyurum sadece sosyal midiya konuşuyurum.

Çünkü ben dört yıl önce ülkemi bıraktım yani arkadaşlarımı ve dostlarımı görmüyorum sadece sosyal medya aracılığıyla konuşuyorum.

Bazen zarar var ama **benim için** daha çok faydalar var en iyi bir şey dünyada çıktı internetir.

İnternetin bazı zararları var ama benim için çok faydası var. Bence dünyadaki en iyi buluş internettir.

Ö23: Olumlu ve olumsuz ve sen **seçenekta** serbestsin.

İnternetin olumlu ve olumsuz tarafları var ve sen istediğin tarafını seçmekte serbestsin.

Ö27: Tarihe **baktığımızda** iki büyük dünya savaşı olduğunu görürüz.

Tarihe baktığımızda iki büyük dünya savaşının olduğunu görürüz.

3.1.1.1.2. Ünsüzlerde Ötümlüleşme (Sert Sessiz) Hataları

Ünsüz uyumu ünsüz olan seslerin boğumlanma yani seslerin gırtlaktan çıkış yerleriyle ilgilidir. Türkçede sözcükler eğer sert sessizlerle bitiyorsa ona gelecek olan ek de sert sessiz olur. Yani sözcüğün sonundaki sert ünsüz, sözcüğe eklenecek olan ünsüzü kendisine benzettir. Arapçada ünsüz uyumu bulunmamaktadır; ancak öğrenenlerin yazılı anlatımlarında bu türden hataları oldukça az yaptıkları görülmüştür. Bu da öğrenenlerin ünsüz uyumunu ünlü uyumuna göre daha iyi kavranmış olduklarını göstermektedir. 27 öğrenenden sadece 3 öğrenenin bu hatayı yapmış olması da bunun kanıtı gibidir. Yapılan hataların öğrenenlerin yeterince dikkat etmemeleri ve konuşma dilini kullanmaları yani konuştukları gibi yazmayı tercih etmeleri sonucunda yapıldığını söyleyebiliriz.

Ö3: Savaş, restgele, ölmek, kovlamak hayatımız gerçeğe **savaştır**.

Savaş, rastgele ölümü kovalamak, hayatımız gerçeğe savaştır.

Ö6: insan hastande hastayta de alışveriş **internetden** yapıyor.

İnsan hastanede hastayken de alışverişini internetten yapıyor.

Ö21: Hayatımızda en önemli bir şey **internetdir**.

Hayatımızdaki en önemli bir şey internettir.

3.1.1.2. Birbirine Yakın Seslerin Karıştırılması Sonucu Yapılan Hatalar

Bir dildeki seslerin birtakım sembollerle ifade edilmesine harf adı verilmektedir (Yaman, 2004, s. 32). Harflerin de belli bir sıraya göre dizilmesi sonucu oluşan bütüne de alfabe denilmektedir (Türkçe Sözlük, 2011, s. 91).

Türkçenin ve Arapçanın alfabe farklılıkları doğal olarak harflerdeki farklılığı da beraberinde getirmiştir. Arapça ünsüz ağırlıklı bir alfabe Türkçe ise ünlülerin bol olduğu bir alfabedir. Arapçada ünlü harfler yazı dilinde her zaman gösterilmemekte dolayısıyla da öğrenenler Türkçe yazılı anlatımlarında kendi alfabelerini dikkate alarak sesli harfleri yazmada sıkıntı çekmektedirler.

Türk alfabesindeki /a/,/e/,/ı/,/i/,/o/,/ö//u/,/ü/ ünlülerine karşılık olarak Arap alfabesinde /a/ sesi yerine / \ / harfinin; /o/ /u/ ve /v/ sesi yerine de / ɔ / harfinin; /i/,/y/ sesleri yerine / ɟ / seslerinin kullanılıyor olması da öğrenenlerin sesler arasındaki ayrımı tam anlamıyla yapamamalarının önündeki engellerden biridir. Harfler arasındaki ayrımın net olmaması da öğrenenlerin hata yapmalarına sebep olmaktadır. Türkçedeki /ı/ sesinin Arap alfabesinde olmaması da Suriyeli öğrenenlerin yazılı anlatımlarında bu hatayı yapmalarını kolaylaştırmış olabileceği ihtimalini güçlendirmektedir.

İncelenen yazılı anlatımlarda öğrenenlerin en çok /ı/ /i/ seslerini birbirine karıştırdıkları görülmektedir. Ayrıca birbirine yakın olan seslerin karıştırılması ile ilgili hatalarda öğrenenlerin önlük-artlık uyumuna dikkat etmemeleri sonucu yapmış oldukları hatalar da bulunmaktadır.

Ünlüler kadar çok hata yapmasalar da ünsüzlerde de birtakım hatalar yapılmıştır. Özellikle ötümsüzleşmeyle ilgili hataların yapıldığı ve /ğ/ ünsüzünün yerine /y/ ünsüzünün kullanıldığı da görülmektedir.

3.1.1.2.1. /ı/, /i/ Seslerinin Karıştırılması Sonucu Yapılan Hatalar

Ö6: İnternet hayatımızda neler neler **değiştirdi**.

İnternet hayatımızda neleri değiştirdi?

Bu **internetin** değiştirmesine.

Bu internetin hayatımızı değiştirmesindedir.

Mesla ben önceki kitaptan çalışıyordum ama şimdi internet çalışıyorum ve gözlerimi çok zarar verir biliyorumda bu yanlışlık davem ediyorum ve hapimiz buyla davem **ediyoruz**.

Mesela ben önceden kitaptan çalışıyordum ama şimdi internetten çalışıyorum ve bu gözlerime çok zarar verir biliyorum ama yanlış yapmaya devam ediyorum. Hepimiz bu böyle yapmaya devam ediyoruz.

Ö7: İnternet **dünyayı** bir küçük köye çevirmiş ve yeni zamanda iletişim **kolaylaştırmış**.

Günümüzde internet dünyayı küçük bir köye çevirdi ve iletişimi kolaylaştırdı.

Ö8: **Bazı** şeyler olumlu yaptı bazı şeylerde olumsuz.

Bazı şeyleri olumlu yaparken bazı şeyleri de olumsuz yaptı.

Eskiden gibi insanlar herşey kendine yapıyorlardı, **alışveriş**, su faturası, telefon faturası, doğalgaz faturası gidiyorlardı ve ödeme yapıyorlardı.

Eskiden insanlar su faturası, telefon faturası, doğalgaz faturası ödemeyi ve alışveriş yapmayı yani her şeyi kendileri yapıyorlardı.

Ö9: Ülkemizin **hangi bölgesine** gidersek **gidelim** bu tür zenginliklerle karşılaşmamız mümkündür.

Ülkemizin hangi bölgesine gidersek gidelim bu tür zenginliklerle her zaman karşılaşabiliriz.

Ülkemizin turizm **konusundaki zenginliği** sadece tarihi kalıntılar ile sınırlı değildir elbette.

Elbette ülkemizin turizm konusundaki zenginliği sadece tarihi kalıntılar ile sınırlı değildir.

türkiye dört mevsimin yaşandığı, her **mevsimde** de **ülkenin çeşitli** yörelerinde dört **mevsimin bir** andan yaşandığı bir konuma **sahiptir**.

Türkiye dört mevsimin bir arada yaşandığı bir konuma sahiptir.

Bir **köşesinde** kar yağarken bir köşesinde deniz girip kumsalda güneşlenmek mümkündür.

Bir köşesinde kar yağarken bir köşesinde denize girip kumsalda güneşlenmek mümkündür.

Ö15: Şu anda hayat internet olmuş birçok şeyler gerekli şeyler internet uzerende yapabiliriz: telfon, araba, ev saten alabiliriz şu andaki **hayatmiz** yuzde 75%internet olmuş.

Şu andaki hayatımızın yüzde 75'i internet olmuş. İnternetten birçok gerekli şey: telefon araba, ev satın alabiliriz.

arkadaşlerimizla kunuşa biliriz, **sevdiğimiz** insanlara kunuşabiliriz.

Arkadaşlarımızla ve sevdiğimiz insanlarla konuşabiliriz.

Ö20: İnternet **hayatımızdaki** çok önemli çünkü hayatımıza her zaman teknolojya girer.

İnternet hayatımızdaki çok önemli bir gelişme, çünkü teknoloji hayatımıza her zaman girebilir.

Ö21: Bazen zarar var ama **benim için** daha çok faydalar var en iyi bir şey dünyada **çikti internetir.**

Bazen zararı var ama benim için daha çok faydası var, bence dünyadaki en iyi buluş internettir.

Hatta **alışveriş** yaparkan, yemk yaparkan interneta bak, yani internete sonra her şey kolaydır ve yakındır.

Hatta alışveriş yaparken, yemek yaparken internete bak, yani internetten sonra her şey kolaydır ve yakındır.

Ö22: Olumsuzları işe ozellikle öğrenler için bir vakit **kaybinin şahaşi** olmuş maalesef çünkü **zamanların** çoğunu inetrnet üzerinde geçiyorlar ve bunu karşılaşmak için biraz şuurlu olmalıyız.

Olumsuz yanları ise özellikle öğrenenler için vakit kaybı yeri olmuş durumda. Çünkü zamanlarının çoğunu internette geçiriyorlar. Bu durumla karşılaşmamak için bilinçli olmalıyız.

3.1.1.2.2. /e/, /i/ Seslerinin Karıştırılması Sonucu Yapılan Hatalar

Ö7: mesele ne **istersin** çıkara bilirsin.

Mesela ne istersen bulabilirsin.

Ö9: O zaman bu güzelikler gerçek **değirini** almış olacaktır.

O zaman bu güzellikler gerçek değerini almış olacaktır.

Ö15: Şu anda hayat internet olmuş birçok şeyler gerekli şeyler internet **uzerende** yapabiliriz: telfon, araba, ev saten alabiliriz şu andaki hayatımız yuzde 75%internet olmuş.

Şu andaki hayatımızın yüzde 75'i internet olmuş. İnternetten birçok gerekli şey: telefon araba, ev satın alabiliriz.

3.1.1.2.3. /e/, /ı/ Seslerinin Karıştırılması Sonucu Yapılan Hatalar

Ö3: Sadece bir el **atış** çıkar.

Sadece bir el ateş çıkarır.

3.1.1.2.4. /o/, /ö/ Seslerinin Karıştırılması Sonucu Yapılan Hatalar

Ö7: ama bazı zararları var mesele fisbook ve whtsapp **ozellikle**.

Mesela, facebook ve özellikle whatsappın bazı zararları var.

Ö15: dünyada ne olyursa ne haber varsa internet uzere **öğrenabiliriz**.

Dünyada ne olup bittiğini internetten öğrenebiliriz.

Ö22: Olumsuzları işe **ozellikle** öğrenler için bir vakit kaybinin şahaşi olmuş maalesef çünkü zamanların çoğunu inetrnet üzerinde geçiyorlar ve bunu karşılaşmak için biraz şuurlu olmalıyız.

Olumsuz yanları ise özellikle öğrenenler için vakit kaybı yeri olmuş durumda. Çünkü zamanlarının çoğunu internette geçiriyorlar. Bu durumla karşılaşmamak için bilinçli olmalıyız.

3.1.1.2.5. /u/, /ü/ Seslerinin Karıştırılması Sonucu Yapılan Hatalar

Ö1: **çunku** şehirleri, sokakları, parkları, binaları ve insanlarını çok seviyorum.

Çünkü şehirleri, sokakları, parkları, binaları ve insanlarını çok seviyorum.

Ö17: **İstanbul** çok güzel bir şehir **çünkü** bu şehir içinde fazla çeşitli var.

İstanbul çok güzel bir şehir çünkü bu şehrin içinde çok çeşitlilik var.

Ö20: bu **yüzden** öğrenmemiz gerek.

Bu yüzden öğrenmemiz gerekli.

Ö21: **uçak** gibi.

Uçak gibi.

Ö22: **dunyayı** bir köye çeviren bir şeydi.

Dünyayı köye çeviren bir şeydir.

Ö24: şehir hem **Türkiye'nin** hem de Avrupa'nın en kalabalık şehridir.

Şehir hem Türkiye'nin hem de Avrupa'nın en kalabalık şehridir.

3.1.1.2.6. /ü/, /ö/ Seslerinin Karıştırılması Sonucu Yapılan Hatalar

Ö4: **Gönümüzlerde** en önemli bir şey teknolojidir.

Gönümüzde en önemli bir şey teknolojidir.

Ö16: bir yondan süriyeden güç edilen mülteciler kendi yurtlarından **güç** ettiriliyor.

Bir yandan Suriye'den göç eden mülteciler kendi yurtlarından göç ettiriliyor.

Ö20: Bide **kütüyü** de var.

Bir de kötülüğü var.

3.1.1.2.7. /o/, /u/ Seslerinin Karıştırılması Sonucu Yapılan Hatalar

Ö1: ama Tam rahat etmem **Suriye'de** olur.

Tam anlamıyla Suriye'de rahat edebilirim.

Ö15: bazı insanlar internet sayesinde **evleniyorlar**.

Bazı insanlar internet sayesinde evleniyorlar.

arkadaşlerimizle **kunuşa biliriz**, sevdiğimiz insanlara **kunuşabiliriz**.

Arkadaşlarımızla ve sevdiğimiz insanlarla konuşabiliriz.

3.1.1.2.8. /a/, /e/ Seslerinin Karıştırılması Sonucu Yapılan Hatalar

Ö3: Savaş, **restgele**, ölmek, kovlamak hayatımız gerçeğe savaştır.

Savaş, rastgele ölümü kovalamak, hayatımız gerçeğe savaştır.

Ö5: Evden çıkmadan pasaportunuz, kimlik, uçak bileti ve **cüzdeninizin** almanız çok lazımdır.

Evden çıkmadan önce mutlaka pasaportunuzu, kimliğinizi, uçak biletinizi ve cüzdanınızı yanınıza almalısınız.

Ö11: **çok** kişi internet **sayasinde** pis işlere karışıyor.

Çoğu kişi internet yüzünden pis işlere karışıyor.

Ö15: dünyada ne olursa ne haber varsa internet uzere **öğrenabiliriz**.

Dünyada ne olup bittiğini internet üzerinden öğrenebiliriz.

Ö19: Şimdi bence de en iyi internette tanışmaktır, özellikle şimdi Suriye’de her bir aile dört beş parça oldu, her **parçe** bir ülkede.

Şimdi bence de en iyisi internette tanışmaktır, özellikle şimdi Suriye’de her bir aile dört beş parça oldu, her parça bir başka ülkede.

Yeni ilerler zamanlarda Dikkatli olmalıyız.

Yani ilerleyen zamanlarda dikkatli olmalıyız.

Ö21: Hatta alışveriş **yaparkan**, yemek **yaparkan interneta** bak, yani internete sonra her şey kolaydır ve yakındır.

Hatta alışveriş yaparken, yemek yaparken internete bak, yani internetten sonra her şey kolaydır ve yakındır.

3.1.1.2.9. /a/, /ı/ Seslerinin Karıştırılması Sonucu Yapılan Hatalar

Ö4: Çünkü onlar böyle bir şey görmediler hayatlarını çok zor oluyordu eskide **ulaşam** ve internet yoktur bazıları çocukların yurt dışında yaşıyorlar senelerde görmüyorlar ve hatırlarını bilmiyorlar.

Çünkü onlar hayatlarında böyle bir şey görmediler, eskiden hayatları çok zordu. Ulaşım ve internet yoktu. Bazılarının çocukları yurt dışında yaşıyorlar. Aileleri onları senelerce görmüyor ve ne durumda olduklarını bilmiyorlar.

Ö5: küçük bir **sert** çantası alabilirsiniz.

Küçük bir sırt çantası alabilirsiniz.

3.1.1.2.10. /c/, /ç/ Seslerinin Karıştırılması Sonucu Yapılan Hatalar

Ö8: Çocuklarde çok şeyler internetten anlıyorlar işte bu sebep gerek **çocuklar** babası ve annesi bakmak lazım çocukları ne seyretiyorlar ne anlatıyorlar.

Çocuklar da internetin çoğu şeyini anlıyorlar işte bu yüzden anne ve babaların çocuklarının ne seyrettiklerini ve ne anlattıklarını sürekli kontrol etmeleri gerekiyor.

3.1.1.2.11. /p/, /b/ Seslerinin Karıştırılması Sonucu Yapılan Hatalar

Ö1: ama şimdi başka ülkede **yapanciz**

Ama şimdi bir başka ülkede yabancımız.

Bu yüzden hayatımdaki en önemli **broblem** savaşı ve yapanci ülkede yapanci hayatımdır.

Bu yüzden hayatımdaki en önemli problem savaş ve yabancı bir ülkedeki yabancı hayatımdır.

Ö13: Biri yeni bir ülkeye gidince haritayla **takib** edebilir.

Bir kişi başka bir ülkeye gittiğinde haritayı internetten açıp gideceği yerleri taZaman edebilir.

Ö8: Çocuklarde çok şeyler internetten anlamıyorlar işte bu **sebeb** gerek çocuklar babası ve annesi bakmak lazım çocukları ne seyretiyorlar ne anlatıyorlar.

Çocuklar da internetten çok şey anlıyorlar, işte bu yüzden anne ve babalar çocukları ne seyrediyorlar ne anlatıyorlar diye sürekli kontrol etmelidir.

Ö24: İstanbul asırlardır pek çok devlete ev **sahibliği** yapması ve çok önemli ticari merkezler üzerinde köklü bir kültür birikimini ve tarihi eserleri da barınmakatdır.

İstanbul asırlardır pek çok devlete ev **sahipliği** yapması ve çok önemli ticari merkezler üzerinde köklü bir kültür birikimini ve tarihi eserleri da barınmakatdır.

3.1.1.2.12. /s/, /z/ Seslerinin Karıştırılması Sonucu Yapılan Hatalar

Ö6: **Herkez** kendi kendine internetine açar buda bir olumsuzdur.

Herkes kendi internetini açıyor bu da bir olumsuzluktur.

Ö18: Ayasofya, Yıldız sarayı, **Boğas** Köprüsü, Çamlıca

Ayasofya, Yıldız sarayı, Boğaz Köprüsü, Çamlıca

3.1.1.2.13. /ğ/,/y/ Seslerinin Karıştırılması Sonucu Yapılan Hatalar

Ö20: bu şey adı internet hayatımıza girdik **deyiştirdik**.

Bu şeyin adı internet, hayatımıza girdi ve hayatımızı deyiştirdi.

3.1.1. 3. Biçim bilimsel-Söz Dizimsel Hatalar

Çokluk eki Türkçede sayı sıfatlarından sonra gelen isimlerde ve çokluk anlamı ifade eden sözcüklerden sonra kullanılmaz. “Arapçada iki çeşit çoğul vardır. İlki sâlim çoğul (السَّالِمُ الْجَمْعُ)’dur ki müfredinin asıl harfleriyle harekelerini korur. İkincisi ise kırık çoğul (مُكْسَرُ الْجَمْعُ) ‘dur ki, tekiline harflerin eklenmesi veyharflerin atılması sonucunda; ya da harekelerinin deyiştirilmesi suretiyle müfredinin yapısının bozulması/kırılması yoluyla olur.”(Baha’uddîn, 2015, s. 160).

Öğrenenlerin yazılı anlatımlarında çokluk eki ile ilgili yapmış oldukları hataların büyük bir kısmının sayı bildiren ve çokluk anlamı ifade eden sözcüklerden sonra çokluk eki kullanmalarından kaynaklanan hatalardan oluştuğu görülmektedir.

3.1.1.3.1. Çokluk Eki Hataları

Ö3: **nedenler** çocuk hayati cehenem oluyor, korkuyor, ağlıyor.

Neden çocukların hayati cehennem oluyor, çocuklar korkuyor, ağlıyor?

Ö5: Birkaç önemli **şeyleri** söyleyeceğiz.

Birkaç önemli şey söyleyeceğiz.

Ö8: İnternet çok **şeyler** hayatımızda değiştirmiş.

İnternet hayatımızdaki çoğu şeyi değiştirdi.

Bu kadar olumlu **şeyler** yaptı ama var daha şeyler olumsuz old internetten sonra

Bu kadar olumlu şey yapıldı internetle ama internetten sonra olumsuz şeyler de oldu.

Çocuklarde **çok şeyler** internetten anlıyorlar işte bu sebep gerek çocuklar babası ve annesi bakmak lazım çocukları ne seyretiyorlar ne anlatıyorlar.

Çocuklar da internetten çok şey anlıyorlar, işte bu yüzden anne ve babalar çocukları ne seyrediyorlar ne anlatıyorlar diye sürekli kontrol etmelidir.

Ö12: En önemli **faaliyetler** yatırım bölgelerde turist artırmak.

En önemli faaliyet yatırım bölgelerinde turist sayısını artırmaktır.

Ö14: Onu **çok şeyler** hayatımızda için kullanıyoruz.

Onu hayatımızdaki birçok şey için kullanıyoruz.

İnternet üzerinde de başka çok **işlemler** yapabiliriz.

İnternette birçok işlem yapabiliriz.

Mesela ev **eşyaları** otobüs bileti, elektrik aletleri ve **çok şeyler**.

Mesela ev eşyası, otobüs bileti, elektrikli ev aletleri ve daha pek çok şey alabiliriz.

Ö15: Şu anda hayat internet olmuş **birçok şeyler** gerekli şeyler internet uzerende yapabiliriz: telfon, araba, ev saten alabiliriz şu andaki hayatmiz yuzde 75%internet olmuş.

Şu andaki hayatımızın yüzde 75'i internet olmuş. İnternetten birçok gerekli şeyi: telefon araba, ev satın alabiliriz.

Ö18: Türkiye’de gezecek birçok **yerler** var.

Türkiye’de gezilecek birçok yer var.

Ö19: Dünyada yeni haberleri bakıyoruz, bide **dizilerin haberleri** devam ediyoruz.

Dünyadaki yeni haberlere bir de dizi haberlerine bakıyoruz.

Ö21: Bazen zarar var ama benim için daha çok **faydalar** var en iyi bir şey dünyada çıktı internetir.

Bazen zararı var ama benim için daha çok faydası var, bence dünyadaki en iyi buluş internettir.

Ö23: İşlemler ve **ulaşım**lar dah hızlı oldu.

İşlemler ve ulaşım daha hızlı oldu.

3.1.1.3.2. Durum Eki Hataları

Türkçede ismin yalın hali, -i hali (belirtme), -e hali (yönelme), -de hali (bulunma) ve –den çıkma/ayrılma olmak üzere beş hali bulunmaktadır. Bu haller ismin sonuna ilgili ekin getirilmesi sonucunda oluşmaktadır. İsme getirilen bu ekler ünlü uyumuna göre değişiklik göstermektedir. Bu durum Arapçada farkı şekillerde yapılmaktadır.

“Arapçada, ref, nasb ve cer hallerine karşılık Türkçede yalın hâli, -i hali (belirtme), -e hali (yönelme), -de hali(bulunma), -den hali (ayrılma) halleri mevcuttur. Ref hâline yalın hâl, nasb ve cer hallerine ise diğer haller karşılık gelir.” (Baha’uddîn, 2015, s. 207)

Öğrenenlerin yazılı anlatımlarında durum eki ile ilgili yapmış oldukları hatalarda en çok belirtme eki ile yönelme ekini birbirinden ayırmada sorun yaşadıkları görülmüştür. “Ona” ve “onu” ayrımını net olarak yapamadıkları saptanmıştır. Arapçada tümce içerisinde bu sözcükler kullanılacaksa fiile bitişen tek bir zamir kullanmak yeterlidir. Oysaki Türkçede

fiil zamirden ayrıdır ve zamirler erkek ya da dişi olarak ayrılmaz. Öğrenenin nerede “ona” nerede “onu” kullanması gerektiği ayırımına varamaması onun çelişkide kalmasına neden olacaktır. Arapçada bunu (هل تببتك) “*ketebelehu*” (ona yazdım) gibi tek bir sözcükle ya da bu kelimeye ön ek ekleyerek (هل لي تببتك) “*ketebtu ileyhi*”, (onu yazdım) şeklinde ifade edebilecektir (Subaşı, 2010, s. 12)

Daha kapsamlı bilgi vermek gerekirse; Arapçada zamirler de munfasıl (ayrı) ve muttasıl (bitişik) zamir olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Arapça fiil çekimleri zamirlere göre birtakım ekler almaktadır. Bu ekler erkek (müzekker) ve dişi (müennes) de farklılık göstermektedir. Muttasıl zamirler hem fiile hem de isimlerin ve harf-i cer gibi harflerin sonuna da birleşebilmektedir. Zamir fiilin sonuna birleştiğinde o fiilin fâili yani öznesi olmaktadır. Arapçada müzekker için, “**Onu bekledim.**” tümcesi Arapçada “*İntazarathu*” (هت رظتن) ; “**Ona dedim**” tümcesi de “*kultlehu*” (هل تلق) biçiminde ifade edilmektedir. “Onu” ve “Ona” anlamı, fiilin sonundaki kişi zamirinin çekimlenmesi sonucunda belirlenmektedir. Öğrenenlerin ana dillerinde yer alan bu kuralı hedef dile uyguladıkları yani olumsuz aktarma yaptıkları ve bunun sonucunda da hata yaptıkları görülmektedir. Bulunma durum eki yerine çıkma/ayrılma eki yazmalarının nedeni de Arapçadaki kullanımın Türkçeden farklı olmasıdır.

3.1.1.3.2.1. Belirtme Durumu Eki Hataları

Ö1: geçen **günlere** özliyorum.

Geçen günleri özliyorum.

Ö5: Evden çıkmadan **pasaportunuz, kimlik, uçak bileti** ve **cüzdeninizin** almanız çok lazımdır.

Evden çıkmadan önce pasaportunuzu, kimliğinizi, uçak biletinizi ve cüzdanınızı yanınıza almanız çok önemlidir.

Ö6: İnternet hayatımızda **neler neler** değiştirdi.

İnternet hayatımızda neleri değiştirdi?

çünkü **her şey** insan kendi kendine yapmalıdır.

Çünkü insan her şeyi kendisi yapmalıdır.

Biz önceki her sabah **televizyon** açar ve aileyle beraber **heberler** izliyorduk ama şimdi oda biti.

Biz önceden her sabah televizyonu açıyor ve ailemle beraber haberleri izliyorduk ama şimdi o da bitti.

ama hayat daha kolay oldu her şey internet bağıyor ve insan daha rahat **işlerin** yapıyor.

Ama hayat daha kolay oldu her şey internete bağlanıp yapılıyor. İnsan işlerini daha rahat yapıyor.

Ama şimdi bir seniye **internet** açar ne istiyor haman açıyor.

Ama şimdi bir saniyede interneti açıyor ne istiyorsa hemen bakıyor.

insan hastande hastayta de **alışveriş** internetden yapıyor.

İnsan hastanede yatarken de alışverişi internetten yapıyor.

Ö7: İnternit dünyayı bir küçük köye çevremiş ve yeni zamanda **iletişim** kolaylaştırmış.

İnternet dünyayı küçük bir köye çevirmiş ve zamanımızda iletişimi kolaylaştırmıştır.

Ö8: Bazi **şeyler** olumlu yaptı bazı **şeylerde** olumsuz.

Bazı şeyleri olumlu yaparken bazı şeyleri de olumsuz yaptı.

Ö13: **İnternet** artık hayatımızda önemli olarak kullanıyoruz.

İnterneti artık hayatımızda sürekli kullanıyoruz.

Örenciler **dersler, ödevler araştırma** internetle kolayca yapabilirler.

Öğrenenler derslerini ve araştırma ödevlerini internetten kolayca yapabilirler.

Ö19: kısaca internet çok önemli bizim için, bu yüzden **iyi tarafı** kullanmalıyız, kötü **tarafı** kullamamalıyız.

Kısacası internet bizim için çok önemli, bu yüzden internetin iyi tarafını kullanmalıyız, kötü tarafını kullanmamalıyız.

Ö20: **Biz** arkadaşımıza ve akrabamıza uzakıyor.

Bizi arkadaşımızdan ve akrabamızdan uzaklaştırıyor.

Biz internete her şey alabilir, öğrenebilir, anlatabilir.

Biz internetten her şeyi alabilir, öğrenebilir, başkasına anlatabiliriz.

Ö21: Çünkü ben dört yıl ülkemı bıraktım yani **arkadaşlerim** ve **döstlerım** görmuyurum sadece sosyal midiya konuşuyurum.

Çünkü ben dört yıl önce ülkemi terk ettim artık arkadaşlarımı ve dostlarımı görmüyorum onlarla sadece sosyal medya aracılığıyla konuşuyorum.

Bunun için **internet** çok seviyorum artık onu vazgeçmiyorum.

Bunun için interneti çok seviyorum artık ondan vazgeçemiyorum.

Ö22: Olumlulardan hangi bilgiyi istersen onu saniyeler içinde uluşursun ve aynı zaman rahta bir şekilde **iletişim** kolaylaştıran bir araçtır.

Olumlu yönlerinden biri hangi bilgiyi istersen ona saniyeler içinde ulaşıyorsun. İnternet aynı zamanda iletişimi kolaylaştıran bir araçtır.

Ö24: İstanbul asırlardır pek çok devlete ev sahipliği yapması ve çok önemli **ticari merkezler** üzerinde köklü bir kültür birikimini ve tarihi eserleri da barınmakatdır.

İstanbul asırlar boyunca pek çok devlete ev sahipliği yapmış, çok önemli ticaret merkezlerini, köklü bir kültür birikimini ve tarihi eserleri de barındırmaktadır.

Ö25: Denizi, Ağacı, **sokaktı**, şahirleri.

Denizini, ağacını, sokağını ve şehirlerini seviyorum.

Ama ben sürkli **İstanbul'a** seviyorum.

Ama ben İstanbul'u her zaman seviyorum.

3.1.1.3.2.2. Yönelme Durumu Eki Hataları

Ö5: Kalabalık yeriye gitmeye zorunda değildir, **herssizlardan** çok dikkat edin.

Kalabalık yerlere gitmek zorunda değilsiniz, hırsızlara karşı çok dikkatli olun.

Ö6: Mesla ben önceki kitaptan çalışıyordum ama şimdi internet çalışıyorum ve **gözlerimi** çok zarar verir biliyorumda bu **yanlışlık** davem ediyorum ve hapimiz buyla davem ediyoruz.

Mesela ben önceden kitaptan çalışıyordum ama şimdi internetten çalışıyorum. Bu durum gözlerime çok zarar veriyor biliyorum ama yine de bu yanlış yapmaya devam ediyorum aslında hepimiz böyle yapmaya devam ediyoruz.

Ö8: Eskiden insanlara akşam yemekten sonra toplanıyorlar ve sohbet ediyorlardı ama şimdi şimdi herkes yemekten sonra herkes **odası** gidiyor ve hiç konuşmuyor.

Önceden insanlar akşam yemeğinden sonra toplanıp sohbet ediyorlardı ama şimdi yemekten sonra herkes odasına gidiyor ve hiç kimse konuşmuyor.

İnternet en önemi şey **hayatımızda** geldi.

İnternet hayatımıza gelen en önemi şeydir.

Ö19: Dünyada yeni **haberleri** bakıyoruz, bide dizilerin **haberleri** devam ediyoruz.

Dünyadaki yeni haberlere bir de dizi haberlerine bakıyoruz.

Ö25: Tüm insanlar Oraya **gezmiyi** gidiyorlar.

Tüm insanlar gezmeye oraya gidiyor.

3.1.1.3.2.3. Bulunma Durumu Eki Hataları

Ö6: Ama şimdi bir **seniye** internet açar ne istiyor haman açıyor.

Ama şimdi bir saniyede interneti açıyor ne istiyorsa hemen bakıyor.

Ö3: Her **bölge** her zaman oluyor, samane gibi yanıyor.

Her bölgede her zaman oluyor, saman gibi yanıyor.

Ö21: **İnterneta** bütün **dünyadaki** ne var ne yok biliyorum.

İnternette bütün dünyada ne var ne yoksa hepsini biliyorum.

3.1.1.3.2.4. Ayrılma(Çıkma) Durumu Eki Hataları

Ö4: Öğrenciler de internetten derslerini alabilirler ve **internete** ödevlerini çözebilirler, bu yüzden internet çok faydalıdır.

Öğrenenler de internetten derslerini araştırabilirler ve ödevlerini internetten yapabilirler, bu yüzden internet çok faydalıdır.

Ö6: Mesela ben önceki kitaptan çalışıyordum ama şimdi **internet** çalışıyorum ve gözlerimi çok zarar verir biliyorumda bu yanlışlık davem ediyorum ve hepimiz buyla davem ediyoruz.

Mesela ben önce kitaptan çalışıyordum ama şimdi internetten çalışıyorum ve bu gözlerime çok zarar veriyor biliyorum da fakat bu yanlışlığa devam ediyorum ve hepimiz böyle devam ediyoruz.

Ö15: Şu anda hayat internet olmuş birçok şeyler gerekli şeyler internet **uzerinde** yapabiliriz: telfon, araba, ev saten alabiliriz şu andaki hayatımız yuzde 75%internet olmuş.

Şu andaki hayatımızın yüzde 75'i internet olmuş. İnternet üzerinden birçok gerekli şeyi: telefon araba, ev satın alabiliriz.

dünyada ne olyursa ne haber varsa internet **uzere** öğrenabiliriz.

Dünyada ne olup bittiğini internet üzerinden öğrenebiliriz.

Ö19: İnternet hayatımızdaki en önemli bir şey oldu artık **onu** vazgeçmiyoruz, çünkü her şey bize internetten bakıyoruz.

Hayatımızdaki en önemli şey internet oldu artık ondan vazgeçemiyoruz, çünkü biz her şeye internetten bakıyoruz.

Ö20: Biz **arkadaşımıza** ve **akrabamıza** uzakıyor.

Bizi arkadaşımızdan ve akrabamızdan uzaklaştırıyor.

Biz **internete** her şey alabilir, öğrenebilir, anlatabilir.

Biz internetten her şeyi alabilir, öğrenebilir, başkasına anlatabiliriz.

Ö21: Bunun için internet çok seviyorum artık **onu** vazgeçmiyorum.

Bunun için interneti çok seviyorum artık ondan vazgeçmiyorum.

3.1.1.3.2.5. Zaman Eki Hataları

Zaman eki hatalarında öğrenenlerin zaman eklerini eksik ya da yanlış yazmalarından kaynaklı hatalar yaptıkları görülmektedir. Öğrenenlerin şimdiki zaman ve gelecek zamanla ilgili hata yaptıkları ve şimdiki zaman ekini yanlış yazdıkları görülmüştür.

Ö19: Gözler **ağır**acak, **bide** vakit de çok geçiyor.

Gözlerimiz ağrıyacak, bir de vakit de çok çabuk geçiyor.

Ö20: Eskiden bütün aileleri beraber **oturyduk**, **konusyduk**, sohbet **edyduk**.

Eskiden bütün aile beraber oturuyorduk, konuşuyorduk, sohbet ediyorduk.

Ö21: Çünkü ben dört yıl ülkemı bıraktım yani arkadaşlerim ve döstlerım **görmuyurum** sadece sosyal midiya **konusuyurum**.

Çünkü ben dört yıl önce ülkemi terk ettim artık arkadaşlarımı ve dostlarımı görmüyorum onlarla sadece sosyal medya aracılığıyla konuşuyorum.

Ö22: Olumlulardan hangi bilgiyi istersen onu saniyeler içinde **uluşursun** ve aynı zaman rahta bir şekilde iletişim kolaylaştıran bir araçtır.

Olumlu yönlerinden biri hangi bilgiyi istersen ona saniyeler içinde ulaşıyorsun. İnternet aynı zamanda iletişimi kolaylaştıran bir araçtır.

3.1.1.4.Sözlüksel-Anlamsal Hatalar

Bu tür hatalarda kelimenin yazımında herhangi bir hata yoktur ancak o kelimeler Türkçede o şekilde kullanılmamaktadır. Öğrenenlerin yazılı anlatımlarında bu türden 7 hata yapıldığı görülmektedir. Kelimelerin Türkçedeki anlamları ve kullanım alanları öğrenenlerin yazılı anlatımlarındaki gibi olmasa da bağlam noktasında bir ayrılık söz konusu değildir.

Ö3: keşke **savaş zamanı** bitse.

Keşke savaş bitse.

Ö5: Para için iki tip getirmek gerekiyor, ülkenin parası ve **döviz parası**.

Yanınızda hem gideceğiniz ülkenin para birimi hem de döviz olmak üzere iki farklı para bulundurmanız gerekir.

Ö7: İnternet dünyayı bir küçük köye çevirmiş ve **yeni zamanda** iletişim kolaylaştırmış.

Günümüzde internet dünyayı küçük bir köye çevirmiş ve iletişimi kolaylaştırmıştır.

Ö8: **Alışveriş elbisesi** internetten sipariş yapar.

İnternetten alışveriş yapabilir ve elbise sipariş edebilir.

Ö18: Sizi türkiye'yi ziyaret etmeyi **tercih ediyorum.**

Sizi Türkiye'yi ziyaret etmeye davet ediyorum.

Özellikle doğal ve **fettan** manzaraları ve adaları.

Özellikle adaları ve manzaraları hem güzel hem de doğal.

Türkiye çok **kültürlü bir ülke** olduğu için bir sürü farklı ülkelerden turistleri vardır.

Türkiye kültürel açıdan çok zengin bir ülke olduğu için farklı ülkelere pek çok turist gelmektedir.

3.1.1.5.1. Türkçe ve Arapça Ortak Sözcüklerin Kullanımından Kaynaklanan Hatalar

Türkçe ve Arapça ortak sözcüklerin kullanımından kaynaklanan hatalarda öğrenenlerin hata yapmalarının temel nedenini sözcüklerin ana dili Arapça olan konuşurların konuşma diliyle yazma istekleri şeklinde açıklayabiliriz. Ortak sözcüklerin Türkçedeki söyleyiş (telaffuz) farklılığı onların sözcükleri yanlış yazmalarına sebep olmuştur. Ayrıca her iki dilde kullanılan alfabenin farklı oluşu ve öğrenenlerin Türkçenin ses bilimsel yapısına tam anlamıyla hâkim olamamaları da öğrenenlerin hata yapmalarına zemin hazırlamıştır demek yanlış olmaz.

Ö2: ama **zaraları** da var.

Ama zararları da var.

İnternetin başka **zaralı** da var çok kişi internetten sayısında piş işler karışıyor, internet insanın **zaral** da var faydası da var.

İnternetin bir başka zararı da çoğu kişinin internet yüzünden pis işlere bulaşmasıdır. İnternetin insana zararı da var faydası da var.

Ö3: nedenler çocuk **hayati cehennem** oluyor, korkuyor, ağlıyor.

Neden çocukların hayatı cehennem oluyor, çocuklar korkuyor, ağlıyor?

Ö4: Çünkü bazı kötü sistemleri var ve gençler o sistemleri kullanıyorlar, ahlaklarını bozuyorlar ve **vaktlerini** boş boş değerlendiriyorlar.

Çünkü bazı kötü sistemleri var ve gençler o sistemleri kullanıyorlar, ahlaklarını bozuyorlar ve vakitlerini boş boş geçiriyorlar.

Ö5: **Siyahet** gitmeden önc eşyalar getirmek lazımdır.

Seyahate çıkmadan önce yanınıza eşyalarınızı almanız gerekmektedir.

Çünkü tatilinizde rezervasyondan **meşgul** olmiyeceksiniz.

Çünkü tatilinizde rezervasyonla meşgul olmayacaksınız.

Ö6: **Mesla** ben önceki kitaptan çalışıyordum ama şimdi internet çalışıyorum ve gözlerimi çok zarar verir biliyorumda bu yanlışlık **davem** ediyorum ve hapimiz buyla **davem** ediyoruz.

Mesela ben önceden kitaptan çalışıyordum ama şimdi internetten çalışıyorum. Bu durum gözlerime çok zarar veriyor biliyorum ama yine de bu yanlışlığı yapmaya devam ediyorum aslında hepimiz böyle yapmaya devam ediyoruz.

Biz önceki her sabah televizyon açar ve aileyle beraber **heberler** izliyorduk ama şimdi oda bitti.

Biz önceden her sabah televizyonu açıyor ve ailemle beraber haberleri izliyorduk ama şimdi o da bitti.

İnsna eskiden bir bilgi arıyordu.

İnsan eskiden bir bilgi arıyordu.

Ama şimdi bir **seniye** internet açar ne istiyor haman açıyor.

Ama şimdi bir saniyede interneti açıyor ne istiyorsa hemen bakıyor.

İnsanlar eskiden birbirde çok konuşuyordu çok aram pahalıdır ve şebeke fazla yoktur ama şimdi **isan** nerdeyse onu arayama bilirsiniz ve daha ucuz daha kolay.

İnsanlar eskiden birbirleriyle fazla konuşmuyordu çünkü aramak pahalıydı ve fazla şebeke de yoktu. Ama şimdi insan nerdeyse onu daha ucuz ve daha kolay bir şekilde arayabilirsiniz.

Ö7: **mesele** ne istersin çıkara bilirsin.

Mesela ne istersen çıkarabilirsin.

Ö9: Türkiye tam bir turizm **meleketidir**.

Türkiye tam bir turizm memleketidir.

Ö11: kimi insanlar internet sayesinde internetin başka **zaraları** da var.

Bazı insanlar internet yüzünden başka zararlar da görüyorlar.

Ö12: En önemli **faaliyetler** yatırım bölgelerde turist artırmak.

En önemli faaliyet yatırım bölgelerinde turist sayısını artırmak.

Ö13: İnternet çok **faydlidir** boş zamanla kaçırmamaktadır.

İnternet çok faydalıdır boş zamanları değerlendirmektir.

Ö17: orada sultan **ahmat çamisi** o **çami** çok iski bir **çami** ve orada herterftan deniz varder.

Orada Sultan Ahmet Camisi var, o çok eski bir cami ve İstanbul'un her tarafında deniz var.

orada havası çok güzel çünkü **bazın** bir gün sabah coniş bir saat sonra yağmur yağıyor.

Oranın havası çok güzel çünkü bazen bir gün sabah güneş açıyor bir saat sonra da yağmur yağıyor.

bü yuzden **havsı** çok güzel ve Türkiye **meleti** çok **mesafr** berver bü yuzden Türkiye türizmi çok güzel.

Havası çok güzel ve Türk milleti çok misafirperver bu yüzden Türkiye'nin turizmi çok güzel.

ve her yaz tatili türizm Terkiy geliyor nku **havısı** ok güzel ve **melti** ok sayigler ve çok manzaralar vardır.

Her yaz tatilinde turistler Türkiye 'ye geliyor nku havası çok güzel ve milleti çok saygılı ayrıca çok güzel manzaralar var.

18: Arapları yazın türkiye 'ye gelmeyi düşünüyorlar ve bazen **ticarit** amacıyla gelirler.

Araplar yazın Türkiye 'ye gelmeyi düşünüyorlar ve bazen de ticaret amacıyla geliyorlar.

Sizi türkiye 'yi **ziyarat** etmeyi tercih ediyorum.

Sizi Türkiye 'yi ziyaret etmeye davet ediyorum.

19: İnternet çok şeyler değişti **mesala** biz evdeyiz bir randevu, bir bilet, **otubs** bileti, uçak bileti, **rezarvasyor** istiyoruz.

İnternet çok şeyi değiştirdi mesela biz evdeyken internetten bir randevu, bir bilet, otobüs bileti, uçak bileti alabilir, ya da rezervasyon yapabiliriz.

Yeni ilerler zamanlarda **Dikkatli** olmalıyız.

Yani ilerleyen zamanlarda dikkatli olmalıyız.

20: Her şey bu **dunyada** iyi ve kty var dır.

Bu dünyada her şeyin iyisi ve kötüsü vardır.

Ve elinde küçük bir **jihaz** var sanki çok samimi bir arkadaşı.

Elinde küçük bir cihaz var ve o cihaz sanki onun çok samimi bir arkadaşı gibi.

21: Bazen **zarar** var ama benim için daha çok faydalar var en iyi bir şey dünyada ikti internetir.

Bazen zararı var ama benim için daha çok faydası var bence dünyadaki en iyi buluş internettir.

22: Tabii şimdi tnoloci bir **asirda** yaşiyoruz ve en gulclu silahi inernettir.

Tabi şimdi teknolojik bir asirda yaşiyoruz ve onun en güçlü silahi internettir.

Olumlulardan hangi bilgiyi istersen onu saniyeler içinde ulaşursun ve ayni zaman **rahta** bir şekilde iletişim kolaylaştıran bir araçtır.

*Olumlu yönlerinden biri hangi bilgiyi istersen ona saniyeler içinde yani **rahat** bir şekilde ulaşıyorsun, internet aynı zamanda iletişimi kolaylaştıran bir araçtır.*

dunyayı bir köye çeviren bir **seydi**.

İnternet dünyayı bir köye çeviren bir şeydir.

Ö24: İstanbul asırlardır pek çok devlete ev **sahipliği** yapması ve çok önemli ticari merkezler üzerinde köklü bir kültür birikimini ve tarihi eserleri da barındırmaktadır.

İstanbul asırlar boyunca pek çok devlete ev sahipliği yapmış çok önemli ticaret merkezleri üzerinde yer alan köklü bir kültür birikimi ve tarihi eserleri barındırmakta olan bir şehirdir.

Ö25: Türkiye’de turizm tüm **memlektir**.

Türkiye de tamamen turizm memleketidir.

Türkiye’de dört mevsimin yaşandığı her mevsimde ülkenin cesiti yörelerinde dört mevsimin bir anda yaşağdakında ve iki tana yükarda turizinicin ve çok **manzarlır** yeriler içende var.

Türkiye dört mevsimin bir arada yaşandığı, her mevsimde ülkenin çeşitli yörelerinde çok güzel manzaraların olduğu bir ülkedir.

Ö26: Türkiye En güzel ülkeyi dünyasını. Denizi, Ağacı, sokaktı, **şahirleri**.

Türkiye denizi, ağacı, sokağı, şehirleriyle dünyanın en güzel ülkesidir.

Ö27: **Tarihe** baktığımızda iki büyük dünya savaşı olduğunu görürüz.

Tarihe baktığımızda iki büyük dünya savaşının olduğunu görürüz.

3.1.1.4.2. Yabancı Sözcük Kullanımından Kaynaklanan Hatalar

Yabancı sözcük kullanımından kaynaklanan hatalarda öğrenenlerin sözcüklerin yazımında harf ya da hece unutma veya harf ya da hece ekleme gibi hatalar yaptıkları görülmektedir. Öğrenenlerin bu hataları yapmalarının nedenlerini Türkçe ve Arapçadaki alfabe farklılığı, İngilizceye ve diğer Avrupa dillerindeki sözcüklerin yazımına hâkim olamamaları şeklinde ifade edebiliriz.

Ö7: ama bazı zararları var mesele **fb** ve **whatsapp** özellikle.

Mesela, facebook ve özellikle whatsappın bazı zararları var.

Ö15: Şu anda hayat internet olmuş birçok şeyler gerekli şeyler internet uzerende yapabiliriz: **telefon**, araba, ev saten alabiliriz şu andaki hayatımız yüzde 75%internet olmuş.

Şu andaki hayatımızın yüzde 75'i internet olmuş. İnternette birçok gerekli şey: telefon araba, ev satın alabiliriz.

Ö19: **Facebookta** internet kullanıyoruz yeni insanlarla tanıyoruz.

İnternette facebook kullanıyoruz yeni insanlarla tanışıyoruz.

İnternet çok şeyler değişti mesela biz evdeyiz bir randevu, bir bilet, **otobüs** bileti, uçak bileti, **rezervasyon** istiyoruz

İnternetle birçok şey değişti mesela evdeyken de bir randevu ayarlayabiliyor, otobüs ve uçak bileti rezervasyonu yapabiliyoruz.

Ö20: İnternet hayatımızdaki çok önemli çünkü hayatımıza her zaman **teknoloji** girer.

İnternet hayatımızdaki çok önemli bir gelişme, çünkü teknoloji hayatımıza her zaman girebilir.

Ö21: Çünkü ben dört yıl ülkemı bıraktım yani arkadaşlerim ve dostlerım görmuyorum sadece sosyal **mediya** konuşuyorum.

Ben dört yıl önce ülkemi terk ettim yani arkadaşlarımı ve dostlarımı görmüyorum onlarla sadece sosyal medya aracılığıyla konuşuyorum.

Ö22: Tabii şimdi **teknoloji** bir asırda yaşıyoruz ve en güçlü silahi **internet**.

Tabii ki şimdi teknolojik bir asırda yaşıyoruz ve bu asrın en güçlü silahı internettir.

Ö25: **Türkiye'de turizm** tüm memlektir.

Türkiye tamamen bir turizm memleketidir.

3.1.1.4.3. Yanlış Sözcük Seçiminden Kaynaklanan Hatalar

Yabancı dilde yazma becerisinde, kişinin kendisini ifade edebilmesi için temel düzeyden (A1-A2) farklı olarak kelimelerin eş-zıt ve mecaz-yan anlamlarını daha iyi kavramış şekilde düşüncelerini ve duygularını yazılı anlatımlarına aktarmaları beklenmektedir. Bunun için de orta (B1-B2) ve ileri (C1-C2) düzeydeki öğrenenlerin sözcük dağarcıklarının fazla olması gerekmektedir. Öğrenenlerin kelime hazinesi zengin değilse cümle kurarken birtakım sorunlar yaşayacak ve yanlış sözcük seçiminden kaynaklanan hatalar yapmaları daha kolay hale gelecektir. Öğrenenlerin yazılı anlatımlarında yanlış sözcük seçiminden kaynaklanan hatalar görülmüştür. Yanlış sözcük seçiminden kaynaklanan hatalarda bazı tümcelerde anlam ve akışın bozulduğu durumlar da meydana gelmiştir. Öğrenenlerin Türkçe sözcüklerin anlam derinliğine tam anlamıyla hâkim olamamaları ve kelime hazinelerinin yeterli olamayışı onları hata yapmaya sürüklemiştir.

Ö1: **halbuki** ülkemizde kalıyorduk.

Çünkü ülkemizde kalıyorduk.

Ö2: İnternetin başka zararlı da var çok kişi interneten **saysinde** piş işirler karışıyor, internet insanın zaral da var faydası da var.

İnternetin başka zararları da var çoğu kişi internet yüzünden pis işlere karışıyor, internetin insana zararı da var faydası da var.

Ö8: Çok **boşalma** var internet sebebi mesele bir hanım seviyor başka adam eşi biliyor hemen **boşalma** hanımı.

İnternet yüzünden çok boşanma var, mesela bir adam başka bir hanımı seviyor eşi bunu öğrenince hanımından hemen boşanıyor.

Ö11: çok kişi internet **sayasinde** pis işlere karışıyor.

Çoğu kişi internet yüzünden pis işlere karışıyor.

Ö13: İnternet **yüzünden** her şey kolay oldu ve insanlar için olumludur.

İnternet sayesinde her şey kolay oldu ve bu insanlar için olumlu bir şeydir.

zamanımızda çoğu boş zamanı geçirmek için kullanıyorlar ve sabaha kadar internet **izliyorlar** ve uykusuz kalıyorlar. İnternet çok faydlidir boş zamanla kaçırmamaktadır.

Günümüzde çoğu kişi boş zamanı geçirmek için internet kullanıyor. Sabaha kadar internete giriyor ve uykusuz kalıyorlar. İnternet çok faydalıdır zamanı boşa geçirmemektir.

Ö14: Yani şimdi bilgilere daha hızlı ve daha kolay **varabiliriz**.

Yani şimdi bilgiye daha hızlı ve daha kolay ulaşabiliriz.

Ö17: ve her yaz tatili **türizm** Terkiy geliyor çünkü havası çok güzel ve melti çok sayigler ve çok manzaralar vardır.

Her yaz tatilinde Türkiye'ye turist geliyor çünkü havası çok güzel, insanları çok saygılı ve çok güzel yerler var.

Ö26: Ama ben **sürkli** İstanbul'a seviyorum.

Ama ben İstanbul'u her zaman seviyorum.

Ö27: Savaşın çevreye verdiği zarar, insanlarde Barış içinde yaşamak dünyada ve Toplumda en önemli **ölçütlerden** birisidir.

Savaşın çevreye verdiği zararlar var. İnsanların barış içinde yaşaması tüm dünyada ve tüm toplumlarda en önemli değerlerden birisidir.

3.1.1.5. Söz Dizimsel Hatalar

Söz dizimsel hatalarda cümle dizilişi ve tamlamalarla ilgili hatalar yer almaktadır. Öğrenenlerin cümle dizilişi ile ilgili yalnızca 4 hatası var iken tamlamalarla ilgili oldukça fazla hata yaptıkları görülmüştür. Cümle dizilişi ve tamlama hataları Türkçe ve Arapçadaki tipolojik farklılıklardan kaynaklanmaktadır. Türkçenin cümle dizilişi Ö+N+Y iken Arapçanın cümle dizilişi Y+Ö+N'dir. Öğrenenlerin cümlelerinin dizilişini Arapçaya göre düzenlemeleri onların hata yapmalarına sebep olmuştur. Tamlamalarda yapılan yanlışlar da yine öğrenenlerin ana dilleri olan Arapçaya göre hareket etmelerinden kaynaklanmaktadır.

Arapçadaki kelime çeşitleri ile Türkçenin kelime çeşitleri arasında farklılık olsa da özellikle isim tamlamasının konumlarının her iki dilde de aynı olduğu görülmektedir. Yani tamlamaların üstlenmiş oldukları görevler her iki dilde de aynıdır. Arapçada tamlamalar Türkçedeki gibi tekil isimlerin ek alması ya da almaması ile

oluşturulmamaktadır. Tekil adla oluşturulan tamlamalarda muzaf (tamlanan)'ın tenvininin düşmesi ve muzafu ileyh (tamlayan) 'in daima mecrur olması sonucu oluşmaktadır. Çoğul adlarda ise her birinin ayrı ayrı durumunun olduğu görülmektedir. Ayrıca Arapçada tamlamalar ismi hallerine göre gerçekleşmektedir (Işık, 2015, ss. 133-135).

Örneğin; <u>kitabın</u>	<u>sayfası</u>	
tamlayan	tamlanan	
<u>الكتاب</u>	<u>صفحة</u>	(safhatü'l-kitab)
tamlanan	tamlayan	

Yani Arapçada tamlamalarda Türkçedeki gibi tamlayan önce tamlanan sonra değil; tamlanan önce tamlayan sonradır. Öğrenenler bu kurala göre hareket ettikleri için hata yapmaları da kaçınılmaz olmaktadır.

3.1.1.5.1. Cümle Dizilişi Hataları

Ö8: Bazı şeyler olumlu yaptı **bazı şeylerde olumsuz.**

Bazı şeyleri olumlu bazı şeyleri de olumsuz yaptı.

Bu kadar olumlu şeyler yaptı ama var daha şeyler olumsuz old **internetten sonra.**

Birçok olumlu şey yaptı ama internetten sonra olumsuz şeyler de oldu.

İnsanlar çok tembel oldu çünkü ne istiyorlar geliyor **elinde internet sebebi.**

İnsanların çok tembel olmasının sebebi internet çünkü ne istiyorlarsa ayaklarına geliyor.

Ö15: iyki internet var hayatımızda hiç kimse merak etmyoruz **internet saysende.**

İyi ki hayatımızda internet var, onun sayesinde hiç kimseyi merak etmiyoruz.

Ö19: Yani kötü şeyleri kullanırken ayrıca 24 saat internette de çok kötü **sağlık için.**

Yani kötü şeyler için kullanırken ayrıca 24 saat internet başında kalmak sağlık açısından da kötü bir durumdur.

Ö23: İnsanlar gündüz internet **kullanıyorlar** ulaşmak için.

İnsanlar interneti gündüz ulaşım için kullanıyorlar.

3.1.1.5.2. Tamlama Hataları

Ö1: çünkü **şehirleri, sokakları, parkları, binaları** ve insanlarını çok seviyorum.

Çünkü şehirlerini, sokaklarını, parklarını, binalarını ve insanlarını çok seviyorum.

Ö2: İnternetin başka zararı da var çok kişi internetten saysinde **piş işirler** karışıyor, **internet** insanın **zarar** da var faydası da var.

İnternetin başka zararları da var, çoğu kişi internet yüzünden pis işlere karışıyor, internetin insana zararı da var faydası da var.

Ö3: nedenler **çocuk hayati** cehenem oluyor, korkuyor, ağlıyor.

Neden çocukların hayati cehennem oluyor, çocuklar korkuyor, ağlıyor?

Ö4: Çünkü onlar böyle bir şey görmediler **hayatlarını** çok zor oluyordu eskide ulaşım ve internet yoktur **bazıları çocukların** yurt dışında yaşıyorlar senelerde görmüyorlar ve hatırlarını bilmiyorlar.

Çünkü onlar hayatlarında böyle bir şey görmediler. Onların hayatları çok zor oluyordu. Eskiden ulaşım ve internet yoktu, bazılarının çocukları yurt dışında yaşıyor. Aileleri onları senelerce görmüyor ve onların durumlarını bilmiyorlar.

İnternetin olumlu ve olumsuz var insanlar kötü şeylerini kullanmasa ve **internet değerini** bilse.

İnternetin olumlu ve olumsuz yanları var, insanlar internetin kötü taraflarını kullanmasa ve internetin değerini bilse.

Ö5: Hangi bir ülke gitmenizden önce **bilgilerin ülkeye** öğrenmek gerekiyor.

Herhangi bir ülkeye gitmeden önce o ülkenin bilgilerini öğrenmeniz gerekiyor.

Oteller ve restoranlar rezervasyonu siyahetten önce seçebilirsiniz.

Otel ve restoranların rezervasyonunu seyahatten önce yapabilirsiniz.

Bir ülkenin dili **sözlüğü** almak lazım.

O ülkenin sözlüğünü yanınıza almanız lazım.

Ö6: Herkez **kendi kendine internetine** açar buda bir olumsuzdur çünüük aile topluluğu gitmiş.

Herkes kendi internetini açıyor bu da bir olumsuzluktur çünkü aile olmanın anlamı kalmıyor.

Ö7: **öğrencilere okumak** için çok güzeldir.

Öğrenenlerin okuması için çok güzeldir.

Ö11: İnterent **insan hayatın** değışimişti eshkiden Dünyada bı tum olayları bir iki ayda sonra öğreerken şimdi anında haber alıyor.

İnternet insanların hayatını değışirmiştir. Eskiden dünyadaki bütün olayları bir iki ay sonra öğrenirken şimdi anında haber alıyoruz.

Ö13: Örenciler **dersler, ödevler araştırma** internetle kolayca yapabilirler.

Öğrenenler derslerini ve araştırma ödevlerini internetle kolayca yapabilirler.

Ö15: Şu anda hayat internet olmuş birçok şeyler gerekli şeyler internet uzerende yapabiliriz: telfon, araba, ev saten alabiliriz şu andaki **hayatmiz yuzde 75%**internet olmuş.

Şu andaki hayatımızın yüzde 75'i internet olmuş. İnternetten birçok gerekli şeyi: telefon araba, ev satın alabiliriz.

Ö17: **orada** havası çok güzel çünkü bazın bir gün sabah coniş bir saat sonra yağmur yağıyor.

Oranın havası çok güzel çünkü bazen sabah güneş açıyor bir saat sonra yağmur yağıyor.

Ö18: Bu **yerleri bazıları** tarihsel ve **bazıları** mimari önemi vardır.

Bu yerlerin bazılarının tarihsel, bazılarının da mimari önemi var.

Ö19: **İnternette** olumsuz yanı da var

İnternetin olumsuz yanı da var.

Ö20: **Her şey** bu dünyada iyi ve **kütüyü** var dır.

Bu dünyada her şeyin iyisi ve kötüsü vardır.

Ö22: **İnternet** her şey gibi olumlu tarafları var ve olumsuz tarafları var.

Her şeyin olduğu gibi internetin de olumlu ve olumsuz tarafları var.

Olumlulardan hangi bilgiyi istersen onu saniyeler içinde ulaşırsun ve aynı zaman rahta bir şekilde iletişim kolaylaştıran bir araçtır.

Olumlu yönlerinden biri hangi bilgiyi istersen ona saniyeler içinde ulaşıyorsun ve aynı zamanda da iletişimi kolaylaştıran bir araçtır.

Olumsuzları işe özellikle öğrenenler için bir vakit kaybının şahaşı olmuş maalesef çünkü **zamanların** çoğunu internet üzerinde geçiriyorlar ve bunu karşılamak için biraz şuurlu olmalıyız.

Olumsuz yönleri ise özellikle öğrenenler için bir vakit kaybının sahası olmuş maalesef çünkü zamanlarının çoğunu internette geçiriyorlar ve biz böyle bir durumla karşılaşmamak için biraz şuurlu olmalıyız.

Ö26: Türkiye **En güzel ülkeyi dünyasını.**

Türkiye dünyanın en güzel ülkesidir.

Ö27: **İnsanlarde** Barış içinde **yaşamak** dünyada ve Toplumda en önemli ölçütlerden birisidir.

İnsanların barış içinde yaşaması toplumda ve dünyadaki en önemli unsurlardan birisidir.

Tarihe baktığımızda iki büyük dünya **savaşı** olduğunu görürüz.

Tarihe baktığımızda iki büyük dünya savaşının olduğunu görürüz.

3.1.1.6. Yazım ve Noktalama Hataları

Öğrenenlerin yazılı anlatımlarında en çok hatanın yazım ve noktalamadan kaynaklanan hatalar olduğu görülmüştür. En çok büyük harflerin kullanımı (hem cümle başında hem de özel isimlerin yazımında) ile ilgili hata yapılmıştır. Bu durumun Arapçada büyük-küçük harf yazma ayrımının söz konusu olmamasından kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir. Arapça ve Türkçe harflerdeki farklılıktan kaynaklanan hatalar da yapılmıştır. Yine Arapçada /i/ harfinin /y/ harfiyle ifade ediliyor olması bazı yazım

yanlışlarına neden olmuştur. Ayrı yazılması gereken kelimelerin birleşik yazılması, bazı seslerin düşürülmesi, kelime içerisindeki harflerde yer değiştirme (metatez) gibi hatalar yapılmıştır.

Ö1: **eskide** mutlu bir hayat yaşıyorduk.

Eskiden mutlu bir hayat yaşıyorduk.

geçen günlere özlüyorum.

Geçen günleri özlüyorum.

Bu yüzden hayatımdaki en önemli broblem savaşı ve **yapançi** ülkede **yapançi** hayatımdır.

Bu yüzden hayatımdaki en önemli problem savaş ve yabancı bir ülkedeki yabancı hayatımdır.

çunku şehirleri, sokakları, parkları, binaları ve insanlarını çok seviyorum.

Çünkü şehirlerini, sokaklarını, parklarını, binalarını ve insanlarını çok seviyorum.

Ö2: Eskiden dünyadaki **tum dolayarı** bir iki **aydan** sonra **öğnririken** anında haber alıyoruz.

Eskiden dünyadaki tüm olayları bir iki ay sonra öğrenir iken şimdi anında haber alıyoruz.

ama zararları da var.

Ama zararları da var.

Ö3: Sen insansın **Ben** insanım ne fark eder.

Sen insansın ben de insanım ne fark eder?

nedenler çocuk hayati cehenem oluyor, korkuyor, ağlıyor.

Neden çocukların hayatı cehennem oluyor, çocuklar korkuyor, ağlıyor?

Çocuğumuz için, iyi bir **yaşamak** için.

Çocuğumuz için, iyi bir yaşam için.

Ö4: Çünkü onlar böyle bir şey görmediler hayatlarını çok zor oluyordu eskide ulaşam ve internet yoktur bazıları çocukların yurt dışında yaşıyorlar **senelerde** görmüyorlar ve hatırlarını bilmiyorlar.

Çünkü onlar hayatlarında böyle bir şey görmediler, eskiden hayatları çok zordu. Ulaşım ve internet yoktu. Bazılarının çocukları yurt dışında yaşıyorlar. Aileleri onları senelerce görmüyor ve ne durumda olduklarını bilmiyorlar.

Ö5: **küçük** bir **sert** çantası alabilirsiniz.

Küçük bir sırt çantası alabilirsiniz.

Amerika **dorarı** falan.

Amerikan doları gibi para birimi falan.

Kalabalık yeriye gitmeye zorunda değildir, **herssizlardan** çok dikkat edin.

Kalabalık yerlere gitmek zorunda değilsiniz, hırsızlara karşı çok dikkatli olun.

Ö6: **çünü**k her şey insan kendi kendine yapmalıdır.

Çünkü insan her şeyi kendisi yapmalıdır.

İnternet hayatımızda neler neler değiştirdi.

İnternet hayatımızda neleri değiştirdi?

bu önemli bir olumludur.

Bu önemli ve olumlu bir durumdur.

Bence internet **iktisefetmekten** önce daha insan daha çalışıyordu.

Bence internet keşfedilmeden önce insan daha çok çalışıyordu.

Biz önceki her sabah televizyon açar ve aileyle beraber heberler izliyorduk ama şimdi **oda biti**.

Biz önceden her sabah televizyonu açıyor ve ailemle beraber haberleri izliyorduk ama şimdi o da bitti.

Bu internetin **değiştirmesine**.

Bu internetin hayatımızı değiştirmesindedir.

Herkez kendi kendine internetine açar **buda** bir olumsuzdur.

Herkes kendi internetini açıyor bu da bir olumsuzluktur.

İnsna eskiden bir **bilgi** arıyordu bin kitap alıyordu ve ne **istiyorda** bulmuyor.

İnsan eskiden bir bilgiye ulaşmak istediğinde bin tane kitap alıyor yine de istediği bilgiyi bulamıyordu.

daha kolay daha rahat bir şeydir.

Daha kolay daha rahat bir şeydir.

Ö7: **bence interniti** güzel bir şeydir.

Bence internet güzel bir şeydir.

hpsi konumları tüm bölümleri var.

Konuların hepsi ve onların bölümleri var.

Ö8: Bazi şeyler olumlu yaptı bazı **şeylerde** olumsuz.

Bazı şeyleri olumlu yaparken bazı şeyleri de olumsuz yaptı.

Eskiden gibi insanlar **herşey** kendine yapıyorlardı, alışveriş,su faturası,telefon faturası, doğalgaz faturası gidiyorlardı ve ödeme yapıyorlardı.

Eskiden insanlar su faturası, telefon faturası, doğalgaz faturası ödemeyi alışveriş yapmayı yani her şeyi kendileri yapıyorlardı.

Ö11: İnterent insan hayatın **değişmişti** eskiden **Dünyada bı tum** olayları bir iki ayda sonra **öğrereken** şimdi anında haber alıyor.

İnternet insan hayatını değiştirmiştir. Eskiden dünyadaki bütün olayları bir iki ay sonra öğrenirken şimdi anında haber alıyoruz.

çok kişi internet sayesinde pis işlere karışıyor.

Çoğu kişi internet yüzünden pis işlere karışıyor.

Ö13: **Örenciler** dersler, ödevler araştırma internetle kolayca yapabilirler.

Öğrenenler derslerini ve araştırma ödevlerini internetle kolayca yapabilirler.

Ö14: İnterneti **düzenly** kullanmalıyız.

İnterneti düzenli kullanmalıyız.

Ö15: **baz** insanlar internet **saiyesende** evleniyorlar.

Bazı insanlar internet sayesinde evleniyorlar.

dünyada ne **olyursa** ne haber varsa internet üzere **öğrenabiliriz**.

Dünyada ne olup bittiğini internet üzerinden öğrenebiliriz.

arkadaşlerimizla konuşa biliriz, **sevdimiz** insanlara konuşabiliriz.

Arkadaşlarımızla ve sevdiğimiz insanlarla konuşabiliriz.

iyki internet var hayatımızda hiç **kimsei** merak **etmyoruz** internet **saysende**.

İyi ki hayatımızda internet var internet sayesinde hiç kimseyi merak etmiyoruz.

Ö16: **bir yondan süriyeden** güç **edilen** mülteciler kendi **yurtlorından** güç ettiriliyor.

Bir yandan Suriye'den göç eden mülteciler kendi yurtlarından göç ettiriliyor.

savostan kaçan insanlar Türkiye ve başka ülkelere kaçıyorlar.

Savaştan kaçan insanlar Türkiye ve başka ülkelere gidiyorlar.

Dünya bu **süriye'deki** ve tüm mültecilere yardım etmelidir.

Dünya Suriye'deki ve dünyadaki diğer mültecilere yardım etmelidir.

Ö17: İstanbul çok güzel bir şehir çünkü bu şehir içinde fazla **tesitli** var.

İstanbul çok güzel bir şehir çünkü bu şehrin içinde çok çeşitlilik var.

Türkyi Turizm çok güzel.

Türkiye turizmi çok güzel.

orada havası çok güzel çünkü **bazın** bir gün sabah **coniş** bir saat sonra yağmur yağıyor.

Oranın havası çok güzel çünkü bazen sabah güneş açıyor bir saat sonra yağmur yağıyor.

Ö18: Arapları yazın **türkiye'ye** gelmeyi düşünüyorlar ve bazen **ticarit** amacıyla gelirler.

Araplar yazın Türkiye'ye gelmeyi düşünüyorlar ve bazen ticaret amacıyla geliyorlar.

Türkiye güzellik **kaynağı** sayılır.

Türkiye güzellik kaynağı sayılır.

Ö19: Gözler **ağır**acak, **bide** vakit de çok geçiyor.

Gözlerimiz ağrıyacak, bir de vakit de çok çabuk geçiyor.

Yeni **ilerler** zamanlarda **Dikkatli** olmalıyız.

Yani ilerleyen zamanlarda dikkatli olmalıyız.

Ö20: **bu** şey adı internet hayatımıza **girdik** değiştirdik.

Bu şeyin adı internet hayatımıza girdi ve hayatımızı değiştirdi.

Her insan kendine **iyi** e kullanabilir ya da **kötüye** kullanabilir.

Her insan iyiye ya da kötüye kullanabilir.

Bide kötüyü de var.

Bir de kötülüğü var.

Ö21: Hatta alışveriş yaparken, **yemk** yaparken interneta bak, yani internete sonra her şey kolaydır ve yakındır.

Hatta alışveriş yaparken, yemek yaparken internete bak, yani internetten sonra her şey kolaydır ve yakındır.

Ö22: **Tabii** şimdi teknoloji bir asırda yaşıyoruz ve en **güçlü** silahi **internet**dir.

Tabii şimdi teknolojik bir asırda yaşıyoruz ve en güçlü silahi internetdir.

İnternet her şey gibi **olumlu** tarafları var ve olumsuz tarafları var.

Her şeyin olduğu gibi internetin de olumlu ve olumsuz tarafları var.

Ö23: İnternet **bulduğundan** beri hayat daha kolay ve rahat oldu.

İnternet bulunduğundan beri hayat daha kolay ve rahat oldu.

İşlemler ve ulaşım **dah** hızlı oldu.

İşlemler ve ulaşım daha hızlı oldu.

İnsanlar gündüz internet kullanıyorlar **ulaşmak** için.

İnsanlar interneti gündüz ulaşım için kullanıyorlar.

Ö24: **şehir** hem Türkiye'nin hem **da Avrup'nın** en kalabalık **sehridir**.

Şehir hem Türkiye'nin hem de Avrupa'nın en kalabalık şehridir.

Ö25: Sadace **mezopotamay'a** değil ülkemizin hangi bölgesinde **gidersek gedelim** bütün zenginliklerle **karşılaşmamız** mümkündür.

Sadece Mezopotamya'ya değil ülkemizin hangi bölgesinde gidersek gidelim birçok zenginliklerle karşılaşmamız mümkündür.

Türkey'de türizim tüm memlektir.

Türkiye bütün şehirleriyle bir turizm memleketidir.

Ö26: Her **Tatil** oraya **aileminle** gidiyorum

Her tatilde ailemle oraya gidiyorum.

Bu yüzden **her kes sihat Tercih ediyorlar**.

Bu yüzden herkes seyahat için tercih ediyor.

Tüm insanlar **Oraya** gezmiyi gidiyorlar.

Tüm insanlar gezmek için oraya gidiyorlar.

İstanbul'da Bazın çok **klabalık** ve yoğun.

İstanbul da bazen çok kalabalık ve çok yoğun.

Ö27: Savaşın çevreye verdiği zarar, insanlarda **Barış** içinde yaşamak dünyada ve **Toplumda** en önemli ölçütlerden birisidir.

Savaşın çevreye verdiği zarar büyüktür, insanların barış içinde yaşaması toplumdaki en önemli değerlerden birisidir.

3.1.1.7. Bilişsel İşleme Özellikleri Açısından Hatalar

Bu tür hataların daha çok öğrenenlerin dikkatsiz oldukları veya dikkatlerini toplayamamaları sonucu ortaya çıkan hatalar olduğunu söyleyebiliriz. Öğrenenlerin yazılı anlatımlarında sözcüklerde harf ya da hece eksiltme veya ekleme gibi hatalar yaptıkları görülmüştür. Bu hatalarda öğrenenlerin kelimeleri yazarken çok dikkatli olmadıkları ve

harfleri yazmayı unutmanın çok da önemli olmadığı düşüncesini taşıyor olması bu hataların yapılma sebepleri olabilir.

3.1.17.1. Eksiltme Hataları

Ö1: **eskide** mutlu hayat yaşıyorduk.

Eskiden mutlu hayat yaşıyorduk.

Ö2: Eskiden dünyadaki tüm dolayarı bir iki aydan sonra **öğnrirken** anında haber alıyoruz.

Eskiden dünyadaki bütün olayları bir iki ay sonra öğrenir iken anında haber alıyoruz.

İnternetin faydası çok insan bundan yarar sağlıyor ama **zaraları** da var.

İnternetin insana faydası çok ama zararları da var.

Ö3: Savaş, restgele, ölmek, **kovlamak** hayatımız gerçekte savaştır.

Savaş; rastgele ölümü kovalamak, hayatımız gerçekte savaştır.

Her **bölge** her zaman oluyor, samane gibi yanıyor.

Her bölgede her zaman oluyor, saman gibi yanıyor.

Çocuğumuz için, iyi bir yaşamak için.

Çocuğumuz için, iyi bir yaşam için.

Ö4: İnsanlar ne konuşuyorlar bütün **konusanı** internet hakkında yaşlı adamlar da böyle konuşuyorlar sadece gençler değil.

İnsanlar ne konuşuyorsa bütün konuştukları internet hakkında, yaşlı adamlar da böyle konuşuyorlar sadece gençler değil.

İnternetin başka faydalı var çocuklar internette oyun oynuyorlar ve annelerini biraz dinlendiriyorlar.

İnternetin başka faydaları da var. Çocuklar internette oyun oynuyor böylelikle anneleri de biraz dinlenmiş oluyorlar.

Ö5: Siyahet gitmeden **önc** eşyalar getirmek lazımdır.

Seyahate çıkmadan gitmeden önce yanınıza eşyalarınızı almanız gerekmektedir.

Ö8: İşte böyle insanlar çok rahat **old**.

İşte böyle insanlar çok rahat oldu.

Ö9: Türkiye tam bir turizm **meleketidir**.

Türkiye tam bir turizm memleketidir.

Ö11: İnterent insan hayatın **değşimişti** eskiden Dünyada bı tum olayları bir iki ayda sonra **öğreirken** şimdi anında haber alıyor.

İnternet insan hayatını değıştirmiştir eskiden dünyadaki bütün olayları bir iki ay sonra öğrenirken şimdi anında haber alıyoruz.

Ö14: Mesela ev eşyaları otobüs bileti, **elektrik aletleri** ve çok şeyler.

Mesela ev eşyası, otobüs bileti, elektrikli ev aletleri ve daha pek çok şey alabiliriz.

Ö15: Şu anda hayat internet olmuş birçok şeyler gerekli şeyler internet uzerende yapabiliriz: telfon, araba, ev saten alabiliriz şu andaki **hayatmiz** yuzde 75%internet olmuş.

Şu anda hayat internet olmuş. Gerekli olan birçok şeyi internet üzerinden yapabiliriz: telefon, araba, ev satın alabiliriz. Şu andaki hayatımızın % 75'i internetten ibarettir.

iyki internet var hayatımızda hiç kimsei merak etmyoruz internet saysende.

İyi ki hayatımızda internet var internet sayesinde hiç kimseyi merak etmiyoruz.

Ö17: **Türkyi** Turizm çok güzel.

Türkiye'de turizm çok güzel.

Ö19: Şimdi bence de en **iyi** internette tanışmaktır, özellikle şimdi Suriye'de her bir aile dört beş parça oldu, her parçe bir ülkede.

Bence de şimdi en iyisi internette konuşmaktır, özellikle Suriye'de her aile dört beş parçaya bölündü ve her biri bir başka ülkede.

Ö23: İşlemler ve ulaşım lar **dah** hızlı oldu.

İşlemler ve ulaşım daha hızlı oldu.

Ö24: şehir hem Türkiye'nin hem de **Avrupa'nın** en kalabalık şehridir.

Şehir hem Türkiye'nin hem de Avrupa'nın en kalabalık şehridir.

Ö25: Bu topraklarda binlerce öncesinden kaldığı halde dipdiri duran **ice** tarihi eserler bulunmaktadır.

Bu topraklarda binlerce öncesinden kaldığı halde dipdiri duran nice tarihi eserler bulunmaktadır.

Bu nedenle her karış toprağında tarihi **kalıntılar** vardır.

Bu nedenle her karış toprağında tarihi kalıntılar vardır.

3.1.17.2. Ekleme Hataları

Ö2: Eskiden dünyadaki tüm dolayarı bir iki **aydan** sonra öğrenirken anında haber alıyoruz.

Eskiden dünyadaki tüm olayları bir iki ay sonra öğrenirken şimdi anında haber alıyoruz.

İnternetin başka zararı da var çok kişi interneten saysinde piş **işirler** karışıyor, internet insanın zarar da var faydası da var.

İnternetin bir başka zararı da çoğu kişinin internet yüzünden pis işlere bulaşmasıdır. İnternetin insana zararı da var faydası da var.

İnternet insan hayatını **değiştirmiş**.

İnternet insan hayatını değiştirmiş.

Ö3: Her bölge her zaman oluyor, **samane** gibi yanıyor.

Her bölgede her zaman oluyor, saman gibi yanıyor.

Ö5: **Rahatınıza** için fazla eşya getirmeyin.

Rahatınız için fazla eşya getirmeyin.

Bir ülkenin **dili** sözlüğü almak lazım.

O ülkenin sözlüğünü almak gerekli.

Ö6: çünkü her şey insan kendi **kendine** yapmalıdır.

Çünkü insan her şeyi kendisi yapmalıdır.

İnsana **eskinden** bir bilgi arıyordu bin kitap alıyordu ve ne istiyorda bulmuyor.

İnsan eskiden bir bilgiye ulaşmak istediğinde bin tane kitap alıyor yine de istediği bilgiyi bulamıyordu.

çünkü insanları çoğu onu **kullamansından faydalanmıyorlar ve** kotu bir şekilde ve olumsuz bir şekilde kolaniyorlar.

Çünkü insanların çoğu onu kötü ve olumsuz bir şekilde kullanıyorlar.

eğer **olumlukta** kollaniyorlar çok faydaları var.

Eğer olumlu yönlerini kullanırlarsa faydaları çoktur.

Ö7: hapsi **konuamları** tüm bölümleri var.

Konuların hepsi ve onların bölümleri var.

bence **interniti** güzel bir şeydir.

Bence internet güzel bir şeydir.

Ö8: Eskiden **insanlara** akşam yemekten sonra topanıyorlar ve sohbet etiyorlardı ama şimdi şimdi herkes yemekten sonra herkes odası gidiyor ve hiç konuşmuyor.

Önceden insanlar akşam yemeğinden sonra toplanıp sohbet ediyorlardı ama şimdi yemekten sonra herkes odasına gidiyor ve hiç kimse konuşmuyor.

Ö11: İnterent insan hayatın değışimişti **eshkiden** Dünyada bı tum olayları bir iki ayda sonra öğreken şimdi anında haber alıyor.

İnternet insan hayatını değıştirdi, eskiden dünyadaki bütün olayları bir iki ay sonra öğrenirken şimdi anında haber alıyoruz.

Ö18: **Arapları** yazın türkiye'ye gelmeyi düşünüyorlar ve bazen ticarit amacıyla gelirler.

Araplar yazın Türkiye'ye gelmeyi düşünüyorlar ve bazen ticaret amacıyla geliyorlar.

Ö19: Şimdi bence de en iyi internette tanışmaktır, özellikle şimdi Suriye'de her **bir** aile dört beş parça oldu, her parça bir ülkede.

Bence de Şimdi en iyisi internette konuşmaktır, özellikle Suriye'de her aile dört beş parçaya bölündü ve her biri bir başka ülkede.

SONUÇ

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen B1 düzeyindeki öğrenenlerin yazılı anlatımlarındaki hataları betimlemek amacıyla yapılan bu çalışmada 27 öğrenenin yazmış olduğu kompozisyonlar incelenmiştir. Yapılan çözümleme sonucunda öğrenenlerin yazılı anlatımlarında toplam 316 hata tespit edilmiştir. İncelenen yazılı anlatımlardaki hatalar dil içi ve diller arası hatalar ile bu hataların alt başlıklarını da içine alan çok sayıda hataların tanımlanması yapılmıştır. Bu hataların 73 tanesi ses bilimsel, 56 tanesi biçim bilimsel, 59 tanesi sözlüksel-anlamsal, 29 tanesi söz dizimsel, 62 tanesi yazım ve noktalama, 37 tanesi de bilişsel işleme hatalarıdır. Diğer bir deyişle ses bilimsel hatalar tüm hataların % 23'ünü, sözlüksel-anlamsal hatalar %19'unu, yazım ve noktalama hataları %19'unu, biçim bilimsel hatalar %18'ini, bilişsel işleme hataları %12'sini, söz dizimsel hatalar da %9'unu oluşturmaktadır. Yapılan hatalarda ilk sırayı 73 hata ile ses bilimsel hatalar almış, onu yazım ve noktalama hataları ile sözlüksel-anlamsal hatalar izlemiştir. En az hatanın söz dizimsel hatalar olduğu belirlenmiştir.

Öğrenenlerin yazılı anlatımlarında yapmış oldukları hataların çözümlenmesi sonucunda ulaşılan sonuçlar şu şekilde belirlenmiştir:

1. Ses bilimsel açıdan hatalar incelendiğinde en çok önlük-artlık uyumu ile ilgili hata yapıldığı görülmektedir. Bu hatayı yapmalarının temel sebebi Arapçada ünlü uyumunun olmamasıdır. Ünlü uyumu dünya dillerinde sıklıkla görülen bir durum değildir. Dünyada Türkçenin de içinde bulunduğu birkaç dilde olan bu uyumu ana dili Arapça olan öğrenenlerin anlamakta zorlandıkları kalın ve ince ünlüleri birbirine karıştırdıkları görülmüştür. Arapçada olmayan sesleri karıştırarak, sözcüğün köküne ve gövdesine getirilecek eklerde uyumlarla ilgili sorun yaşadıkları ve konuyu tam anlamıyla kavrayamadıkları sonucuna varılmıştır. Ses bilimsel hataların ikinci sırasını birbirine yakın seslerin karıştırılması sonucu yapılan hatalar oluşturmaktadır. Birbirine yakın sesler içerisinde de 16 hata ile en çok /ı/, /i/ seslerinin karıştırılması sonucu yapılan hatalar olduğu görülmüştür. Bunun nedenini /ı/ sesinin Arapçada yer almaması olarak açıklayabiliriz.

2. Biçim bilimsel hataların incelenmesi sonucunda en çok çokluk eki ve belirtme ekinde hataların yapıldığı görülmektedir. Biçim bilimsel hataların sebeplerini; Türkçede çokluk

ekinin kullanımı ile Arapçadaki çokluk eki kullanımının birbirinden farklı olması, Arapçadaki hal eklerinin Türkçedeki hal ekleriyle aynı olmaması, öğrenene ders içerisinde bu konularla ilgili yeterli uygulama yaptırılmaması ve öğrenenlerin Türkçenin yapısal özelliklerine ait kuralları içselleştiremedikleri şeklinde açıklayabiliriz.

3. Sözlüksel-anlamsal hataların incelenmesi sonucunda da en çok hatanın 34 hata ile Arapça ve Türkçede bulunan ortak sözcüklerle ilgili olduğu görülmektedir. Bu hatanın yapılma nedenini, öğrenenlerin sözcükleri Arapçadaki gibi telaffuz etmeleri sonucunda yani bu sözcükleri konuştukları gibi yazmalarından kaynaklandığı görülmektedir. Hata yapılan diğer bir alt başlık ise yanlış sözcük seçiminden kaynaklanan hatalardır. Bu hataların yapılma nedeni ise öğrenenlerin sözcüklerin Türkçedeki anlam derinliklerine yeterince hâkim olamamaları ve sözcüğün inceliklerini kavrayamamaları, bağlama bağlı olarak kullanılacak sözcüklerin seçiminde zorlanmaları olarak ifade edebiliriz.

4. Söz dizimsel hatalar, cümle dizilişi ve tamlama dizilişi açısından incelenmiştir. Söz dizimsel hataların incelenmesi sonucunda en çok hatanın tamlamalarda yapıldığı görülmektedir. Tamlama hatalarındaki temel sorunun Türkçedeki ve Arapçadaki tamlamaların tümcedeki görev itibarıyla aynı fakat yapı itibarıyla farklı olmasından kaynaklandığı görülmektedir. Türkçede tamlamalar oluşturulurken tamlayan önce tamlanan sonra gelmektedir. Arapçada ise durum bunun tam tersidir yani önce tamlanan sonra tamlayan gelmektedir. Öğrenenlerin tamlama oluştururken Arapçadan Türkçeye olumsuz aktarım yapmaları sonucunda hata yaptıkları görülmüştür. Öğrenenlerin Türkçenin yapısına uygun cümle kurmada da sorun yaşadıkları görülmüştür. Arapçanın tümce yapısının Y+Ö+N Türkçenin ise Ö+Y+N şeklinde olması öğrenenlerin hata yapmalarına neden olmuştur. Ayrıca öğrenenlerin tümce kurarken oldukça uzun yapıları tercih ettikleri görülmüştür. Bu durumun Arapçada uzun tümce kurma alışkanlığının bir sonucu olarak açıklayabiliriz. Çünkü Arapçada uzun tümce oluşturmak söz söyleme ve yazı yazma yeteneğinin göstergesi olarak kabul edilmektedir. Öğrenenlerin de yazılı anlatımlarında söz konusu alanda yetenekli olduklarını ispat etmek amacıyla uzun cümleler kurdukları bu durumun da onları hata yapmaya sürüklediği görülmektedir.

5. Son olarak bilişsel işleme özellikleri açısından hatalar incelendiğinde bu hataların genellikle unutma kaynaklı olduğu görülmektedir. Öğrenenin bazen bir ünlüyü, bazen bir

ünsüzü, bazen de heceyi unuttuğu görülmüştür. Bu hataların yapılma nedenlerini de öğrenenlerin dikkatlerini yeterince toplayamamaları ve yazacakları şeylerin zihinsel yapılandırmasını iyi yapamamaları olarak açıklayabiliriz.

Yapılan bu hata çözümlemesi; hem öğrenenlerin dil öğrenme seviyelerinde geldikleri durumu hem de öğrenme aşamalarının ne durumda olduğunun anlaşılması açısından da oldukça önemli sonuçlar sunmuştur. Bu tür araştırma ve çalışmalarla öğrenenin hatalarına bakılıp öğretme işini yapan uzman ya da öğretmenin kendi yeterliliğini değerlendirmesi açısından da bir yol gösterici olduğu gerçeği göz ardı edilmemelidir.

Diğer bir yandan da hata çözümlemesinin öğrenenin kendi hatasını görüp kendini değerlendirmesine olanak sağlaması açısından da oldukça yararlı olacağı düşünülmektedir.

ÖNERİLER

Öğrenenlerin yazma becerilerini geliştirmek ve hata yapma olasılıklarını en aza indirmek adına araştırmacının önerileri şu şekildedir:

1. Öğrenenlere Türk alfabesindeki harflerin öğretimi yapılırken her bir harfin sesletiminin tam olarak yapılması özellikle ünsüzlerin sesletiminin be, ce, de şeklinde değil b,c,d, olarak aktarılması gerekmektedir. Bu noktada alfabedeki harflerin öğretilmesi sırasında görsel- işitsel malzeme desteği sağlanabilir. Ayrıca sadece Türkçede olan seslerin özellikle belirtilmesi, bu harflerden oluşan sözcükler seçilerek öğrenene yazma çalışmaları yaptırılmalıdır. Öğrenenin ana diliyle hedef dil arasındaki farkları kendi alfabeleriyle kıyaslama yaptırılması yoluyla daha iyi anlamaları sağlanabilir.

2. Türkçedeki uyumlar (ünlü-ünsüz) dikkatli bir şekilde aktarılmalı temel kurallar noktasında ısrarcı olunmalı ve sözcüklerin kök ya da gövdelerine eklenecek olan eklerin nasıl değişiklik gösterebileceği konusunda hassas davranılmalıdır.

3. Yazım ve noktalama konusunda büyük harf-küçük harf ayrımı, özel isimler ve onlara gelen eklerin ayrılmasını sağlayan noktalama işaretleri ile ilgili yazma çalışmaları yaptırılmalı, hatalar anında düzeltilmelidir. Ders içerisinde yapılan hatalara hemen dönüt verilmeli en küçük hata bile dikkate alınmalı, bu hataların bir alışkanlığa dönüştürülmesinin önüne geçilmelidir.

4. Sözcük türetme, tamlama ve tümce oluşturma konularına biraz daha fazla zaman ayrılmalı, öğrenene bu konuların yeterince kavratıldığı anlaşılana kadar bu konuyla ilgili yazma çalışmalarına da devam edilmelidir. Temel seviyede verilen tamlama konularının ileri seviyelerde de kullanılmasını sağlamaları için etkinlikler yapılmalıdır. Yalnızca ders saatinde yapılan etkinlikler yeterli görülmemelidir.

Dilbilgisi konularının öğretiminde sezdirme yolu tercih edilmeli ve bolca uygulama yaptırılmalıdır. Dilbilgisi ve kompozisyon bir bütün olarak verilmelidir. Bunun temel seviye itibarıyla yapılmasına özen gösterilmelidir. Sözcük öğretimi yazma becerisinin temelini oluşturduğu için öğrenenlerin sözcük dağarcıklarının geliştirilmesi için ders içinde buna yönelik etkinliklere ağırlık verilmelidir. Günlük hayatta sıklıkla kullanacağı kelimelerin öğretiminden kalıp sözler, atasözleri ve deyimlere varan süreç taZaman edilmelidir. Atasözleri, deyimler ve kalıp sözler aktarılırken mutlaka açıklamaları

yapılmalı, bu tarz kullanımların öğrenenin ana dilinde olup olmadığı sorulmalıdır. Öğrenene sözlük kullanma alışkanlığı mutlaka kazandırılmalıdır. Sözcük üretimi ve kullanımının dersin ayrılmaz parçası olduğu bilgisi asla göz ardı edilmemelidir. Kelime türetme oyunları ya da tabu oyunu gibi etkinliklerle sözcük dağarcıkları geliştirilebilir. Öğrenenlere uzun cümle kurmak yerine anlamlı ve az sözcükle çok şey anlatabilmenin daha önemli olduğu bilgisi mutlaka verilmelidir. Öğrenenin dilbilgisinde yaptığı hataların kendi ana dilindeki kuralları dikkate alarak mı yoksa konuyu tam anlamıyla bilmediği için mi yaptığı ayrımının da iyi yapılması gerekmektedir. Bu tür hataların yapılma olasılığını en aza indirmek için öğrenenin ana dilinin gramer yapısına da hâkim olduğunu bilip bilmediği tespit edilmelidir. Ana dilinin gramer yapısına hâkim olan öğrenen hedef dil ile ana dili arasındaki farklılıkları daha çabuk kavrayacaktır. Dolayısıyla hedef dil ana dil karşılaştırmasını daha sağlıklı bir şekilde gerçekleştirebilecektir.

5. Hedef dil ile ana dil arasındaki benzerlik ve farklılıklara hâkim olunması yazma çalışmalarında kolaylık sağlayacaktır. Öğreticilerin benzerlik ve benzemezlikleri belirlemeleri onlara kolaylık sağlayacaktır. Öğrenenin yazılı anlatımlarda yaptıkları hataların öğretici tarafından iyi tespit edilmesi gerekmektedir. Çünkü ana dil ve hedef dil arasındaki benzerlikler öğrenenin konuyu daha kolay anlamasını sağlamakta ve dil öğretiminde olumlu katkıda bulunmaktadır. Ana dil-hedef dil arasındaki benzemezlikler ise dil öğrenimini olumsuz olarak etkilemekte ve öğrenmeyi zorlaştırmaktadır. Karşıtsal dilbilim çözümleri doğrultusunda öğreticilerin öğrenenin ana dilleri hakkında bilgi sahibi olmaları sayesinde ders içerisinde birtakım materyal değişikliğinin yapılabileceği ya da buna uygun programlar düzenlenebileceği kanaatindeyiz. Bu hususta Türkçenin yabancı dil olarak öğretimini yapan öğreticilerin öğrenenin ana dili ve hedef dil ile arasındaki benzer ve farklı yönleri tespit noktasında konuyla ilgili akademisyenlerle ortak çalışmalar yapması da onların hataların çözümü noktasında daha pratik olmalarını sağlayacağını düşünüyoruz. Elbette öğretici bütün öğrenenlerin ana dilinin tamamına hâkim olması mümkün değil ancak karşıtsal çözümleme yapılarak bu sorunla ilgili olumlu gelişmeler kaydedilebileceği ve olumlu katkılarının olacağı kanaatindeyiz.

6. Öğrenene yaptıkları hatalarla ilgili geribildirim verilirken kırıncı olmayan bir tavırla yaklaşılmalıdır. Öğreneni suçlar nitelikteki davranışların ve rencide edici ifadelerin onun dil öğrenmeye olan isteğini azaltacağı gerçeği asla göz ardı edilmemelidir. Bu tür ifadeleri kullanmaktan mümkün olduğunca kaçınmak ve uygun dil malzemesiyle müdahale etmek

yerinde bir davranış olacaktır. Hataların sınıf içerisinde yapılan düzeltmelerinde de mutlaka olumlu ve hoşgörülü ifadeler kullanılmalıdır. Dönütlerin nitelikli olabilmesi için de öğreticinin öğrenenin yaptığı hatanın özelliklerini çok iyi bilmesi gerekmektedir. Bu da hataların sınıflandırma işleminin çok iyi yapılması gerektiğinin önemine işaret etmektedir.

7. Yabancı dil öğretiminde her bir becerinin öğrenilme süresi farklılık gösterebilmektedir. Becerilere verilen süreler de o becerinin tam olarak öğrenilmesi ile paralellik göstermelidir. Yazma becerisi, öğrenenin sahip olduğu bilgilerle öğrendiklerini birleştirdiği, zihinsel bir etkinlikten geçirmesi sonucunda ortaya çıktığı, hedef dilin kurallarına diğer becerilere göre daha fazla dikkat etmesi gereken bir beceri olduğu için ve uzun bir süreci kapsadığı için öğreneni zorlamakta ve öğrenene diğer becerilerden daha zor gelmektedir. Bundan dolayıdır ki yazmadaki hataların telafisi ya da hoşgörü ile karşılanması durumu söz konusu değildir. Bu noktada yazma becerisine diğer becerilere göre daha fazla zaman ayrılması gerekmektedir. Yazma becerisine az zaman ayrılması bu beceriyle ilgili öğrenenin ilerleyen süreçte ciddi sıkıntılar yaşayacağı gerçeği mutlaka göz önüne alınmalıdır. Dolayısıyla öğrenenlerin yazılı anlatımlarındaki hataları en aza indirmek noktasında öğretici-öğrenen işbirliği şarttır.

Son olarak sadece yazma becerisinin değil diğer becerilerin de başarılı bir şekilde aktarılmasını sağlayan ve üzerinde büyük bir sorumluluğu taşıyacak olan öğretmenlerle ilgili de birkaç öneride bulunmak faydalı olabilir. Yabancı dil öğretiminde hedeflenen düzeyde başarının sağlanabilmesi için öğretmenlere de büyük sorumluluklar düşmektedir. Her dil öğreticisi öncelikle alanında uzman yani meslekî yeterliliğe sahip olmalıdır. Dil öğretmenlerine özellikle homojen gruplardan oluşan sınıflarda (heterojen gruplardan oluşan sınıflarda çok da mümkün olmayabilir) ana dil (öğrenene ait) ve hedef dilin temel sayılabilecek tipolojik farklılıklarının kazandırılması, öğretmenlerin de bu tipolojik farklılığı öğrenenlere sezdirmeleri dil öğretiminde kolaylık sağlayabilir. Dil öğretmenlerinin dil öğretimi yaparken hedef dilin inceliklerine sahip olmalarının yanında hangi bilgiyi nerede ve nasıl aktaracaklarını bilmeleri de çok önemlidir. Bununla birlikte yabancı dil öğretimi, dil öğretmenlerinin sadece dilde değil kültürde, tarihte, edebiyatta, sanatta, coğrafyada ve pek çok alanda yeterli donanıma da sahip olmalarını gerektirmektedir. Öğreticilerin öğrenenlerin kültürel değerlerinin yanında toplumsal ve bireysel psikolojik alt yapılarıyla ilgili de bilgi sahibi olunması yine dil öğretiminde

kolaylık sağlayabilir. Öğrenenin toplumsal ve bireysel psikolojik alt yapısı onun hedef dili öğrenip öğrenememesinde etkili olduğu göz önüne alındığında yurt dışından gelen öğrenene burada yabancı olarak değil de misafir olarak bulunduğu hissettirilmesi ve ona uygun yaklaşımların tercih edilmesi dil öğretimine olumlu katkılar sağlayabilir. Hatta öğrenenlerin zaman zaman yaşadıkları kaygılarda onlara karşı olumlu yaklaşımda bulunabilmeleri açısından psikolinguistik dilbilimi alanında da bilgi sahibi olması faydalı olabilir. Öğrenenin hedef dile karşı ön yargısını kırabilmek ve dili sevdirecek öğretmek öğreticinin yeteneğinde gizlidir. Ayrıca öğrenenin kültürü, dünya görüşü, öğretici tarafından horlanmamalı ve yadırganmamalıdır. Öğrenenin sınıf içerisinde gözlemleme sürecinin de öğretici tarafından sıkı bir takiple yapılması gerekmektedir. Öğrenenin bildiği halde sorulara cevap vermemesi, utanması, konuyu anlama zorluğu çekmemesi gibi durumların takibinin iyi yapılması gerekir. Dil öğreticilerinin beden dillerini de yerinde kullanmaları yabancı dil öğretimindeki başarıyı arttıracaktır. Dil öğretimi bir süreçtir ve bu süreçte çok farklı durumlarla karşılaşılabilir. Öğrenenin öğreticiye konuyla ilgili sorabileceği soruların önceden kestirilebilmesi, cevapların ikilemler yaratmayacak özellikte olması ve öğrenenin karşısına asla ve asla eksik bilgiyle gelmemesi dil öğretiminin zorunluluklarındandır.

KAYNAKÇA

- Akbaba R.S. ve Ayaz, H. (2017). Süreç Temelli Yazma Yaklaşımı İle İlgili Yapılan Çalışmalara İlişkin Bir Derleme. *Researcher: Social Science Studies*, 5 (9), 344-361.
- Başoğul, D. A. ve Can, F. S. (2014). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Balkanlı Öğrencilerin Yazılı Anlatımda Yaptıkları Hatalar Üzerine Tespitler. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 10, 100-119.
- Aksan, D. (2015). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*, Ankara: TDK.
- Akyol, H. (2016). *Yeni Programa Uygun Türkçe Öğretim Yöntemleri*, Ankara: Pegem.
- Arıza Martínez, A.V. (2005). The Process-Writing Approach: An Alternative to Guide the Students' Compositions. *Profile*, 6 (1), 37-46.
- Aytan, T. ve Güney, N. (2015). Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenen Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarında Karşılaşılan Sorunlar (Yıldız TÖMER Örnekleme). *International Journal of Languages Education and Teaching*. 3 (2), 275-288.
- Bae, J. (2011). *Teaching Processs Writing for Intermediate/Advanced Learns In South Korea. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Wisconsin- River Falls Üniversitesi, Güney Kore.
- Bahâ'uddîn, M. (2015). Arapça Dilbilgisi Sarf- Nahiv. Notlarla Sadeleştiren Hüseyin Elmalı. İstanbul: Rağbet.
- Barın, E. (2003). Yabancılara Türkçenin Öğretiminde Temel Söz Varlığının Önemi *TÜBAR-XIII*, 311-317.
- Bargezar, M. (2013). Persian EFL Students' Error Analysis. *Asian Journal Of Social Sciences & Humanities*, 2 (4), 322-334.
- Bayraktar, N. (2014). *Dil Bilimi*, Ankara: Nobel
- Bosnalı, S. ve Topaloğlu, Y. (2018). Fransızca Tanımlık Ulamının Yanlış Çözümlemesi Yöntemiyle Karşıtsal Bir İncelemesi, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(2), 1203-1222.

- Boylu, E. ve Başar, U. (2016). Türkçe Öğretim Merkezlerinin Güncel Durumu ve Standartlaşması Üzerine. *The Journal of Academic Social Science*, 4 (24), 309-324.
- Bölükbaş, F. (2011). Arap Öğrencilerin Türkçe Yazılı Anlatım Becerilerinin Değerlendirilmesi. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6 (3), 1357-1367.
- Büyükkız, K. K ve Hasırcı, S.(2013) Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarının Hata Çözümleme Yaklaşımına Göre Değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*. 1 (4), 51-62.
- Cefr, (2001). Common European Framework Of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment, Language Policy Unit, Strasbourg, www.coe.int/lang-CEFR.
- Ceran, D. Yıldız, D. ve Çakın, E. (2015). Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Yazılı ve Sözlü Anlatımlarda Yapılan Yanlışlar: Japon Örneği. *International Journal of Languages' Education and Teaching*. ISSN:2198-4999, Mannheim: Germany, 476-494.
- Ceyhan, N. G. (2014). Süreç Odaklı Yazma Yaklaşımının Yazma Dersindeki Yeri ve Etkisi. *Dil Dergisi*, 163, 46-63.
- Corder, S. Pit. (1971). "Idiosyncratic Errors and error Analysis", *IRAL*, 9 (2), 147-159.
- Çetinkaya, G. (2015). Yanlış Çözümlemesi: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen B2 Düzeyindeki Öğrencilerin Yazılı Anlatım Metinlerine İlişkin Görünümler, *International Journal of Language's Education and Teaching*, 3 (1), 164-178.
- Çakır, İ. (2010). Yazma Becerisinin Kazanılması Yabancı Dil Eğitiminde Neden Zordur?, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 28 (1), 165-176.
- Dede, M. (1985). Yabancı Dil Öğretiminde Karşılaştırmalı Dilbilim ve Hata Çözümlemesinin Yeri. *Türk Dili Dergisi- Dil Öğretimi Özel Sayısı*, CXLVII, (379-380), 123-135.
- Demir, N. ve Yılmaz, E. (2002). Ural-Altay Dilleri ve Altay Dilleri Teorisi, Türkler, C.1, Ankara: Yeni Türkiye.

- Demir, S. A. (2018). Dilbilimsel Tipoloji ve Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimine Etkisi, *X. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu Bildirileri*, 17-19 Ekim, Eskişehir.
- Demirel, Ö. (2012). *Yabancı Dil Öğretimi*. Ankara: Pegem.
- Durmuş, M. (2013). *Yabancılara Türkçe Öğretimi*. Ankara: Grafiker.
- Durmuş, M. ve Okur, A. (2018). *Yabancılara Türkçe Öğretimi El Kitabı*, (Ed. Durmuş ve Okur). Ankara: Grafiker.
- Ercilasun, A. B. (2013). Türkçenin Dünya Dilleri Arasındaki Yeri, *Dil Araştırmaları*, 12, 17-22.
- Ergin, M. (2002). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak.
- Ellis, R. (1997). *Second Language Acquisitions*. Oxford: Oxford University Press.
- Erol, H. F. (2016). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi, Kuramlar Yöntemler Beceriler, Uygulamalar* (Ed: Yıldırım, F- Tüfekçioğlu, B.), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazma Becerisi*, Ankara: Pegem.
- Ezherli, İ. (1964). *Arap Dilinin Anahtarı*. LIII. Ankara: Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi.
- Fisiak, J. (1981). *Contrastive Linguistic and the Language Teacher*. Oxford: Oxford Pergamon Press.
- Güneş, F. (2016). *Türkçe Öğretimi Yaklaşımlar ve Modeller*. Ankara: Pegem.
- Harmer, J. (2001). *The Practice of English Language Teaching* (3th ed.). Essex: Longman.
- Işık, C. (2015). Arapça ile Türkçe Arasındaki Temel Farklılıklar, *Iğdır Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 6 (10), 119-146.
- İnan, K. (2013). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen İranlıların Yazılı Anlatımları Üzerine Bir İnceleme. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi. Ankara.
- İnan, K. (2014). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen İranlı Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarının Hata Analizi Bağlamında Değerlendirilmesi. *International*

Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish or Turkic, 9 (9), 619-649.

İşler, E. (2002). Karşıtsal Çözümleme ve Arapça Öğretimi. *Nüsha*, 2 (6).

Keshavarz, M. H. (1997). *Contrastive Analysis and Error Analysis*. Tehran: Rahnama Press.

Karahan, L. (2004). *Türkçede Söz Dizimi*, Ankara: Akçağ.

Kocaman, A. (1985). Üniversitelerde Yabancı Dil Öğretimi Üzerine Saptamalar. *Türk Dili Dergisi- Dil Öğretimi Özel Sayısı*, CXLVII, (379-380), 191-206.

Lado, R. (1957). *Linguistics Across Cultures*, University of Michigan Press.

Maltepe, S. (2006). Yaratıcı Yazma Yaklaşımları Açısından Türkçe Derslerindeki Yama Süreçlerinin ve Ürünlerinin Değerlendirilmesi. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi. Ankara.

Oflaz, A. ve Bolat, B. (2012). Almanca Öğreniminde Ana Dili ve İngilizce Kaynaklı Girişim Hataları, *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 7 (1), 1635-1651.

Onozawa, C. (2010). A Study of the Process Writing Approach: A suggestion for an Eclectic Writing Approach. *Research Note*, (3), 153-163.

Oral, G. (2012). *Yine Yazı Yazıyoruz*. Ankara: Pegem.

Özbay, M. (2007). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri 2*. Ankara: Öncü.

Özbay, M. (2013). *Yazma Eğitimi*, (Ed: Özbay, M). Ankara: Pegem.

Özdemir, H. N. (2011). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Yazma Alışkanlıklarının Üzerine Bir Araştırma. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İnönü Üniversitesi. Malatya.

Özgen, M. ve Koşaner, Ö. (2018). *Dünya Dillerinden Örneklerle Dilbilimsel Tipoloji*. Ankara: Pegem.

Özer, S. ve Şahan, M. (2011) Yaratıcı Yazma ve Yaratıcı Dramanın Türkçe Derslerinde Kullanımı ve Atölye Örnekleri. [https://www.academia.edu/3227553/Yaratıcı Yazma ve Yaratıcı Dramanın Türkçe Derslerinde Kullanımı ve Atölye Örnekleri](https://www.academia.edu/3227553/Yaratıcı_Yazma_ve_Yaratıcı_Dramanın_Türkçe_Derslerinde_Kullanımı_ve_Atölye_Örnekleri) Erişim: 19.02.2019

- Selvikavak, E. (2006). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde İleri Düzeydeki Öğrencilerin Paragraf Yazma Becerisini Geliştirme Üzerine Bir Uygulama. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi. Ankara
- Subaşı, D. A. (2010). Tömer’de Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Arap Öğrencilerin Kompozisyonlarında Hata Analizi, *Dil Dergisi*, (148).
- TDK, (2011). Büyük Türkçe Sözlük, Ankara.
- Tabak, G. ve Göçer, A. (2013). 6.8. Sınıflar Türkçe Deriş Öğretim Programının Ürün ve Süreç Odaklı Yazma Yaklaşımları Çerçevesinde Değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi* (KEFAD), 14 (2), 147-169.
- Tiryaki, E. N. (2013), Yabancı Dil Olarak Türkçe Eğitiminde Yazma Becerisi, *Ana Dili Eğitimi Dergisi*,1 (1), 38-44.
- Temizkan, M. (2010), Türkçe Öğretiminde Yaratıcı Yazma Becerilerinin Geliştirilmesi, *Türklük Bilimi Araştırmaları*, XXVII, 621-643.
- Tunçel, H. (2013). Yabancı Dil Olarak Türkçe (Ydt) Başlangıç Seviyesi Öğrencilerinin Yazım Yanlıları. *International Journal of Social Science*, 6 (3), 729-745.
- Uğur, F. ve Azizoğlu N. İ. (2016). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarının Sözcük Öğretimi Açısından Değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4 (1), 151-166.
- Uzun, N. E. (2018). Dil Öğretiminde Dil Tipolojisinin Yeri Üzerine, *Yabancılara Türkçe Öğretimi El Kitabı*. (Ed. Durmuş ve Okur). Ankara: Grafiker.
- Ülper, H. (2008). Bilişsel Süreç Modeline Göre Hazırlanan Yazma Öğretimi Programının Öğrenci Başarısına Etkisi. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi. Ankara.
- Vardar, B. (2002). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: Abc.
- Wardhaugh, R. (1970). The Contrastive Analysis Hypothesis, *TESOL*, 2, 123-130.
- Yağmur, K. (2018). Dil Öğretiminde Anadili, İkinci Dil ve Yabancı Dil Kavramları, *Yabancılara Türkçe Öğretimi El Kitabı*, (Ed. Durmuş ve Okur). Ankara: Grafiker.
- Yaman, E. (2004). Konuşma Sanatı. Ankara: Gazi.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin.

Yıldırım, F.- Tüfekçioğlu, B. (2015). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi, Kuramlar Yöntemler Beceriler, Uygulamalar*, Ankara: Pegem.

Yılmaz, E. (2016). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi, Kuramlar Yöntemler Beceriler, Uygulamalar* (Ed. Yıldırım ve Tüfekçioğlu), Ankara: Pegem.

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN DERS KİTAPLARI

Yabancılar İçin Türkçe B1 Orta Düzey. (2014). (Ed. Kurt ve Temur), Ankara: Gazi Üniversitesi Tömer.

Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 2, Ankara: Ankara Üniversitesi Tömer.

Yedi iklim Türkçe B1. (2015). (Ed. Barın, Çobanoğlu, Ateş, Balcı ve Özdemir). Ankara: Yunus Emre Enstitüsü.

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı, B1. (2014). (Ed. Arslan, F.). İstanbul: Kültür Sanat Basımevi.

İNTERNET KAYNAKLARI

<https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED038640.pdf> 20.04.2019 tarihinde erişilmiştir.

<https://www.arapcadeposu.com/arapca-dil-bilgisi-muttasil-zamirler/> 03.05.2019 tarihinde erişilmiştir.

<http://www.dilbilimi.net/ab-diller-icin-ortak-avrupa-basvuru-metni-meb-tarafindan.pdf> 07.03.2019 tarihinde erişilmiştir.

<https://minds.wisconsin.edu/bitstream/handle/1793/52570/Bae.pdf> adresinden 14.02. 2019 tarihinde indirilmiştir.

EK 1. Kurum Onay İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 18/04/2019-E.1421

T.C.
BATMAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sürekli Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü

Sayı : 68332078-774.99-
Konu : Sınav Evrakı İncelenmesi

İLGİLİ MAKAMA

Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yabancı Dil Olarak Türkçe'nin Öğretimi alanında tezli yüksek lisans yapan, Üniversitemiz Bölümler Koordinatörlüğünde görevli Öğr.Gör. Mesude GÜRLER ilgi dilekçe ile Müdürlüğümüze başvurmuştur. Anılan öğretim elemanının "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Suriyeli Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarında Hata Çözümlemesi" konulu tez çalışması doğrultusunda 2015-2016 yılında Müdürlüğümüz bünyesinde açılan B1 Türkçe Programına ait dönem sonu sınav evrakı incelenmesi talebi olumlu olarak değerlendirilmiştir.

e-İmzalıdır
Prof.Dr. Hakan SAMUR
Rektör Yardımcısı

17/04/2019 Mem. : I.DURAN YILDIZ
18/04/2019 Sür.Eğt.Uygl.Araş.Merk.Müd. : O.YILMAZ

Evrakı Doğrulamak İçin : http://sbys.batman.edu.tr/en/View/Validate_Doc.aspx?V=BELCKZD7

Batman Üniversitesi Merkez Kampüsü 72060 BATMAN
Tel: 4082173500
E-Posta: btuem@batman.edu.tr

Ayrıntılı bilgi için İrtibat: İrfan Duran Yıldız
Faks:
Elektronik ađ: <http://btuem.batman.edu.tr/>

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TEZ ÇALIŞMASI ETİK KURUL İZİN MUAFİYETİ FORMU

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Tarih: 26/06/2019

Tez Başlığı: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Suriyeli Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarında Hata Çözümlemesi

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmam:

1. İnsan ve hayvan üzerinde deney niteliği taşımamaktadır,
2. Biyolojik materyal (kan, idrar vb. biyolojik sıvılar ve numuneler) kullanılmasını gerektirmemektedir.
3. Beden bütünlüğüne müdahale içermemektedir.
4. Gözlemsel ve betimsel araştırma (anket, ölçek/skala çalışmaları, dosya taramaları, veri kaynakları taraması, sistem-model geliştirme çalışmaları) niteliğinde değildir.

Hacettepe Üniversitesi Etik Kurullar ve Komisyonlarının Yönergelerini inceledim ve bunlara göre tez çalışmamın yürütülebilmesi için herhangi bir Etik Kuruldan izin alınmasına gerek olmadığını; aksi durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

26/06/2019

Adı Soyadı: Mesude Gürler

Öğrenci No: N16124325

Anabilim Dalı: Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü

Programı: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi

Statüsü: Y.Lisans Doktora Bütünleşik Dr.

DANIŞMAN GÖRÜŞÜ VE ONAYI

Uygundur

Doç. Dr. Sema ASLAN DEMİR

Telefon: 0-312-2976771

Faks: 0-3122977171

E-posta: turkiyat@hacettepe.edu.tr

HACETTEPE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
ETHICS BOARD WAIVER FORM FOR THESIS WORK

HACETTEPE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
TO THE DEPARTMENT OF TURKISH STUDIES

Date: 26/06/2019

Thesis Title: Error Analysis in Written Expressions of Syrian Students Learning Turkish as a Foreign Language

My thesis work related to the title/topic above:

1. Does not perform experimentation on animals or people.
2. Does not necessitate the use of biological material (blood, urine, biological fluids and samples, etc.).
3. Does not involve any interference of the body's integrity.
4. Is not based on observational and descriptive research (survey, measures/scales, data scanning, system-model development).

I declare, I have carefully read Hacettepe University's Ethics Regulations and the Commission's Guidelines, and in order to proceed with my thesis according to these regulations I do not have to get permission from the Ethics Board for anything; in any infringement of the regulations I accept all legal responsibility and I declare that all the information I have provided is true.

I respectfully submit this for approval.

26/06/2019

Name Surname: Mesude GÜRLER

Student No: N16124325

Department: Department of Turkish Studies

Program: Teaching Turkish as a Foreign Language Graduate

Status: Masters Ph.D. Integrated Ph.D.

ADVISER COMMENTS AND APPROVAL

Approved

Assoc. Prof. Sema ASLAN DEMİR

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANSTEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Tarih: 26/06/2019

Tez Başlığı: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Suriyeli Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarında Hata Çözümlemesi

Yukarıda başlığı/konusu gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 122 sayfalık kısmına ilişkin, 26/06/2019 tarihinde tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 3 'tür.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
- 2- Kaynakça hariç
- 3- Alıntılar hariç/dâhil
- 4- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

26/06/2019

Adı Soyadı: Mesude GÜRLER
Öğrenci No: N16124325
Anabilim Dalı: Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü
Programı: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi
Statüsü: Y.Lisans Doktora Bütünleşik Dr.

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR

Doç. Dr. Sema ASLAN DEMİR

HACETTEPE UNIVERSITY
INSTITUTE OF TURKISH STUDIES
THESIS/DISSERTATION ORIGINALITY REPORT

HACETTEPE UNIVERSITY
INSTITUTE OF TURKISH STUDIES
TO THE DEPARTMENT OF TURKISH STUDIES

Date: 26/06/2019

Thesis Title : Error Analysis in Written Expressions of Syrian Students Learning Turkish as a Foreign Language

According to the originality report obtained by myself/my thesis advisor by using the Turnitin plagiarism detection software and by applying the filtering options stated below on 26/06/2019 for the total of 122 pages including the a) Title Page, b) Introduction, c) Main Chapters, and d) Conclusion sections of my thesis entitled as above, the similarity index of my thesis is .....3... %.

Filtering options applied:

1. Approval and Declaration sections excluded
2. Bibliography/Works Cited excluded
3. Quotes excluded
4. Match size up to 5 words excluded

I declare that I have carefully read Hacettepe University Turkish Studies Institute Guidelines for Obtaining and Using Thesis Originality Reports; that according to the maximum similarity index values specified in the Guidelines, my thesis does not include any form of plagiarism; that in any future detection of possible infringement of the regulations I accept all legal responsibility; and that all the information I have provided is correct to the best of my knowledge.

I respectfully submit this for approval.

26/06/2019

Name Surname: Mesude GÜRLER

Student No: N16124325

Department: Department of Turkish Studies

Program: Teaching Turkish as a Foreign Language Graduate

Status: Masters Ph.D. Integrated Ph.D.

ADVISOR APPROVAL

APPROVED.

Assoc. Prof. Sema ASLAN DEMİR

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRENEN SURİYELİ ÖĞRENCİLERİN YAZILI ANLATIMLARINDA HATA ÇÖZÜMLEMESİ

ORIJINALLIK RAPORU

%**3**

BENZERLİK ENDEKSİ

%**2**

İNTERNET
KAYNAKLARI

%**1**

YAYINLAR

%**2**

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	www.kompozisyon.org İnternet Kaynağı	%1
2	Submitted to TechKnowledge Turkey Öğrenci Ödevi	<%1
3	acikarsiv.ankara.edu.tr İnternet Kaynağı	<%1
4	Submitted to Fatih University Öğrenci Ödevi	<%1
5	www.ingilizcekulubu.com İnternet Kaynağı	<%1
6	Submitted to Abant İzzet Baysal Üniversitesi Öğrenci Ödevi	<%1
7	sfl.ieu.edu.tr İnternet Kaynağı	<%1
8	Submitted to Marmara University Öğrenci Ödevi	<%1

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : MESUDE GÜRLER
Doğum Yeri ve Tarihi : NEVŞEHİR, 28.08.1981

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ (Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü)
Yüksek Lisans Öğrenimi : HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ (Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi)
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar : Pamukkale Üniversitesi Honaz Myo (Türk Dili Okutmanı) DENİZLİ
Honaz Halk Eğitim Merkezi (Diksiyon Eğitmeni)
Honaz ÇPL (Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni)
Batman Üniversitesi (Öğr. Gör.)

İletişim : mesude_umay@hotmail.com

Tarih : 26/06/2019